KĘSTUTIS NAVAKAS

Vyno kopija

Šioje knygoje net degtukai ant stalo kadaise yra šlamėję mišku.

GIEDRA RADVILAVIČIŪTĖ

TYTO ALBA

KĘSTUTIS NAVAKAS

Vyno kopija

ROMANAS

VILNIUS 2016

UDK 821.172-31
Na282

© Kęstutis Navakas, 2016
© „Tyto alba“, 2016

ISBN 978-609-466-179-2

Reikia visada būti girtam. Girtume yra viskas: tai vienintelis klausimas. Kad nejustumėte šiurpulingos Laiko naštos, kuri laužo jums pečius ir lenkia prie žemės, reikia be perstojo svaigintis.

Bet kuo? Vynu, poezija, dorybe, – kiekvienam savaip. Tik svaiginkitės.

Ir jeigu kartais rūmų laiptuose, žalioje griovio žolėje ar niūrioje savo kambario vienatvėje nubudę pajustumėte, kad girtumas mąžta arba visai praėjo, klauskite vėjo, bangos, žvaigždės, paukščio, laikrodžio, visko, kas bėga, kas dejuoja, kas ritasi, kas dainuoja, kas kalba, koks dabar laikas, ir vėjas, banga, žvaigždė, paukštis ir laikrodis jums atsakys: „Laikas svaigintis! Kad nebūtumėte Laiko vergai ir kankiniai, svaiginkitės; svaiginkitės be paliovos! Vynu, poezija, dorybe, – kiekvienas savaip."*

Charles Baudelaire

---

* Vertė Alfonsas Nyka-Niliūnas.

PIRMAS SKYRIUS

Šiąnakt aš numiriau.

Nieko čia antgamtiško, gamta visus nužudo, nemirtingi tik akmenys, bet vis tiek kažkaip neįprasta. Gyveni sau, gyveni, staiga tik plest – ir po velėna. Nemėgstu tokių staigių permainų, be to, esu skaitęs, kad numirti – ne visada į naudą net ir literatūriniu požiūriu.

Apsidairau ir nepamatau nei rojaus, nei šv. Petro su visrakčiu, esu atsidūręs nedideliame tamsiame kambary, kur sienų nesimato, tiesiog įžiūrimas grindų plotas plastiškai pereina į neperregimą tamsą. Kambaryje stalas ir dvi kėdės, ant stalo dega lempa, o už jo sėdi Maria Casarès. Ir ne ta, kuri Carné „Rojaus vaikuose“, o ta, kuri Cocteau „Orfėjuje“, tik kažkokia nušiurusi ir susibaigusi. Štai tau ir rojus, galvoju, o kur pažinimo medis? Kur visi kiti numirėliai? Nejau visi nuėjo į pragarą ir aš čia būsiu vienintelis rojaus portugalas?

Nepatinka ir tai, kad Casarès, kaip žinome, labai jau tiesiogiai asocijuojasi su mirtimi. Mirtis ir šiaip didelis likimo chamizmas, o čia dar prieš akis riebaluotais pirštais nučiupinėtos kinematografo enciklopedijos trys šimtai šešiasdešimt antras

puslapis. Gal aš norėjau, kad už stalo, o dar geriau – ant stalo sėdėtų Bardotkė trumpu sijonu, tai jau būtų beveik rojus, o šita kūtvėla pernelyg panaši į valgyklos kasininkę, kad keltų katarsį po katarsio.

Kalbėsiu trumpai, sako Casarès, ir tai šiek tiek guodžia. Iškart tampa aišku: kalbės trumpai.

O kas čia per įstaiga? – klausiu. – O kur visi kiti? Aš suprantu, kad čia mano eterinis kūnas, šiek tiek kvepiantis Turino drobule, o kur žemiškasis?

Norite pažiūrėti? – klausia Casarès. – Tai žiūrėkite.

Ir duria pirštu į neįžiūrimą sieną. Atsiveria nedidelė skylaitė, į ją ir sukišu savo smalsią akį. Padūmavusioje tolumoje įžiūriu, kaip giminės ir kaimynai kiša mane po velėna. Ligi šiol nemaniau tokių personų apskritai turintis, tačiau tokia proga jie visi išlenda iš neidentifikuotų pakrūmių. Po to vaizdas blyksteli ir štai matau visus jau sėdinčius prie šermenų stalo ir kažką ryjančius. Aplinkui laksto kaimynų šuo Skorsezė ir visus uosto, lyg jie būtų blauzdas išsitrynę barsuko taukais. Viskas man aišku. O čia (t. y. ten) visi staiga kad užgiedos! Ir ne kokį „Viešpaties angelą“, o Hugo Wolfo *Feuerreiter*, dėl to mano nuostaba pasiekia beveik 451° Farenheito.

Na, viskas aišku? – klausia dama.

Ne viskas. Kur mano draugas Šmulė, miręs užpernai? Kur Johnas Lennonas?

Čia tik mūsų priimamasis, sako Casarès, visi kiti visai kitur. O tamsta miręs dar ne iki galo.

Kaip ne iki galo? – nesuprantu. – Gi mačiau, kaip mane palaidojo.

Tai tik iliuzija, trūkteli pečiais dama, kaip ir viskas tamstos gyventame pasaulyje. Tamsta ir gyvenote iliuzijomis, fantazi-

jomis ir sapnais, bent jau pastaruoju metu. Mes viską žinome, čia viskas surašyta.

Ir išsitraukia iš stalčiaus kuo storiausią dokumentų segtuvą. Kas čia dabar, rojuje jie net kompų neturi? Nenustebčiau, jei tie užrašai būtų lotyniškai, kaip kokioje vaistinėje ar paukščiukų parduotuvėje. O stebėti mane jiems, žinoma, paprasta – praduri pirštu tą sieną ir stebėk į valias.

Jūs buvote mums labai neaiškus, vartydama dokumentus murma Casarės, todėl mes negalime dėl jūsų apsispręsti. Be to, nežinome, ar jūsų nepasiims konkurentai.

Kokie dar konkurentai? – noriu klausti, bet ji mane aplenkia: – Mes nusprendėme jus sugrąžinti į gyvenimą vienai dienai. Darykite ten, ką norite, jums nebegalioja laikas ir erdvė, būkite, kur norite, bendraukite, su kuo norite, o mes žiūrėsim, kas iš viso to išėjo. Svaikite. Dabar jūs vyno kopija. Beje, turėsit pagalbininką.

Noriu kažką atsakyti, bet staiga ji kad suspiegs! Po to tik suplasnojo visais savo sijonais ir pasijoniais ir nuskrido į tamsą.

Bandžiau dar šūktelti jai pavymui kažką lotyniškai, tačiau kaip tik tą akimirką atsibudau.

ANTRAS SKYRIUS

Lašą pašteto? – paklausė grafas Pti, sūpuodamas koją, apautą graikiška šlepete su didžiuliu bumbulu.

Paštetas nelaša, garbusis, kokio pašteto, iš kur tos šlepetės, iš Sintagmos aikštės? Ligi šiol nežinau, ar dieną kaip nors lemia pirmosios jos metu pagalvotos mintys, nesvarbu man, nubudau, pamačiau, pagalvojau. Diena jau buvo, aš dar tik pradėjau rastis. Visada nervina, kai tokios lakios materijos pasirodo esančios tvaresnės už tave. Buvai, pranykai, nubudai. Prieš tave vėl diena, šlepetės bumbulas, lašas pašteto.

Pasitaiko ir blogiau, štai, tarkim, Gregoras Zamza... Bet, tiesą sakant, kur aš? Nemėgstu tokių klausimų, jie pernelyg pabrėžia išorinio gyvenimo svarbą, tačiau – kur aš? Žinau, kad aš, tai guodžia, nežinau kur, tai net ne erzina, tiesiog zyzia kažkaip, zyzia man, gręžia mano kaukolę ir lašina ten pašteto.

Eisiu jau, sako grafas Pti, nepamiršk įdėti šafrano. Nors truputį. Į tą paštetą.

Tai jau žinoma, kad nepamiršiu. Niekad nepamiršiu. Su paskutiniu kvapu išpūsiu tarp lūpų laikytas šafrano dulkes, bet dabar nieko nesuprantu, nei kur aš, nei kam to šafrano.

Kambarys kaip kambarys, neaprašinėsiu, aprašymai visada meluoja. Sėslaus gyventojo kambarys, kur daiktai beveik įsigėrę į orą, tokie pastovūs, akivaizdūs, neįmanomi kur nors išnešti. Slegiantys daiktai, turiu pasakyti, pririšantys. Visom kitom prasmėm jie, žinoma, gražūs, ypač šita širma. Už jos aš ir slėpčiausi, kol įeitų kokia nors *ji*. Tada iššokčiau iš už širmos, apmėtyčiau už jos rastomis kepurėmis, net negalvodamas, kad kepurės baigsis, o po to stojusi pauzė bus nejauki. Nesvarbu. Kokia nors *ji* čia užeitų, aš ją nustebinčiau, kepurės baigtųsi ir ji išsyk pastebėtų mane vienplaukį. Tik tegu nedelsia, daugiau kaip penkiolika minučių aš už širmos nelindėsiu.

O kas, tiesą sakant, už tos širmos? Keliuosi ir einu pažiūrėti. Ar sakyti, kad dar velkuosi chalatą? Tiek to, nesakysiu, neretai nutinka, kad pats chalatas mane velkasi.

Kažkodėl keliantis dažniausiai būna taip, kad šalia stovi (sėdi?) simfoninis orkestras su frakuotu smuikininku ir išsyk pradeda groti, griežti, *įvedinėti į kontekstą*. Ir dažniausiai tai Mendelssohno koncertas smuikui, *opus* šešiasdešimt keturi, saldus kaip pieniškas šokoladas, taip nusibodo, kad jei kada nebenubusiu, tai tik iš baimės vėl jį išgirsti. Va ir vėl ta muzika. Gal aš filharmonijoj?

Nenoriu išsyk pamatyt, kas už širmos, kol kas įsivaizduoju, kad ten trys nuogos kinės. Labai mažos ir labai sušalusios. Pasikviesiu pas save ant sofos ir ilgai į jas pūsiu, kad atitirptų. O tada paklausiu, kur gauti šafrano. Išlaižyk mums iš lūpų, atsakys trys nuogos kinės, *Made in China*, ir aš pasakysiu, kad nieko panašaus, kad dar ne tokių matęs, kad jos man tik statistiniai vienetai, tik skaitmuo tabelyje, o po to pulsiu prie visų tų lūpų ir laižyte laižysiu. Ir jokio ten šafrano, kopūstai ir česnakai ten.

Chalatas, apie kurį nieko nesakiau, man irgi kelia begalę įtarimų. Jis ne mano dydžio, tačiau dėvėjimo suformuotas būtent pagal mano kūną. Alkūnių įlinkiai preciziški kaip kokioje kosmoso programoje. Jame ir jaučiuosi lyg skafandre, dryžuotu diržu pririštas prie tarpplanetinės stoties kaip prie vonios durų rankenos. Kad tik deguonies tiekimas nenutrūktų, kitaip niekad nesužinosiu, kas už tos širmos.

Ant stalo obuolys, ant stalo žurnalas su kažkokiais raganosiais, ant stalo kadaise medžiais šlamėję degtukai, ant stalo nieko, kas išplėštų kambarį iš absoliutaus anonimiškumo, pasakytų, kieno jis, kur aš, kodėl aš, parodytų, kad viskas čia dėsninga, viskas vien priežastys ir pasekmės, sagos ir kilpelės, seneliai ir anūkai, bet ne, tyli kambarys, lyg būtų koks teleskopo optika priartintas ūkas. Ir staiga pastebiu, kad obuolys ant to stalo – prakąstas.

Simfoninis orkestras liaujasi grojęs, nusilenkia ir išeina. Man neatrodo, kad obuolį būtų prakandęs dirigentas, tad kandu šalia ir išsigąstu pastebėjęs, kad mano dantų žymės yra visai kitos. Aš nežinia kur, aš dar nežinau, kas už širmos, ir – aš ne vienas. Kažkas čia dar gyvena, kažkas su dantimis. Naktimis jais turėtų griežti, įtariu, kad *opus* šešiasdešimt ketvirtą.

Kai nebesusivoki, kas esąs, arba gresia koks kitas mirtinas pavojus, reikia kuo greičiau ką nors paskaityti, nors pastraipą, nors dvi raides. Ant stalo obuolys, ant stalo žurnalas (juk neskaitysiu žurnalo), ant stalo degtukai (juk neskaitysiu degtukų), ant stalo akiniai nuo saulės, žvakidė, tuščia Venecijos stiklo vazelė, keli prasmę bei pavadinimus praradę daiktai ir Sergeʼo Gainsbourgʼo kompaktas. *Dieu est un fumeur de havanes, je vois ses nuages gris*, rašo kompaktas. Taip paprastai rašo, o kaip ramu tampa perskaičius. *Dieu est un fumeur de hava-*

nes... Viskas man aišku, pasaulis vėl tampa jaukus ir struktūruotas, *je vois ses nuages gris*.

Pasaulio struktūrą kiek griauna, kad Gainsbourg'as žydas. Ne dėl to, kad žydai *kaipo tokie* pasaulio struktūrą griautų, žydai su savo klarnetais man patinka, tačiau šitas juk ir prancūzas, o čia jau negerai. O dar prisiminus, kad prancūzai Vartan, Laforêt ir Aznavouras apskritai yra visokie armėnai, pasaulio struktūra praranda paskutinius segtukus ir subyra į pirmapradės dalis, lyg tortas, vėl grįžtąs į cukrų ir margariną.

Ką gi, vėl teks viską surinkti ir sudėti į vietas, atkurti pasaulį, nes *un fumeur de havanes* šiandien tingi tai daryti, taip tingi, kad net nežinau, kur esąs, beje – nuo kada aš čia?

Kambary mažoka laiką liudijančių dalykų, atrodo, kad čia stovi ne tik laikrodžiai, bet ir kalendoriai, o tokiom sąlygom labai sunku atkūrinėti chronologijas, jau prarandu viltį viską sužinoti nanosekundžių tikslumu, tik staiga žurnalas su raganosiais man praneša, kad dabar gegužė. Jau įdomu, nes gerai pamenu prieš einant miego už lango snigus. Buvo žiema, besmegeniai, ledlaužis „Leninas" sename pašto ženkle. O dabar, bliamba, jau ir sakuros nužydėjo. Ir ką aš čia veikiau tuos tris mėnesius?

Labai knieti pažiūrėti, kas už širmos, tačiau kartais imi, pasižiūri ir nusivili, todėl delsiu, man jau užteko pažiūrėt į žurnalą su raganosiais. Pažiūrėjau ir štai atėjo žydai armėnai prancūzai, nukasė sniegą, išsprogino lapus, sėdžiu dabar kaip piemenėlis, kurio žąsys pabėgo, ir neturiu jokio kompaso, jokio sekstanto, jokios rankenos, jokio siūlo.

Tris mėnesius mane kažkas čia laikė. Svaigino lizergo rūgšties dietilamidu, valgydino magiškais grybais arba daužė kuolu per galvą, nes nieko čia neprisimenu, viskas man čia nauja, ant

naujos lovos krašto sėdi senas mano kūnas. Bijau aš to savo kūno, juk jame griaučiai, o griaučių visada bijojau. Medicinos studentė Tina, kadais gyvenusi pas mus, turėjo kažkokio *homo erectus* griaučius ir netgi rengdavo juos savo suknelėm, tačiau nuo to gražesni netapdavo nei griaučiai, nei pati Tina. Taigi, mano griaučiai dabar sėdi ant lovos krašto ir nežino, nei kur jie, nei kiek laiko, nei kas už širmos.

Tai totalaus nežinojimo griaučiai, todėl tokie baisūs. Nesijaučiu tvirtas. Gležnas jaučiuosi. Sėdžiu ir kasausi kaukolę, nes niežti. O niežėjimas dažniausiai guodžia, nes sugrąžina pojūčius. Niežėjimo paguostas antrą kartą stojuosi ir einu link širmos. Už lango laša. Tikiuosi, ne paštetas, nors kai aplinkui tiek nežinios, viskas tampa įmanoma.

Priešais širmą stabteliu – dingteli, kad išsyk ten pažvelgęs nusivilsiu arba pasibaisėsiu. Nes aš dar negrįžau į save ir nežinau, kur esu, ir kas prakando obuolį. Visų pirma reikia išsiaiškinti tuos dalykus. Nuo šiol slepiuosi po abreviatūrom, tad šioje istorijoje, kuri kartais bus pasakojama iš volungės skrydžio, vadinkite mane K.

TREČIAS SKYRIUS

O tai gal ir pradėkim nuo vaikystės? – siūlo stalelio kairiojoje pusėje sėdintis d'Artanjanas. – Vaikystę yra aprašę daugybė psichoanalitikų, pavėduodami rašomą tekstą chalatų skvernais. Rėžk, marsieti, kada ir kur gimei, kada parašei pirmą eilėraštį ir kada pirmąsyk gavai į dūdą. Daugybė dalykų paaiškėtų.

Durnas tu, sako Portas su Aramiu, sėdintys stalelio dešinėje, geriau išgeriam.

Visi išgeria, išskyrus K., kuriam grafas Pti, atsispindintis virš baro sukabintose taurėse, pagraso anoreksišku pirštu.

Nežinau, sako K., nubudau šįryt nežinia kur. Tai gal ir gimiau šįryt, nes gimdamas irgi atsibundi nežinia kur, kaip ir mirdamas. Kambary nieko nebuvo, gal kas nors slėpėsi už širmos, bet nežiūrėjau, man pakako, kad pati širma graži. Aš ir knygą kartais nusiperku vien dėl viršelio, paskui niekad neatsiverčiu. Man pakanka įsivaizduoti, kas joje rašoma, susikurti pačiam. Kai gebėjimas susikurti pačiam kiek apsilpsta, dažniausiai ketvirtadieniais, pernelyg apčiuopiamai pajuntu *nežinia ko* alsavimą į mentis.

Na, čia rimtas reikalas, krapšto nosį Portas, *nežinia kur* esu atsibudęs daugybę kartų.

Čia kitaip, sako Aramis, tavo tas „nežinia kur“ taip ir likdavo „nežinia kur“, o čia žmogus nori išsiaiškinti. Vadinasi, nori ten grįžti, galbūt net kada nors ten numirti.

Tai ko nekišai snapo už tos širmos? – klausia Portas. – Gi gal būtum ką išsiaiškinęs?

Nenorėjau, atsako K., o jei ten ne tai, ko tikėjausi, arba apskritai – tuščia? Širma yra tam, kad kurtų paslaptį, o ne ją vogtų. Flaubert'as kadaise rašė...

Eik tu šikt su savo Flaubert'u, neištveria d'Artanjanas, mus parašė ne jis, o Dumas, tas, kur tėvas. Tad ir mums jis tėvas. Tiesa, jei mus būtų parašęs tas Dumas, kur sūnus, jis mums sūnus nebūtų.

Šitas mazarinis ne visai mano skonio, niurna Aramis, gal baigiam gerti ir einam su kuo nors susikausime dėl kokios nors ant laužo nešamos deginti damos. O jei dama irgi bus ne mūsų skonio, padėsime deginti.

Einam, sako kiti du, o šitam pakviesim ponią Bovari, kuri, kaip visi žinome, yra pats Flaubert'as.

O kur Atas? – galvoja K. – Gal jie jį nužudė ir pasisavino kokį nors jo turtą savam skurdui kompensuoti? Ir apskritai jie man kažkokie neautentiški, gal čia persirengę liūtų tramdytojai iš pravažiuojančio cirko?

Jūs man kažkokie neautentiški, pasako pusbalsiu, jūs ne iš knygos, daugių daugiausia – iš juodraščio.

D'Artanjanas jau besitraukiąs špagą, tačiau kiti du jį nuramina ne visai padoriais gestais.

O ko tu nori, sako Portas, šitiek metų praėjo, susidėvėjom, deromantizavomės, žmonija suskaitė mus ligi senatvinio marazmo. Net mūsų šešėliai už mus autentiškesni. Va, pats pažiūrėk.

K. nužvelgia muškietininkų šešėlių fragmentus ant peleninės krašto, o pakėlus akis – nė vieno jų nebėra.

Luiza ateina beveik akimirksniu. Nurenka indus, net tuos, kurių ant stalo nebuvo, pasišypso beveik neįžvelgiama šypsena ir K. mato, kad jos lūpų dažai kiek nuslinkę už lūpų kontūro. Nejaugi ją kas nors bučiavo? Darbo metu? Virėjas?

Sėskis, Luiza, sako K., pakalbėsim apie. Tave ką tik bučiavo. Kas?

Negaliu, purto galvą Luiza, aš dirbu. Bučiniams aš tik po darbo.

Dalykas, kuris mane labiausiai erzina, yra gyvenimo banalybė, burbteli K., tai susitinkam po darbo, ar ką?

Luiza tik nusišypso virėjo bučiniu ir taikosi išsinešti nesančius indus.

O kur tie mano draugai, kur čia sėdėjo? – šūkteli K. – Tie muškietininkai, tos tušo dėmės manuskriptuose, kur jie išėjo? Ar ne jie tave bučiavo?

Luizai laikas nustebti.

Kokie draugai? Jūs čia sėdėjote vienas. Jūs visada čia sėdite vienas. Man tai savaip gražu.

Kinematografas, galvoja K., viskas kinematografas, matricos įsisriegia į smegenis mikrono tikslumu ir niekur nuo jų nesidėsi, geriau eisiu to sušikto šafrano. Ką tik kalbėjausi su d'Artanjanu, o jo, pasirodo, kad ne itin. Dumas, kuris tėvas, man priskiedė ir pripjovė grybo. Eisiu, nes štai ji ir bučiuojasi tik po darbo. Viskas kinematografas, jei dar čia pasėdėsiu, ausyse ims skambėti Ennio Morriconė, o finaliniai titrai bus sklidini šviežiai mirusių aktorių pavardžių.

Eisiu.

KETVIRTAS SKYRIUS

Saulė ir vėjas, alėjos liepos šiaušė keteras, prabėgo ežio pobūdžio katė, o vėliavos virš savivaldybės pastato buvo panašios į suskalbtas staltieses. Vėjas nudrengia vėliavas, o saulė išblukina herbus, taip gamta keršija už heraldikos skverbimąsi į jos čiulpus. Na ir tegu, man dzin, kaip rašė Plinijus Jaunesnysis.

Jei iškastum duobę ligi Žemės centro ir paleistum ten kristi knygą, ji kristų keturiasdešimt dvi minutes. Įdomu, ar ir pirmoji knyga, ir pomirtiniai „Raštai" kristų vienodu greičiu. Įdomu, kiek krisčiau aš.

Dvi sekundes, draugiškai sako iš kažkur atsiradęs grafas Pti, šafranas kristų ilgiau, gal net apskritai nekristų. Iš kur jis vis atsiranda, galvoju, kai reikia ir kai nereikia, kodėl jis nuolat užknisinėja tuo savo šafranu, gal jis iš esmės ir yra tasai šafranas? Ir ko man tektų kristi tik dvi sekundes, kai pomirtiniai „Raštai" kristų net keturiasdešimt dvi minutes?

Todėl, kad *Dieu est un fumeur de havanes*, jis ramiai sėdinėja sostuose, kurių daug pripaišė mikelandželai su buonaročiais, rūko Havanos cigarus ir pučia dūmų ratilus jūsų link. Ir

jūs pro tuos ratilus kasdien nukrintate ligi Žemės centro. Per sekundę, antroji sekundė kontrolinė – į galvą.

Pasakė ir nuėjo. Kažką pagalvojau jam pavymui, bet ir čia nieko esmingiau pagalvoti nepavyko. Vėjas jau rimo ir alėjos liepos galėjo susigrąžinti kanonines formas, o savivaldybės pastatas nunarinti vėliavas. Dangumi skrido lėktuvas. Nesupratau, kuria kryptimi, bet, kaip rašė Plinijus Jaunesnysis...

Jei kambarys yra didesnysis mūsų kūnas, anot vieno tokio, miestas turėtų irgi būti mūsų kūnas, tik išverstas kaip pirštinė, visom arterijom į kompaso kryžiumi užremtą keturgubą horizontą. Tad mes ne tik išeiname į miestą, mes į jį iškraujuojame ir dažniausiai mūsų krešuliai telkiasi pagrindiniame kraujo nutekėjimo kateteryje – alėjoje.

Mums nukraujuoti čia visos sąlygos: kavinės, parduotuvės, kepyklos, antstolių kontoros, suoliukai, vienas kitas aleutų kurtas paminklas ir daugybė praeivių, praeinančių tokia veido išraiška, tarsi jie niekada nenukraujuos. Koksai žavus naivumas, galvoju, irdamasis praeivių krauju, naivumas yra vilties simuliacija, tačiau man tai gražu, tuo gražumu, kuriuo gražūs Altamiros olos jaučiai.

Rytais aš irgi ne išsyk nubundu iš paleolito, kai nubundu, pamatau per naktį pripaišęs daugybę jaučių ant savo urvo sienų, tie jaučiai yra savotiškas garantas, kad miegas buvo gilus, oro pakako, o susapnuotos nuogos ir gašlios moterys nebuvo sukubai. Kurį laiką stengiuosi nemirktelėti, juk žinau, kad tik mirktelsiu, ir jaučiai išnyks, ir ateis diena, ir teks rengtis, ir teks valgyti savo įkapes, ir teks ilgai stovėti kambario vidury, tiesiam kaip Kleopatros obeliskas, kol galų gale mirktelsiu, išnyks tie jaučiai ir išeisiu į alėją, sklidiną praeivių kraujo, su kiekvienu žingsniu skiedžiamo manuoju.

Miestas, kuriame gyveni, ilgainiui susidėvi, net visiškai pranyksta, porą dešimtmečių jį atradinėji, vis nustebdamas dėl to, ką jame randi, tačiau kiekvienu nustebimu ardai savo miestą kaip kojinę, nes vis labiau jį išmoksti, įsimeni, suneši į atminties sandėlį kvartalas po kvartalo, namas po namo, medis po medžio ir šuo po šuns, kol išmoksti ir įsimeni tiek, kad nuostabos nebelieka nė brūkšnelio, viskas tik rutina, kasdienybė, inercija, nesvarumo būklė, alėja praplaukiantys praeivių skutai, tuomet ir prisimeni, vos pakeldamas šį prisiminimą, vos atplėšdamas jį nuo savo vidinių grindų, tarsi svarmenį, jog kadaise miestas tau buvo nuolatinė nuostaba, kaip pirmoje klasėje nuolatinė nuostaba buvo daugybos lentelė.

Ir štai aš šiame mieste, šioje alėjoje, kurioje nurimo vėjas, galima vėl uždegti žvakes lauko kavinėse ir visa tai jau daugybę kartų matyta, patirta ir pamiršta, sugrybauta ir suriešutauta, vidinės žvakės seniai užgeso, tačiau, kaip rašė Jaunesnysis, man visa tai visiškai dzin.

PENKTAS SKYRIUS

Klausyk, Luiza, pro indų tarškesį sako Telma, kas čia tas, kur ką tik išėjo?

Nežinau, atsako ši, kažkoks tarsi rašytojas ar šiaip prie meno.

Priplaukęs, šypsosi Telma, galima, kitąsyk aš jį aptarnausiu? Kažkuo įdomus.

Tai kur jau ne. Sėdi čia dienų dienom, geria mažai, bet visada kaip kuolu tvotas.

Panos, sako barmenas Dodekaedras, visų vadinamas Dodiku, man, žinokit, vakar pagaliau kelnes išskalbė.

Na čia dabar, spygteli Telma ir Luiza, Dodikui kelnes išskalbė. Mūsų kaime to dar nieks nematė.

Dodikas penktąsyk peršluosto stiklą, tad jau net Prževalskio arklys turėtų suprasti, kad kelnių išskalbimas jam svarbus it bažnytiniai sakramentai.

Ne, panos, prieš kelias dienas atidaviau šeimininkui, kur nuomojuos, tas ilgai dūzgė, kad akimirksniu išskalbs, bet kur tau. Nuo ryto ligi vakaro lakė tekilą, vedžiojosi mergas ir neskalbė. O aš tai tų kelnių ne itin turiu, skalbiankės burzgimo laukiau kaip kokio prisikėlusio Elvio CD. O vakar tik pyst ir yra.

Didi diena tau vakar prašvito, sako Telma ir Luiza, vakare reiks atšvęst, o dabar mes einam klientų aptarnauti, gal ir jiems kas vakar kelnes išskalbė.

Eikit, panos, ten prie kampinio staliuko sėdi užsieniečiai, kurie angliškai moka tik žodį *vodka*, nesusišneku, gal jūs susišnekėsit.

Durnas tas Dodikas, galvoja Telma ir Luiza, bet bernas vertas dėmesio. Abi eina link užsieniečių.

Would you like some more? Could we offer you some dishes or drinks?

Co? – sako užsieniečiai. – *Nam niczego nie brakuje, bawimy się świetnie. Dzięki.*

Telma ir Luiza nušluosto stalą apysausėmis šypsenomis ir nueina.

Šią sekundę kanoniniame filme į vieną užsieniečių taurių kristų įmitusi musė, ištaškytų visą džintoniką ir vėl būtų ką šluostyti, tačiau musės šiame mieste išgaudytos dar keturiasdešimt trečiaisiais, tad – *lasciate speranza*.

Į kavinę užsuka pačių įvairiausių lankytojų, Telma ir Luiza čia kartais jaučiasi kaip atvirkščiame zoologijos sode, kur sutartomis valandomis jos sėdi narve, o visi žvėrys, paukščiai ir reptilijos ateina jų pažiūrėti. Tiktai tenka laiku suspėti jiems iškišti pro grotas valgiaraščius. Žinoma, Dodekaedrui lengviau, jam juk šiandien kelnes išskalbė.

Kita vertus, šis darbas savaip įdomus, nes kur daugiau pamatysi šitiek spalvingų idiotų. Kavinėse jie liaujasi buvę profesijų diktuojama funkcija ir kuo toliau, tuo labiau virsta ornamentais, arabeskomis, meandrais, galiausiai – dantiraščiu. Tik stebėk ir stebėkis, tik spygauk ir smaginkis, sąmonės kamputyje kirbant užspaustai svajonei kada nors prasigerti ir nusivalkioti.

Žinai, Luiza, nusižiovauja Telma, užtenka man šiandien šluostyti stalus visokiems jugoslavams. Ir Dodiko kelnių irgi užtenka. Eisiu porai valandų link namų, padirbėsi už mane?

Eik. Gi kartais ir mane pakeiti. Tik grįžk.

Aišku, kad. Nes čia grįš ir tas mįslingas vyras, kuris, atrodo, šnekasi su Šiva ir šoka su Kali. Man jis įdomus.

Man irgi, tačiau vaikų nuo tokio nenorėčiau. Tiesą sakant, nuo jokio nenorėčiau, nes pirma vaikai, o tada dar ir kelnes skalbti, ir šokti su Bhaktivedanta Svamiu Prabhupada.

Tai ir einu, susiruošia Telma, nes viskas užknisa, kaip rašė jau nepamenu koksai rašytojas.

Jie visi apie tai rašė. Eik.

ŠEŠTAS SKYRIUS

Esu matęs monetą tik su viena puse – Abrahamo Lincolno profiliu. Kitoje monetos pusėje profilio jau nebuvo, o taip rūpėtų sužinoti, kaip atrodo kairioji Abrahamo L. ausis. Fatalus ir aplaidus atsitiktinumas tokios galimybės nesuteikė, o užrašas *one cent* buvo bergždžias kaip nealkoholinis alus arba neišsiskleidęs parašiutas. Abiem atvejais užsimuši. Užsimušiau, bet tik kaip monetų kolekcininkas. Tokį geba papjauti ir monetos briauna, bet jis paprastai ir tada išgyvena, nes laiku pasako, kad kairiąją A. L. ausį, visgi, yra matęs van Gogho paveiksluose.

Tuomet telieka kalbėtis su paukščiais, tuo labiau kad alėja, kurioje sėdžiu, ornitologiniu požiūriu yra išsami. Kur ji? – paklausiau paukščių. Vieni atsakė, kad Karibuose, išsyk nepatikėjau, gal buvau ydingai nugirdęs. Kitų paukščių atsakymas buvo dvejopas. Vieni atsakė: galantiškasis paže, ji šiuo metu karietoje, vykstančioje iš Jokohamos į Seviliją, ką tik jai buvo patiekta trumų pašteto. Kiti atsakė: durniau, mesk gert ir eik dirbt. Po viso to pasitikėjimas paukščiais smuko iki pasitikėjimo žiniasklaida lygio.

Galėčiau čia parašyti, kad paskui nuėjau į Miesto sodą ir valgiau cementą. Neparašau, nes taip nebuvo. Nors daug ką, ko nebuvo, tik parašyk – ir įvyksta. Rytas ateina ne tada, kai pabundi, o tada, kai jį parašai. Tik trys raidės ir jau švinta. O dabar esminis klausimas: kodėl jų, tų gležnųjų merginų, auskarai negalėtų būti iš gelžbetonio? Kam tie taurieji metalai, kam taurumo nimbas ir jambas? Kam brangakmeniai, kurių yra net keturios rūšys? Gelžbetonis, štai kas puoštų merginą, kaip miestą naujas tiltas. Jeigu ji būtų atėjusi gelžbetoniniais auskarais, įsiminčiau tai dvidešimt šešiais megapikseliais.

Ir staiga suskambo tamtamas.

Tamtamai yra telefonų pirmtakai, sugebėdavę žinią perduoti visam kaimui dar labai toli iki mikroschemomis nuramstytų technologijų atsiradimo. Galvojau, kad tamtamas man praneš maždaug tai: „Karys Mguenga vėl nušovė drambl̨, tad kurį laiką manijokų nekaskite, maisto pakaks.“ Bet ne, tamtamas pranešė tik tai: „Esi? Čia aš. Ar eisi į poezijos skaitymus?“ Kai kas nors rašo, kad čia aš, tai trumpam ir pagalvoju, kad čia AŠ, ko man pačiam sau griežti tamtamu, tampa ne itin aišku, o kada ir kur paskutinįsyk mačiau poezijos skaitymus, geriausiai galėtų atsakyti mano proktologas.

Čia aš, dabar jau balsu pasakė Telma, ir sėdžiu ant suoliuko prieš jus, pakelkite akis.

Pakėliau, pamačiau, spragtelėjau pirštų atspaudais. Ji gi ta iš baro, graži kaip Dumas tėvas, Dumas sūnus ir trys seserys Brontė vienoje pakuotėje.

Jūs visada garsiai su savimi kalbatės? – paklausė Telma.

Ne, atsakiau, tiktai kai grafas Pti šalia sėdi.

Kas tas grafas Pti? – vėl paklausė ji ir pokalbis tapo nebeperspektyvus.

Mergaite, pasakiau keisdamas temą, ar galėčiau jus išsimylėti? Pirma įsimylėčiau, bet išsimylėčiau labai greitai, gal po pusvalandžio, nes manęs laukia reikalai.

Išsimylėkite, jei taip norite, atsakė Telma, tik be indų daužymo, nes dirbu bare ir sudaužyti indai man kelia profesinę alergiją.

O tu žinai, kad yra japoniškas sudaužytų indų klijavimo menas *kintsukuroi*, kai visos šukių siūlės užpildomos auksu ar sidabru?

Ji nežinojo. Tad ir nuėjau su ja, visa permatoma iš nežinojimo. Kur – irgi nežinojau, tačiau žinojau ko: ji mane visų pirma sudaužys, paskui suklijuos auksu, o dar vėliau aš ją išsimylėsiu.

Mes veikiausiai išsirengsime dar aštuonioliktą kėlinio minutę, aš nuplėšiu nuo jos drabužius, kaip priešo vėliavą, ji išraus, paskui pabals, tada vėl išraus, apsipils jaudulio ir geismo prakaitu, paskui mes nersime į patalus, kaip neriama iš arčiau pasigrožėti Didžiuoju koraliniu rifu arba paplaukioti su rykliais, ir jau taikydamasis perkąsti jai miego arteriją pajusiu, kad mums kartu kol kas nėra kas veikti, kad mes ne pora, kad mes adata ir veržliaraktis, kad man čia visiškai, beviltiškai, absoliučiai nebus ką išsimylėti.

O gal ir ne. O gal bus. Pabandom.

Saulė, tvirtai įsriegta pietryčiuose, dar kabėjo aukštai, laiko pražūti atrodė esant į valias, o tai visada guodžia. Visada ramiau, kai turi laiko, o postulatas, kad pasaulis buvo sukurtas per šešias dienas, yra vertimo klaida.

SEPTINTAS SKYRIUS

Gyveno netoli, virš Centrinio knygyno. Man nepatinka, kai kas nors taip netoli gyvena ir tuo artumu paneigia pačią pasaulio kaip valios ir vaizdinio idėją. Užėjome į knygyną, paglostėme vietinių demiurgų knygas, nes jas įmanoma tik glostyti, skaityti kenksminga, ir pakilome pas ją. Visokio pigaus šlamšto prigrūstas jos butas buvo panašus į ką tik išardytą sieninį laikrodį: žvilga, bet netiksi. Todėl ir aš netiksėjau, tylėjau. Ilgai. Tiek ilgai yra tylėjęs tik Charlesas Bronsonas filmo *The Mechanic* pradžioje: šešiolika minučių ir trylika sekundžių. Po to pasakė: *Yes*.

Visą tą laiką jis ten gaminosi kažkokius sprogmenis, tame filme, o aš pas merginą apžiūrinėjau batus prie durų, paltus ant kabyklos, pamestą nagų dildę ant kilimo ir prerafaelitų reprodukcijas ant sienų, nuo vienos net nušluosčiau mažiausiai keturias dulkes. Mergina kalbėjo, daug, per daug. Apie savo gyvenimą, darbą, pomėgius, tik aš ne darbdavys, ne psichoterapeutas, ir apskritai – kalbėdama ji tampa keistai panaši į zulusų pašautą baltąjį raganosį: labai retas, bet tuoj pat nusibaigs. Matyt, buvo labai vieniša, o su tokia tik įsitrauk

į pokalbį ir tau šakės. Tad tylėjau ir gaminausi sprogmenis. Dėl viso pikto.

Man patiko, kad ji panaši ne tik į raganosį, bet ir į paskendusią Ofeliją, tik paskenduolės paprastai kalba daug mažiau. Reikėjo ją užčiaupti arba paskandinti nebeištraukiamai.

Instinktas stebėti aplinką yra pirmykštis ir susijęs su baime, kad ką nors demaskuosi vėliau, nei pats būsi demaskuotas, o tokiu atveju net rankovėje slepiamas čirvų tūzas nieko nebelemtų lošime, kur statymai paprasti – aš ir ji.

Viską mačiau, jau po dviejų minučių jos butas tapo panašus į filmą, kurį pats režisavau, tad buvo apmaudu išvysti šią režisūrą esant apgailėtinai štampinę. Kartais nuovargis žmogų apninka dar nepradėjus gyventi, o jei jau taip, jis gyventi ir nepradės, jam pritrūks nerūpestingumo, stabilumą jam suteiks ne savas stuburas, o kasdienybės ritualai, dienos naujienos ir, be abejo, horoskopai.

Meluoju, meluoju, ji ne tokia, ji gyva, o aš čia nupiešiau paveikslėlį spalvinti.

Jai trūko pinigų. Tai pajuntama paprastai. Namai prikvėpinti pigiais smilkalais, o virtuvėje mažas pakelis kavos. Kai mergina, gerianti kavą litrais, nusiperka nedidelį pakelį, tai jau trečias skambutis, tuoj užsivers salės durys ir pirmą spektaklio veiksmą praleisi teatro bare. Oscaras W. yra rašęs, kad gyvenimas apskritai panašus į spektaklį, žiūrimą nuo antro veiksmo: viskas labai įdomu, bet nieko neina suprasti.

Geriau ji nutiltų, nors trim sekundėm.

Užsičiaupė išsyk, veidas apsiblausė ir pajutau jai kažkokį parazitinį gailestį.

Klausyk, pasakiau, nesiliūdink taip, Ofelija kadais taip nuliūdo, kad net nuskendo, nenoriu, kad tau taip atsitiktų.

Stovi, tyli ir paišo pirštu ant stiklo kažkokius kleckus.

Klausyk, vėl tęsiu kalbą, geri tie tavo prerafaelitai, o jei tebeieškai nagų dildės, tai va ji, nori, papasakosiu, kas buvo po prerafaelitų ir kaip tai atrodė?

Panorau prablaškyti ją, papasakoti ką nors, kas atitrauktų jos pirštą nuo stiklo, o mintis nuo vidinių pertvarų, bet ką, nors ką, žinojau, kad tai gali būti bet kas, tačiau tai turi būti labai kvaila.

Stovi, tyli, tebepaišo ant stiklo kleckus, bet jau kitokio pobūdžio, tokius paišė ir Klee.

Norisi ją nors pusei minutės pralinksminti, tad pradedu dėstyti meno istoriją, trumpąjį kursą.

Ilgą laiką visi paišė amūrus ir ofelijas. Paskui atėjo impresionistai ir pasakė: užkniso jūsų amūrai, ką matom, tą ir paišysim. Postimpresionistams užteko pasidėt kokį obuolį ar pasistatyt kėdę ir – jau yra ką paišyt, tik kad spalvos būtų kiek pamakaluotos. Tada atėjo kubistai ir pasakė: mes čia išsikalinėsim, kaip norim, o jūs apsimeskit, kad suprantat. Abstrakcionistai pasakė: va šitas kvadratėlis ir trys linijos yra Paryžiaus katedra, netikit? Siurrealistai pasakė labai daug, bet niekas jų taip ir nesuprato. Atėjo ekspresionistai ir pasakė: ojojojojoi. Atėjo dadaistai ir pasakė, kad jiems apskritai viskas vienodai. Galiausiai atėjo Hitleris, sau pačiam pasakė „Heil, Hitler!" ir nuo tada jau nebebuvo taip įdomu.

O aš šiandien alėjoje mačiau piešiantį vaiką, galiausiai prabilo mergina. Jis piešė, o kažkokia matrona vis baksnojo pirštu į piešinį ir kažką nurodinėjo. Bet juk mokyti vaiką piešti tas pats, kas žuvį – plaukti. Kadaise ir aš mėginau gyventi, kaip noriu, bet vėliau subėgo įvairūs geradariai, pasakė, kad taip negerai, nieko iš to neišeis, tai dabar gyvenu, kaip reikia.

Man atsitiko visiškai priešingai, pasakiau merginai, nes man ir buvo atsitikę visiškai priešingai.

Papasakokit man dar ką nors, jūs taip įdomiai pasakojate, kavinėje mes visada jūsų klausomės, kai kalbate užsimerkęs. Na bet ką, nors apie Pirmąjį pasaulinį karą.

Ne, krestelėjau karčiais, bandžiau kadaise pasakot vienai merginai, bet ši pasakė: aš per jauna Pirmajam pasauliniam. Tu irgi per jauna, tau tik septyneri.

Toliau bendrauti nebuvo prasmės, mačiau mezgantis ilgą kaip nesibaigiantis šalikas pokalbį, o šansų ją išsimylėti jokių, tad akimirksniu pro langą įlipo grafas Pti, čiupo mane už sagos ir mes susiliejome su horizonto linija. Kaip burlaiviai, kaip karavelės, kaip inkų auksas.

Kaip nerealizuota galimybė.

AŠTUNTAS SKYRIUS

Ko tu čia atsitrenkei, piktai sako K. grafui Pti, aš sėdžiu, stoviu arba kalbu su mergina, o tu iš kažkur atsitrenki, išskraidini mane, kur tik tau reikia, o lūpų kampučiuose matau nuskendusią piktdžiugišką šypseną. Negeras tu žmogus, grafe Pti, tavęs niekada nespausdins ant banknotų.

Nusiramink, atsako grafas Pti, tau reikia pertraukos, tu juk ir gyveni pertraukomis, tiesioginis vaizdas frontaliai į veidą tave žudo.

Jane Birkin sakė, kad taip žudo tik kinematografas – žiauriausias menas, gūžteli K. ir apsidairo. Alėjos medžiai tebėra, suoleliai – keturkojai žmogaus draugai – irgi tebėra, dangumi plaukia pora debesų, panašių į rotveilerio prakąstas pagalves, kažkaip lengvai plaukia, ypač žinant, kad vidutinis debesies svoris yra aštuoni šimtai tonų. Pro šalį praeina... pala, kas čia pro šalį praeina...

Kas čia pro šalį praėjo? – klausia K.

Aš, sako grafas Pti, nors sėdžiu šalia tavęs, tačiau ką tik praėjau pro šalį. Jei dar kartą praeisiu – tuomet jau ilgam, keturiasdešimt dviem kilometrams.

Bet kodėl aš su ja taip greitai atsisveikinau, galvoja K., juk labiausiai noriu ne atsisveikinti, o susipažinti. Susipažinti ne kaip Freudas su Jungu, bet kaip policininkas su kreida apibrėžtos aukos kontūrais. Taip saugiau, o ir žvakių sutaupoma.

Tai susipažink, sako grafas Pti, tu gi viską sugebi, susikurk tą susipažinimą, juk gyveni savo vidumi, tavo vaizduotė keturiasdešimt dviejų kilometrų ilgio, kam tau ta realybė, realybėje visų merginų kišenės pilnos troleibusų talonų, o tai prerafaelitams nepatiktų. Net Michelangelo, kuris sugebėjo viską, nesugebėtų iš marmuro iškalti troleibuso talono.

Eik tu žinai kur, galvoja K., bet grafas Pti ir taip jau išėjęs. K. dar pasėdi, sukdamas ant piršto tamtyč iš švarko išlindusį siūlą, ir eina su kuo nors susipažinti. Su kuo – nesvarbu, jis sugalvos taip, kad tiktų, tik tiek, kad nelabai žino, kaip susipažįstama. O kai nežinai – tenka sukurti. Susikurti dalykai irgi lieka amžiams, tik dažniausiai niekas nežino, kur jie ten liko.

Kiek paėjęs K. pastebi siūlą tarp pirštų virtus troleibuso talonu, to paties troleibuso ienomis simboliškai pririštu prie laidų, vedančių link priemiestyje įsikūrusios elektrinės, patyliukais viršijančios anglies dvideginio emisiją, kuri, kaip visi žinome, neturėtų būti didesnė nei keturios šimtosios bendrojo atmosferos tūrio.

Kaip keista, galvoja K., pasaulis pilnas keistų dalykų, gal net nesu susidūręs su reiškiniais, kurie nėra keisti. Kada nors teks tai suprasti, tačiau šią sekundę tam stinga valios. Absoliučiai tuščia sekundė, jau viršijanti keturias šimtąsias nežinia ko, bet ir ją reikia pergyventi.

DEVINTAS SKYRIUS

Kur taip ilgai buvai, Telma? – klausia Luiza.

Kur taip ilgai buvai? – klausia Dodekaedras.

Net virėjai, valytojos ir apsauginiai iškiša galvas pro faneruotas duris ir klausia, kur ji taip ilgai buvo, o jugoslavai nuo kampinio staliuko moja perdžiūvusiom taurelėm ir taip pat cituoja „Mahabharatą“: *Ile cię trzeba cenić, ten tylko się dowie, kto cię stracił. Dziś piękność twą w całej ozdobie...*

Net pati nežinau, kur ir kaip buvau, susimąsto Telma, gal duokit man kokius indus išplauti, indų plovimas labai ramina.

Kad viskas išplauta, gūžteli Luiza, mes čia irgi raminomės visais virtuvės skudurėliais, o tai kur tu buvai?

Namie, į vienakojį krėslą klesteli Telma, su tuo menininku, kur čia kasdien ateina.

Dodikai, įpilk man tekilos, šūkteli Luiza, nes tuoj nualpsiu. Ir jai įpilk, ir apskritai visiems čia įpilk. Telma – ir ką?

Nieko, sako toji, aš kalbėjau, jis tylėjo, po to papasakojo man Europos meno istoriją ir dingo. Išpeikė mano prerafaelitus, beje.

Kaip dingo? Kur dingo? – nesupranta baro darbuotojai. –

Ar tu bent jau duris turi? Ko neužsirakini tokiais atvejais? Kad nedingtų be tavo valios ir vaizdinio.

Turiu, bet iš jų dar niekad nebuvo jokios naudos, gurkšteldama tekilos liūdnai sako Telma, o kaip atsirado, taip ir dingo, kartais jie dingsta nespėjus mirktelti.

Ir nieko dovanų nepaliko? – nerimsta Luiza.

Paliko, atsidūsta Telma, štai šitą siūlą. Sakė, kad jam tarsi specialiai du siūlai nuo švarko atbrizgo: vienas jų man, va, parodysiu.

Na, lyg ir gražus siūlas, caksi liežuviu Luiza, žvelgdama į Telmą su neslepiamu rūpesčiu, man niekas nėra dovanojęs siūlo. O gėlių tau nesiūlė?

Nežinau, ar jis apskritai numano, kas yra gėlės, įsitraukia Dodikas, čia būdamas jis žiūri tik į du daiktus – lubas ir staliuko paviršių.

Na, turbūt jam ir buvau tik staliuko paviršius, stodamasi sako Telma, eisiu nunešiu dar šnapso jugoslavams, tegu džiaugiasi.

Tai kad jie lenkai, sako Dodikas, nuolat kartoja tik du žodžius: *wódka* ir *Jagiełło*.

Jau man geriau lenkai, per petį meta Telma, negu tokie menininkai. Menininkas yra fakyro dūdelė su kramtgume užklijuota skylute natai *fa*. Greit man paruoškit nešvarių indų. Plausiu!

DEŠIMTAS SKYRIUS

Toshiro Mifunė į alėją ateina ne taip jau dažnai, tad K. jį ne išsyk ir pastebėjo. Neįprastus dalykus visų pirma pastebi akies krašteliu, paskui akies obuolys (keistas apibūdinimas) cakteli į tą kraštelį ir jau sugebi matyti visomis vidinėmis linzėmis. Toshiro atsisėdo šalia, pasidėjo savo *kataną*, *nagamaki*, *wakizashi* ir viską, ką nešėsi, paskui lėtai tarė girgždančiu kaip šulinio svirtis balsu:

Baigės žiemos chrizantemos,
beliko rašyti
apie ridikus.

Taip, pasakė K., Matsuo Bashō, žinau, akupunktūrinis poetas. Tiesą sakant, ką tamsta čia veikiate, kai nuo *Shichinin no Samurai* galutinės versijos praėjo jau penkiasdešimt metų?

Aš miegu, atsakė Toshiro, jau penkiasdešimt metų aš miegu. Ir jei kas galvoja, kad miegant man būtinai turi kas nors sapnuotis, šiuo atveju atvirkščiai – miegodamas aš pats sapnuojuosi daugybei žmonių, paukščių ir grybų.

Grybų sapnai man yra naujas dalykas, todėl nekomentuosiu, tarė K., o gal galite pasakyti, kodėl filmo *Shōgun*, kur vaidinote, rodančio baisiausiai senus laikus, pačioje pradžioje, kai ten tas laivas plaukia, aplink laivą suka ratus malūnsparnio šešėlis? Septynioliktam amžiuj!

Net neklauskite, mosteli Toshiro, lyg nežinotumėt, kur statytas filmas. Ten vienoj vietoj dar garsininko sportbatis kyšo.

Taip, sako K., o jūs pamenate, kai jūsų jubiliejaus proga atvažiavo kažkokie rusai ir padovanojo jums porcelianinį samovarą. Tuomet jūs jį pakraipėte rankose ir nušveitėte lauk arbatinuką, irgi porcelianinį, buvusį samovaro viršuje. Arbatinukas sudužo, rusai sutriko, jūs pasakėte *izvinite*. Pamenate?

Ne, nepamenu, susimąstė Toshiro, pamenu visą Meidži laikotarpį, tačiau šio atvejo ne. Jei ką, tų rusų darsyk atsiprašau. O ką jūs čia veikiate?

Aš čia sėdžiu, pasakė K., sėdėjimas išlaisvina sielos galias, atrodo, ir man baigės žiemos chrizantemos, tačiau kai sėdi alėjoje – iškęsi bet ką.

Ar jums padeda tyla? – pasiteiravo Toshiro. – Ar, visgi, labiau trukdo?

Aš nežinau, kas yra tyla, atsakė K., tylą kadaise esu girdėjęs. Tuomet žmonija dar neegzistavo ir lapams buvo daug daugiau vietos kristi. Po to pasaulis tapo sklidinas triukšmo.

Jūs įdomiai pasakojate, pasakė Toshiro, tačiau jūsų pasakojimai tėra dviejų sakinių ilgio, tarsi visas žmogaus gyvenimas tilptų į dvi valandas. Netaupykit laiko, papasakokit man ką nors. Iš savo gyvenimo, nes apie kitų gyvenimus pasakoti yra nelaimėlių amatas. Matau, apie mane žinote daug. O apie save?

Aš nemėgstu pasakoti, spragtelėjo pirštais K.

Jūs mėgstate, atsakė Toshiro, tik neturite kam. Vien sau. Jūs ir gyvenate tik sau, nors mielai gyventumėte kitam žmogui. Kuriam?

Veikiausiai moteriai, susimąstė K., chrestomatinis atvejis – gyventi moteriai: pienas ir medus, džiaugsmas, kančia, žūtis.

Alėja praėjo spalvingas gatvės darbininkų būrelis, visi nešėsi po kokį paralelinės realybės fragmentą – įspėjamąjį ženklą, kastuvą, laidų ritinį, paskutinis vilko net nežinia kam įmanomą pritaikyti rentgeno aparatą. Iš viršaus link grindinio, lengvai siūbuodami, leidosi celofaniniai pakuočių skutai, ant kurių Shakespeare'o kalba buvo surašyti gražiausi pasaulyje pasiūlymai.

Jūs norite žinoti, kaip kada nors kas nors man buvo ar atsitiko? – niūriai paklausė K. – Taip, man būdavo visaip, o visaip bebūnant kai kas ir atsitikdavo. Papasakosiu. Tačiau visų pirma pasakykite, ar samurajų veidų išraiškos japoniškose graviūrose yra išmonė, ar realybės kopija.

Pažvelkit į mano veidą, atsakė Toshiro, jame atsakymas.

Taip ir žinojau, pavargusiu balsu ištarė K., tai realu, o kas realu, yra už mano kompetencijos ribų. Nors, žinoma, toliau dėvėkite savo graviūrinį veidą, jei ką – *izvinite*, kaip sakėte nuo jaudulio susicukravusiems rusams.

Aš įsivaizduoju, kad po pusantros minutės ką nors man papasakosite, nesutriko Toshiro, ir tai bus pasakojimas apie moterį. Realią moterį, netikiu, kad jos visos ir visą laiką sugebėjo išbūti už jūsų kompetencijos ribų.

Gerai, pasidavė K., papasakosiu. Tačiau pasakosiu novelės forma, novelė kaip žanras įsileidžia ir mano sapnus, gyvenimas kaip žanras juos naikina. Kiekviena mano moteris mane sudaužydavo, paskui suklijuodavo auksu ir sidabru, žemčiūgais ir diamantais, jūsų kalba tai vadinama *kintsukuroi*. Tai

man itin svetima, tai man totalus Camus. Bet jei ne tos moterys, beliktų pasakoti apie ridikus.

Pasakokite, draugiškai linktelėjo Toshiro, pasakojant atsisveikinama su praeitimi. Kiekvienas prisimename, kaip delnus graužė irklas turkų galerose, iš to reikia išsivaduoti. Pasakokite, K.-san, aplinkui mus švelniai sukant ratus malūnsparnio šešėliui.

Gerai, tarė K., ir alėja ėmė lietis akyse, išsifokusuoti, kol trissyk mirktelėjusi pranyko.

VIENUOLIKTAS SKYRIUS

Pasakoju, Toshiro-san, pasakoju, tik įeisiu į pasakojimą pro įvairių refleksijų portjeras. Štai, gaudykit.

Iš kur atsiranda naktys, juk jos literatūros dalis, o štai ima ir ištinka, krinta iš dangaus juodais tirštais kąsniais ir nieko čia ypatingai nepacituosi. Kiemo varnėnai, su kuriais mėgstu kalbėtis, irgi jau kažkur išskrido, o kiemo žibutės, kleketavusios po langu, susitraukė į kumštį. Tamsioji tuštuma. *La notte.*

Sunku suprasti, kur naktimis dingsta varnėnai, nakties spalvos paukščiai, turbūt jie turi savas vadavietes, apie kurias nieko nežinau, tik įtariu jas esant panašias į dėžutes, kurių saldainiai jau seniai suvalgyti.

Ir dar esama medžių, kurie įstengia būti matomi net tamsoje. Medžių grafika, žvelgiant į juos nakčia, ypač įspūdinga. Kartais pagalvoju, kad jei padegčiau šalia esantį namą, medžius galėčiau regėti ryškiau. Tik kad to „ryškiau" nereikia, kartais tinka ir ganėtinai nuvytusios spalvos. Penkiasdešimt pilkos.

Naktis tuo paslaptinga, kad jos metu gali veikti tik du dalykus: arba rašyti, arba miegoti. Rašyti neturėjau ką, nuėjau

miegoti, nes ir į jau minėtus medžius buvau atsižiūrėjęs. Ir štai tuomet.

Lijo. Lašai caksėjo į palangės skardą kaip mano kadaise turėtos rašomosios mašinėlės klavišai. Kiekviena į lapą krintanti raidė man dar primindavo tiek šviną, tiek Gutenbergą, kol kompiuterinės programos jį nužudė galutinai.

Išjungti kambario šviesą man neatrodo itin galantiška, bet išjungiau, žvakių irgi nebuvau uždegęs. Jau miegojau, sapnas trunka apie pusantros minutės, susapnavau du. Abu apie.

Ir tada atėjo ji. Namų durų nerakinu, nes tai reikštų praleisti vieną potencialių stebuklų ar net keletą, o jei ateitų negeri žmonės, yra kuo juos pasitikti.

Tamsa turi vieną keistų savybių – susiurbti žmones į vien jai pavaldžią ertmę, o atpažinti ją galima vien iš to: tamsu. Gulėjau tamsoje, miegas vėl nebebuvo itin tirštas, tamsa jau buvo. Kiek baugu, bet ne itin. Labiausiai baugina animaciniai filmai.

Ji atėjo iš animacinių filmų, tamsoje nusirengė ir įsliuogė į mano lovos horizontalę ne iki galo tobulai, bet kojos irgi gali už ko nors kliūti. Kas ji? Iš kur ji? Kodėl čia? Tokiu sudėtingu atveju galima tik kartoti Grace Slick raginimą Altamonto roko festivalyje: *easy, easy...*

Tamsa. Šalia iš dangaus nukritusi mergina, kurios nematau ir neatpažįstu. Be to, ji man nieko nesako, ji man tiktai kvėpuoja. Telieka bučiuotis, tai irgi informacijos šaltinis. Jos seilės turėjo saulėje vytintų pomidorų prieskonį, tai reiškia, kad jai jau trisdešimt šešeri plius. Jaunystė kvepia koja sutrėkštais mandarinais, o tai kas kita. Bet juk minėtoje horizontalėje pačios nuostabiausios merginos yra keturiasdešimties plius. Nes jos nenuvysta, nuvysta kalendoriai.

Ji buvo labai aistringa, aistra yra savybė, sugebanti užeiti pro neužrakintas duris. Ir toliau jos nemačiau, tik jaučiau, kad kvepia subtiliai gaiviu moterišku prakaitu, kuris visada pageidautinas. Panašiai kvepėtų ką tik iš padangės nusileidęs parasparnis.

Vienas identifikacijos būdų yra pokalbis, ypač pokalbis aklinoje tamsoje. Paklausiau jos, ar mėgsta Michelangelo Antonionį. Kalbi apie *La notte*? – perklausė ji. – O kas tau ten labiau patinka, Monica ar Jeanne? Abi, tiesą sakant. Bet labiausiai ten man patinka surogatinės raketos. Jos lyg lego kaladėlės, bet šauna beveik ligi Marso.

Paskui valgėme tunus. Nebūtinai juos, nes tamsoje ne itin matai, ką valgai, ką neįžiūrima ranka nugriebi nuo stalo, tą ir. Tarkim, tunus. Jų vien tinklais per metus sugaunama 370 000 tonų. Tonos tunų. Tiek nesuvalgytume, bet valgėme juk ne statistiką, o ganėtinai protingą žuvį. Silkės proto sugebėjimais kiek abejoju, tačiau tunas įtikina. Apie tai pasakiau ir merginai, nes tamsa, žavėtis jos potencialiai esamu grožiu sąlygų nepakanka, o kalbėtis galima. Kad ir apie.

Orą. Tu žinai, kad reguliariųjų reisų lėktuvuose oras cirkuliuoja pučiamas, bet vis tas pats, paklausiau jos, o juk aštuoniasdešimt procentų savo energijos žmogus gauna iš oro. Aš noriu vėl mylėtis, atsakė. Nemačiau, su kuo myliuosi, o mylėtis su idėja ar iliuzija yra mylėtis su Kantu.

Mums besimylint paskambino draugas. Nežinia, ko čia naktį skambinti, tai lyg kažkas imtų ir staiga užgrotų kontrafagotu, bet nei veiksmo nenutraukėm, nei pokalbio. Pasirodo, ir taip įmanoma. Stereo.

Paskui vėl pasakiau, kad skrendant į Tokiją oro cirkuliavimas jau kitas. Schipholyje išlipa šimtas penkiasdešimt savo

pačių iškvėpto anglies dvideginio prisikvėpavusių keleivių, o Naritoje ar Hanedoje taip nebūna. Išsilaipina keturi šimtai samurajų plius aš, visi vedini įvairaus spalvoto šlamšto prikimštais lagaminais, tačiau žvalūs. Japonai sugeba pagaminti viską, net orą.

Ir štai tada ji paklausė: ar pažinai mane? Ne, nepažinau, bet man nesvarbu, ji manęs neerzina. Kadaise, senokais laikais, yra buvęs dar įdomesnis nuotykis. Irgi jau miegojau, tuometinė žmona buvo išvykusi, ir jaučiau, kad gali ateiti viena to meto fakultatyvinių merginų, lyg ir buvome taręsi. Tad irgi palikau neužrakintas duris. Ir pro miegą, net pro sapną, kuriame bėgau nuo šuns, išgirdau trinktelint duris. Ji atėjo, lygiai taip pat nusirengė tamsoje ir įsliuogė pas mane. Apkabinau, jau buvau betariąs jos vardą, tačiau mano delnas per sekundę suprato, kad tai ne ji, o netikėtai grįžusi žmona. Buvau spėjęs ištarti pirmą vardo skiemenį, tad pridėjau dar tris beprasmius burbesius ir pasakiau, kad tai yra „sveika parvykus“ aleutų kalba. Aleutų kalbos ji nemokėjo, tad ką čia diskutuosi, užmigome. Nes tamsa. Gotika. Prieš užmigdamas mintyse padėkojau aleutams ir savo delnui, nes dar sekundė ir laiku neidentifikuotas gulintis objektas būtų gavęs svarbios informacijos.

Ir štai vėl. Tik šį sykį nežinau, kas ji, nepadėtų net aleutai. Gal ji tik tuno atėjo? Įtariau, kad ne jo. Manęs. Manęs irgi per metus būtų įmanoma prigaudyti 370 000 tonų ir kartais juntu, kad tiek ir prigaudoma. Šiąnakt vėl buvau pagautas.

Lietus vis dar lijo, jie visada prapliumpa ne laiku, nors kas būtų tikrasis lietaus laikas? Jį artėjant pajunta tik raudonviršiai ir kylantis kraujo spaudimas, o šiaip troleibusams būdingo grafiko jis neturi. Ji pasakė: dar! Lietus kiek užgožė šį skiemenį, tačiau, kita vertus, jį ir pratęsė. Nes lietus visada turi

savo „dar“. Jam du kartai reiškia tiek pat kiek Galilėjui Žemės sukimasis. Todėl lietus panašus į tamsą – jo nesustabdysi. Jei Žemė apvali, niekas neturi ribų, tačiau man išsyk Žemę ėmė laikyti trys drambliai, ji tapo vėl plokščia ir ribos atsirado. Tad jokio „dar“ su ta, kuri vardu...

Kas tu esi? Koks tavo vardas? Iš kur žinai kelią į mano kambarį? Juntu, kad esi tobula, bet kam čia tas visas Rembrandtas, kodėl tamsa? Ir čia ji dar kartą mane nustebino, atsakydama Archimedo fraze: *noli tangere circulos meos*. Moteriškas nuoseklumas yra itin žavus: tai „dar“, tai *noli tangere*.

Taip, suprantu, viskas gerai, glūdėk savo akies rainelėje kiek tik nori, bet jeigu merginos su „dar“ nuolat vaikščiotų pas visus kūrėjus ir visos tamsoje (tamsoje jos visos – „marilės, lauros, beatričės“), daugybė kūrinių būtų nesukurta, gal net reliatyvumo teorija tebeegzistuotų pradinių užrašų forma. Nes jos sukelia savaime užsitrenkiančių durų efektą: atėjo, pravėrė tave, o tu po kiek laiko savaime užsitrenkei.

Nors tebegulėjo šalia, man ji egzistavo kaip tamsos sinonimas, gal net tamsos metafora, nes esu linkęs viską metaforizuoti. Ji atnešė kažkokią žinią, žinią man atneša net varnėnai, bet kokia ta žinia, neįžiūrėjau. Per tamsu, o ir mano viduje jau geso paskutiniai laužo likučiai.

Prisimeni *La notte* finalinę sceną? – paklausiau. Tą, kur ji skaitė laišką, ar tą, kur bučiavosi ant smėlio? – perklausė. Smėlis. Bučiniai. Pamirštas laiškas. Visa tai susilieja šio filmo finale, visa tai gimininga. Man patinka seni nespalvoti filmai, atsakiau, nors išgirdę, kad nežiūriu naujausių, jauni žmonės taip nustemba, it būčiau pasakęs, kad į visus amsterdamus skraidau ne su *Ryanair*, bet oro balionu.

Man jau laikas, pasakė ji. Laikas tokiais atvejais liaujasi eg-

zistavęs, bet ji apsivilko savo neaiškių spalvų drabužius ir išėjo. Tuo neegzistuojančiu laiku ir išėjo, tarsi pagalvota mintis ar susapnuotas sapnas, kurie trumpai įgauna apčiuopiamą konsistenciją ir žaibiškai vėl išsisklaido. Taip ir likau nesupratęs, su kuo čia buvau.

Kai nubudau, jau švito, žinojau, kad tuoj suskris mano kiemelio varnėnai ir vėl čiauškės savo geltonsnapę morzę. Varnėnai! Štai kas yra tikrieji aleutai. Jie mane šiandien ir išgelbės iš.

Ko? Nuostabos, kuri tvers dar tris dienas? Tuščio noro vėl ją sutikti? Nugriūti kartu ant smėlio, kaip Jeanne ir Marcello, kad vidiniai vėjai mus nešiotų kaip išsidūkusios šventės konfeti...

O kas, jei tada pasirodytų, kad ne taip.

DVYLIKTAS SKYRIUS

Ir staiga ėmė mušti laikrodžių dindalai, užkukavo medinės gegutės, mediniai kalviai ėmė plūkti medinę pasagą, suskambėjo žadintuvai ir sugirgždėjo šulinio svirtis.

Jūs labai įdomiai pasakojate, tarė Telma ir Luiza, sėdinčios prie to paties stalelio, kartais užsikertate, balsas vos atsklinda, tarsi kalbėtumėt iš spurgos, bet mes labai įdėmiai viską išklausėme. Jums tikrai taip yra nutikę?

Abi išsyk, pagalvojo K., man per daug, gal geriau kairiąja akim matysiu vieną, paskui tą užmerksiu, atmerksiu kitą, tad kitą ir matysiu. Bet negi čia mirksėsiu kaip okulisto pelėda, koks gi skirtumas, Toshiro juk jau išėjo toliau daužyti samojedų samovarų.

Seniai aš čia? – paklausė merginų. – Juk manęs čia nėra, aš Meidži laikotarpio Japonijoj, keturių tatamių ploto kambarėly kalbuosi su prijaukintu svirpliu.

Su mumis jūs kalbatės, atsakė abi, jau kokį pusvalandį. Tai mums ir įdomu, ar čia iš jūsų gyvenimo, ar iš kūrybos.

Gyvenimas ir yra kūryba, pasakė K., jei jį kuriesi, jis ateina,

jei ne – jis tik pasisveikina ir atsisveikina, palikdamas saują pelenų.

Panos, šaukia nuo baro Dodikas, nesunkus trumpalaikis negalavimas, šešios raidės, antroji – *r*.

Grip..., nori sakyti Luiza, tačiau K. ją užmerkia ir šnabžda Telmai: kurkite gyvenimą, neplagijuokite.

Grikis, sako Telma, jei yra toks negalavimas *miežis*, kažkur yra ir *grikis*.

Tinka, džiaugiasi Dodikas, dabar pagal pirmąją, *g*. Legendinis meteorologijos būdelių specialistas Makmerdo stotyje. Dvylika raidžių.

Kas tas Makmerdas, bando klausti Luiza, bet K. ją vėl užmerkia ir šnabžda Telmai: ko čia nežinoti, didžiausia antarktinė stotis, 77° 51' S, 166° 40' E, dažnai apsilankau. Na?

Gantenbainas, sako Telma, tarkim, jis Gantenbainas.

K. užmerkia Luizą ilgesniam laikui ir ši eina aptarnauti klientų, šulinio svirčiai retsykiais vis dar atgirgždant iš artimiausio nuskandinto kaimo, o Telma vis dar čia, tad K., žiūrėk, tuoj gal net stiklelį rankoje sukios. Aš tuoj, sako Telma, man reikia.

Na štai, galvoja K., sukiodamas orą rankoj, kai tik ketini su kuo nors pasikalbėti, tai objektas pasirenka ne tave, o tualetinį popierių. O juk norėjau pasakyti, kad kaip pirmą kartą – visai neblogai. Beje – gera mintis, tarkim, ir aš Gantenbainas. Eime. Dabar būsiu ne tik, tarkim, Gantenbainas, bet ir, tarkim, *aš*.

Sėdžiu prie židinio, vidurnaktis, taurė rankoje, o taurėje ledai ir jie skimbčioja, kai ją pateliuškuoju. Galbūt aš jau per daug išgėriau. Mūsų svečiai pagaliau išėjo; ir vėl pavargau vaidinti Gantenbainą ir nesakyti žmonėms, ką matau. Ką tik į židinį įdėjau pliauską, Kamila skaito laikraštį, o aš stebiu, kaip pliauska pamažu ima rūkti virš įkaitusių šio vakaro pelenų:

staiga įsiplieskia pirmoji liepsnelė – maža, trumpa, melsva laukinė užgaida, kuri tuoj pat prislopsta, bet kiek parūkusi, vėl spragsėdama įsiliepsnoja. Daugiau nieko nevyksta. Lila eilinį kartą svečiams papasakojo tą anekdotą, kaip ir dažniausiai, sėkmingai, apie aklą Gantenbainą savo drabužinėje. Svečiai, kaip sakyta, išėjo; rodos, ir mes jau tuoj eisime miegoti. Laikydamas rankoje taurę su ledais, kurie skimbčioja, man ją pateliuškavus, matau mūsų laimę. Ar Lila tikrai vis dar tiki mano aklumu? Matau jos kojas, kairę užkeltą ant dešinės, aukščiau – siaurą sijoną, aukščiau – jos abi rankas, kuriomis ji laiko atverstą laikraštį: antraštė apie žmogžudystę.*

Ilgai užsibuvau? – klausia grįžusi Telma.

Ilgai, sako K., aš spėjau išgerti vyną, nužudyti žmogų ir apie tai jau parašė laikraščiai.

Gal nesikurkit savo gyvenimo šia kryptimi, susirūpina Telma, geriau dar ką nors papasakokit man apie dailės istoriją. Arba apie Makmerdo stotį, kaip jūs ten taip dažnai nukeliaujate.

Telma, šaukia Dodikas nuo baro, trumpiausias laiko matavimo vienetas, penkios, pirmoji – *š*.

Šikna, pykteli mergina, ar tu, kryžiuoti, neužsičiaupsi? Eik grūsti savo *mojito*.

Šūvis, Dodikui ramiai atsako K., o aš keliauju ne tik į Makmerdą, keliauju, kur noriu, galiu net vienu metu būti daugybėje vietų.

Nė kiek neabejoju, linksi galva Telma, bet dažniausiai vis tiek būnate čia. Kur dar?

Jau eisiu, sako K., nes dabar aš aklas ir man eiti sunku, lyg

---

* Pastraipa iš knygos: Max Frisch, *Tarkim, aš Gantenbainas*, vertė Jurgita Mikutytė, Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 1998.

būčiau savas kilpeles užsegęs ant svetimų sagų. Grįšiu žiūrėti spektaklio. Bet tik tada, kai aklas nebebūsiu.

Kokio spektaklio, nesupranta Telma, čia nebūna spektaklių.

Bus, stodamasis sako K., ko tik man reikia, viskas būna, viskas ir visur. Jei nebūtų to visko visur, niekur nebūtų nieko.

Ir K. išeina, ir Telma nusidažo lūpas žaliai, ir Dodekaedras ištraukia iš *mojito* taurės žalią jūrų kiaulytę, ir Luiza lipa į viršų su dviem husarais iš Muzikinio teatro, tik tiek, kad nėra čia viršaus, čia visur tik tas jau minėtas niekas. Gyvenimo matavimo vienetas, šešios raidės, ketvirtoji – *k*.

TRYLIKTAS SKYRIUS

Chaimė nubudo anksti, laikrodžiui dar nespėjus sugiedoti jame užprogramuotos *Vamos a la playa*. Visa Barselona jau budo, beveik buvo įmanoma išgirsti, kaip statybininkai aptvertoje *Sagrada Familia* aikštelėje ropščiasi į kranus. Tą *Familia* stato jau daugiau kaip šimtą metų, Milano katedrą statė pusę tūkstantmečio, o kiaušiniai verda tik šešias minutes. Chaimė niekaip nesuprasdavo, kaip šis paprastas ritualas gali lemti vis geresnį rezultatą, nes ir šįryt kiaušiniai išvirė skanesni negu vakar.

O po to viena stotelė su *L1*, nuo *Carrer d'Alí Bei*, kur gyveno, iki *Marina*, tada jau iki *Hotel Arts* – dvylika minučių. Viešbučio skalbykla, kur dirba Chaimė, visas tas minutes palauks, užklydėliai turės papildomo laiko priprakaituoti savo marškinius.

Kieme ant suoliuko kaimynas Mboka valėsi batus. Kaimynas prisistatydavo kaip „tardytojas Mboka iš šeštojo kabineto", taip buvę jo gimtajame Dramblio Kaulo Krante, tačiau dabar Barselonetos krantinėje prekiavo *Louis Vuitton* rankinėmis, kurių jam gausiai atsiųsdavo nagingi Guangdžou meistrai.

Graži diena, Mboka, pasakė Chaimė.

Tikrai graži, atsakė Mboka, atsargiai nukėlęs žvilgsnį nuo savo batų.

Kaip gera, pagalvojo Chaimė, tarsi nieko žmogui nepasakai, tarsi nieko jis tau ir neatsako, o širdyje jau ramiau ir jaukiau, tarsi spragtelėjai pirštais ir kupranugarių vilkstinė tau atgabeno daugybę jau išskalbtų skalbinių.

Ir nuvažiavus iki *Marina* – tas pats: graži diena, Mbokos batai, šešias minutes virti kiaušiniai ir aklasis, sėdintis stotelėje. Pustuštė skrybėlė prie jo kojų. Chaimė, kaip kasryt, įmeta pinigą.

Tik du eurai? – klausia K. – Du eurai yra visatos aklavietė.

Žinai, sako Chaimė, prisėsdamas šalia, šįryt klausiausi Beethoveno penktosios. Ne du eurai yra visatos aklavietė, o Beethoveno penktoji.

Kodėl? – nesupranta K.

Įsiklausyk: sol sol sol mi bemol, fa fa fa re. Tau nieko neprimena?

Ne, sako K.

O man primena paauglystę, įsisvajoja Chaimė, metą, kai vilčių daug ir jos dar nespėjusios žlugti. Beethovenas viską žinojo.

Bet jis nesiprausdavo, atsakė K., jis nesiprausdavo niekad, bijojo apsinuodyti vamzdžių švinu.

Tačiau nebuvo aklas, kaip tamsta. Buvo kurčias, kompozitoriui tai ne visada į naudą.

Na, o jūsų Joaquínas Rodrigo, markizas de los Jardines de Aranjuez? – pykteli K. – Tas buvo aklas. Na ir kas? Prikūrė muzikos, kuo puikiausiai tinkančios liftams.

Man keisčiau ne tai, kad buvo aklas, bet kad nemokėjo groti gitara, o visi garsiausi jo kūriniai – gitarai su orkestru.

Išskyrus vieną arfai, primena K., bet arfa iš esmės tokia kosmiškai mutavusi gitara. O ko nors nemokėti – ne bėda, štai aš, tarkim, nemoku skraidyti, o užsinoriu ir skraidau. Kai pasaulis pasitraukia iš regos lauko, kai nebenori jo matyti ir faktiškai tampi aklas, skraidyti – puiki išeitis.

Chaimei jau būtų laikas eiti, viešbučio svečiai išsamiai priprakaitavo marškinius, dera skalbti, tačiau jam įdomus šis aklasis, todėl Chaimė sėdi toliau.

Papasakok apie aklumą, sako Chaimė, juk jei dabar nuvažiuotum į Provansą, levandų laukus atpažintum tik iš kvapo, spalvos tau neaktualu.

Aš skiriu spalvas, atsako K., aklumas man daugiau idėja negu ypatybė. Ar tu skaitai knygas?

Neskaitau, susimąsto Chaimė, kadaise skaitydavau. Persiskaičiau. Perdegiau.

Na štai, atsidūsta K., tu mano sielos brolis, o skrybėlėje tik du eurai. Apgailėtina, broli Ludwigai. Van.

Eik į Ramblą, sako Chaimė, apsipurkši bronzos dažais, paimsi į ranką kamuolį ir ligi vakaro vaizduosi Maradoną, ta ranka įvartį ir įmušusį. Per dieną du šimtai eurų garantuoti.

Aš irgi neskaitau knygų, mįslingai atitaria K., skaitau, tačiau jau paėmęs knygą į rankas žinau, kas joje rašoma, atsiversti nebeįdomu ir nebebūtina.

O ko tu čia atvažiavai, klausia Chaimė, ligi šiol galvojau, kad čia atvažiuoja tik bavarai, tu ne bavaras?

Tarkim, aš Gantenbainas, *ergo* – bavaras, gūžteli K., o atvažiavau čia žiūrėti pirmosios spektaklio dalies.

Įtariu, kad tai bus Félixas Lope de Vega y Carpio, visi bavarai važiuoja jo žiūrėti, raukosi Chaimė, o man bjauru žiūrėti į jį žiūrinčius. Štai mano draugas tardytojas Mboka iš šeštojo

kabineto niekad nežiūrėjo tokios dramaturginės murglos, todėl jis man sąlygiškai simpatiškas.

O ką dažniausiai žiūri tardytojas Mboka iš šeštojo kabineto? – susidomi K.

Dažniausiai jis žiūri savo batus ir veliūrinis skudurėlis krinta ant jų kaip teatro uždanga. Tai ką žiūrėsi, Gantenbainai?

Atrodo, kad irgi savo batus, nusiima aklojo akinius K., mano batai yra manyje, kaip ir visos pasaulio knygos, pjesės ir vietovės. Gal žinai gerą kavinę netoliese? Ten norėčiau žiūrėti spektaklį.

Žinau, sako Chaimė, tik tavęs ten niekas neįleis, ar gali žiūrėti tą spektaklį viešbučio skalbykloj?

Galiu bet kur, taria K., išsiimdamas du eurus iš skrybėlės, galiu net šitoj skrybėlėj, bet gal einam į skalbyklą, ten skalbimo mašinų būgnai kvepia levandom.

Einam, sutinka Chaimė, o apie ką spektaklis?

Apie vyrų ir moterų susitikimus pagal pažinčių skelbimus. Visiškas popsas ir nesąmonė, tačiau abu šie dalykai yra vieni kertinių pasaulio sanklodos elementų. Be to, nieko gudresnio nesugalvoju.

Lope de Vega čia nusišautų iš literatūrinės bejėgystės, kraipo galvą Chaimė.

Na, eime, sako K., buvau nusišovęs daugybę kartų, bet nėra teisybės šautuvo tūtoje, gali tai perduoti savo Lope de Vegai ar netgi tardytojui Mbokai iš šeštojo kabineto.

Ir abu kyla link *Hotel Arts*, kur visi svečiai jau apsitaškė aronijų uogiene ir bus ką skalbti.

KETURIOLIKTAS SKYRIUS

Skalbykla Nr. 5. Aštuonios skalbimo mašinos iš *Sistemas León*, apstu miltelių kiekvienai aronijos uogai išskalbti, dvi darbuotojos, iš kurių vienai skauda galvą dar nuo užpernai, ant sienos įrėmintas plakatas su van Damme'u, atliekančiu van Beethoveno vaidmenį, ant stalelio gelžbetoniniai auskarai.

Įeina Chaimė ir K., sėdasi prie vienos skalbimo mašinų ir išsitraukia teatrinius binoklius nuo dažno vartojimo pasitrynusiu perlamutru. Dabar jau laikas pjesei, nors K. jos dar nespėjo sugalvoti.

Įjunk skalbimo mašiną, sako K., kiekvienai pjesei būtinas muzikinis fonas, o scenografija tegu bus šie auskarai.

Pasigirsta skalbimo mašinų uvertiūra ir į skalbyklą įeina Holė. Ryškus makiažas, nekuklūs drabužiai. Sėdasi prie kairiosios skalbimo mašinos. Iš rankinuko išsitraukia laikraštį su pažinčių skelbimais, pasideda šalia. Po to iš ten pat nagu išsistumia plokščią buteliuką brendžio, gurkšteli, įsideda atgal. Užsisako kavos, darbuotoja pusantrų metų skaudančia galva jos išsyk atneša.

Įeina Gaudeamas. Atsargiu žingsniu, lyg bristų basas per

miežių ražienas, praeina pro Holę, bijodamas į ją pažvelgti. Nueina iki antrosios skalbimo mašinos, pavaikšto šalia, irgi tarsi kažko bijodamas, tada vėl praeina pro Holę ir vėl grįžta. Holė lydi jį pačiulptų ledinukų spalvos akimis. Chaimė su K. irgi stebi, toliau dilindami binoklių perlamutrą.

HOLĖ. Klausyk, tau kojos nepavargo?

GAUDEAMAS *(krūpteli).* Atsiprašau. Prašau?

HOLĖ. Ačiū. Sakau, dar pavaikščiosi, batai kojas nuspaus. Matau, nauji.

GAUDEAMAS *(žiūri į batus, paskui į Holę).* Iš kur jūs žinot?

HOLĖ. Kad tu visas kaip ką tik išpakuotas. Sėsk, svečias būsi.

GAUDEAMAS. Bet aš čia atėjau... žinot...

HOLĖ. Pas mane tu atėjai. Sėsk. Leidžiu.

GAUDEAMAS. Kaip tai pas jus? Skelbime buvo parašyta...

HOLĖ. „Kukli bibliotekininkė norėtų sutikti ramų ir nuoširdų knygų skaitytoją, ir blablabla...“ Na, aš ta bibliotekininkė. Tu man atsiuntei SMS su klasikų citatomis. Žvengiau pusę dienos. O dabar stovi čia kaip saulės laikrodis. Sėsk, jei sakau.

GAUDEAMAS *(nedrąsiai sėdasi).* Naaa, net nežinau... O jūs iš kokios bibliotekos?

HOLĖ. Iš jokios. Čia tik skelbime įsisvajojau. *(Sarkastiškai šypsosi)* Aš iš batų parduotuvės. Batus pardavinėju. Nepameni, kad praeitą savaitę pas mane pirkai?

GAUDEAMAS. Nepamenu. Turbūt tada buvau užsimerkęs.

HOLĖ. Aš Holė.

GAUDEAMAS *(atsistoja)*. Gaudeamas.

HOLĖ. Kas kas kas kas?

GAUDEAMAS. Gaud... Ai, nėra ko net sakyti. Nes einu aš. Kažko man nekaip čia.

HOLĖ. Turbūt batai spaudžia. Na sėsk tu, Gaide... Gaide...

GAUDEAMAS *(sudrimba krėsle)*. Gaudeamas. Toks mano vardas, ką jau padarysi. Ai, sakiau sau, kad neverta čia eiti.

HOLĖ. O va dar ir kaip verta. Jei niekur neketini eiti, tai ko mergom SMS'us rašai? Su klasikų citatom.

GAUDEAMAS *(nusivylęs)*. Petrarcos.

HOLĖ. Gerai, nors ir Petrarcos. Panele, du brendžio!

GAUDEAMAS. Aš negeriu. Bent jau šiandien.

HOLĖ. Gersi kaip didelis. Panele, jam dar sulčių, papajų!

Darbuotoja, mintyse kataloniškai keikdamasi net pyragų pavadinimais, išeina užsakymo. Skalbimo milteliai stovi lentynose ir veiksmui netrukdo. Gaudeamas tyli, nudelbęs akis. Chaimė ir K., kuris taip ir nesugalvojo tolesnio veiksmo, galvoja, kad geriau jo apskritai nebebūtų.

Įeina En. Eina prie dešiniosios skalbyklės, sėdasi, apžiūri skalbimo miltelius, tarsi tai būtų porcelianinių dramblių kolekcija.

HOLĖ. Ar tu ir nekalbi? Bent jau šiandien. Tai gal SMS'ais pavarom vienas su kitu? Tai jis užsimerkęs, tai užsičiaupęs...

Gaudeamas tyli.

HOLĖ. Kai gavau tą tavo žinutę, iš pradžių irgi galvojau neiti. Bet ko čia neiti, jeigu galima eiti?

Gaudeamas tyli.

HOLĖ. Klausyk, tu, Gaide... mmm, Petrarca tu. Ko tu čia tyli, ko į tas savo kelnes įsispoksojai? Kantas blogai išlygintas?

GAUDEAMAS *(svajingai)*. Petrarca buvo geras žmogus.

HOLĖ *(pabrėžtinai susidomėjusi)*. Vajėzau! Akmuo kalba! Nagi nagi, įdėmiai klausau, koksai geras žmogus buvo Petrarca. Klok.

GAUDEAMAS. Kodėl jūs parašėt, kad esate bibliotekininkė?

HOLĖ. Jei būčiau parašius, kad batų pardavėja, niekas man gero žmogaus citatų neatsiųstų. Ai, koks skirtumas, ką parašiau. Einam arčiau reikalo.

GAUDEAMAS. Žinot, gal eisiu toliau nuo reikalo. Atleiskit. *(Atsistoja)* Manykit, kad man batai spaudžia. Gero vakaro.

Išeina. Įeina Tomas.

TOMAS *(Holei)*. Saliut! Ar negali būti, kad mes... *(Holė pabrėžtinai mosteli jam ranka link En stalelio. Paskui varto skelbimų laikraštį)*

Tomas prieina prie En.

TOMAS. Saliu... aa, labas vakaras. Ar negali būti, kad mes sutverti vienas kitam?

EN *(įdėmiai nužvelgusi jį)*. Na taip, jūs tai rašėte savo skelbime. Prašom sėstis, jei atėjot.

TOMAS *(sėdasi)*. Ačiū. Šampano?

EN. Ai, man vis vien.

Tomas dairosi, kur čia šampanas, tačiau šalia tik skalbinių minkštiklis *Fine Rosenduft*.

Na ką, įdomu? – ironiškai klausia K.
Nesu tikras, sako Chaimė, bet mūsų skalbykloje to dar nie-

kad nebuvo. Šiaip ar taip, tardytojui Mbokai iš šeštojo kabineto neabejotinai patiktų.

TOMAS. Jooo, orelis šiandien tai jau...

EN. Jūs anglas?

TOMAS. Haha. Nemėgstat kalbų apie orą, matau. Šiaip aš Tomas. *(Išsitraukia iš kišenės nuotrauką, duoda En)*

EN *(žiūri į nuotrauką)*. Kas čia?

TOMAS. Čia mano mašina. Graži?

EN *(nusivylusi)*. Graaži. *(Išsitraukia iš rankinuko nuotrauką, duoda Tomui)* Aš En.

TOMAS *(mąsliai)*. Kad merginos vardas būtų viena raidė... *(Žiūri į nuotrauką)* O čiagi dabar kas?

EN *(atsidusdama)*. Čia Paryžius.

TOMAS. O tai kuriems galams man tas Paryžius?

EN. O kuriems galams man jūsų mašina?

TOMAS. Na, pavėžinčiau kur nors.

EN. Į Paryžių?

TOMAS. Jūs, En, labai maloniai trenkta. Prašom, nors į Paryžių. Bet gal pradėkim nuo Karibų.

EN. Man ten šalta.

TOMAS. Ne, bet jūs tikrai kvankšt. Na kam gali būti šalta Karibuose? Gal jums ir čia šalta?

EN. Šalta ir čia.

TOMAS. Ne, bet jūs tikrai... Ir čia jai šalta. Na kam gali būti šalta skalbykloj? Ai, žinot ką? Einu parnešiu jums picos, turiu šalia tokį superkioskelį.

EN. Čia negalima picos iš jūsų kioskelio.

TOMAS. Nee, bet jūs... Tokia... Einu atnešiu.

EN. Neikit. Negalima į skalbyklą su savom picom.

TOMAS. Klausykit. O jeigu aš tame jūsų Paryžiuje nueisiu į Luvrą su maike, pardon, marškinėliais, ant kurių bus Mona Liza, tai jie man irgi sakys: fiii, eikit iš čia, negalima į Luvrą su savom monom lizom, fiii... Ką norėsiu, tą čia ir nešiuos, mano pica pati geriausia. Nė da Vincis tokios neiškeptų.

EN. O kai jūs einate pas moterį, turbūt atsivedate dar kitą – savo moterį, kuri geriausia.

TOMAS. Ooj, kaip jūs man pradedat patikti. O jums taip buvo?

En. Taip, buvo.

Tomas *(sutrinka).* Mmm... Žinot ką, einu tos picos. Jei kas manęs klaus, sakykit, Tomas picos išėjo. Aš tuoj. O jei atėjote čia skalbtis, tai skalbkitės.

Tomas išeina. K. pagaliau atsimerkia jau ir įprasta prasme.

Sveiki parvykę, šypsosi Telma, stovėdama prie baro savo kavinėje, ilgai buvote užsimerkęs, kur viešėjote?

Barselonoje, murmteli K., kurgi daugiau. Barselonoje. Skalbykloje Nr. 5.

Nieko nesuprantu, kas ten įvyko, niūriai mąsto K., Lope de Vega irgi nesuprastų, o juk tik pradžia, dar turės būti. Geriau užsimerksiu į kitą pusę, ant kito šono.

Dodikai! – šūkteli Telma. – Regis, virtuvėje šonkauliukai svyla. Pažiūrėk, gal kas nušovė virėją.

Tik vienas šūktelėjimas, o kiek jame paguodos vargšui klajūnui, išsyk suprantančiam, kad net prislėgtas antkapio akmeniu jis čia visada galės jaustis kaip namie, kur, anot pingvinų peripatetikų, už kiekvieno lango girdisi raminantis jūros ošimas.

PENKIOLIKTAS SKYRIUS

Aš nemėgstu vaikščioti po miestą. Mano kambarys, mano celė, mano peiliai ir švilpukai yra tikroji mano laisvė. Mieste turiu tapti aklas, su į vidų nusikreipusiais akių vyzdžiais, apie kuriuos kadaise rašė Raineris Marija. Kitaip miestas mane įkalina, o ypač įkalinantis dalykas yra vitrinų stiklas. Juk nuėjęs tuos tūkstantį tris šimtus alėjos metrų būnu atsispindėjęs pusėje vitrinų. Pusėje ne tik skaičiaus požiūriu, bet ir tuo, kad aš visada šioje vitrinų pusėje. Anapus jų kybaldžiuoja įvairūs *brendai*, o aš visada šiapus, virtęs atspindžiu ant stiklo. Štai ko mes negalime valdyti – atspindžio. Štai kas yra tikroji prakeiktis ir nenumaldomas kasdienis mūsų kalėjimas.

Jei tau kalėjimas, ko iš jo nebėgi? – draugiškai klausia šalia prisėdęs Jeanas Gabinas.

O kaip aš bėgsiu? Aš negaliu išsikasti tunelio po savo atspindžiu. Tai tau, kolega, pavykdavo pabėgti, nors viename filme Erichas von Stroheimas to leisti nenorėjo.

Bam bam bur, sako Gabinas. Matyt, prancūziškai.

Daug ko man jo norėtųsi paklausti, daug ir bandau. Klausiu, iš kur tame filme nuo penkiasdešimt antrosios minutės

atsiranda tokie šmaikštūs dialogai, ar Jeanas Renoire'as buvo despotiškas režisierius, ar jo atvaizdai kino juostoje nėra analogiškas kalėjimas, sakau, kad minėto režisieriaus tėvas tai iš tikrųjų įkalino savo pasteliškuose paveiksluose visas įmanomas pozuotojas, kad pasaulyje žinau tik vieną gyvą portretą – Doriano Grėjaus, dar daug visko jam sakau, o jis į viską atsako: bam bam bur.

Reikėjo kadais pasimokyti prancūziškai, kartais praverstų, o dabar man jau net mokytis nerti vąšeliu būtų per vėlu. Viskas per vėlu, telieka atsispindėti atsitiktinių batų ar suknelių fone. Dar gerai, jei ant vitrinos stiklo kas nors parašyta, bet kas, nors ir citata iš „Gilgamešo", bet jei neparašyta nieko, prieš tą stiklą lieki nuogas kaip Ingres'o odaliska.

Gabinas kažkodėl nieko nebesako, apskritai dingo, grįžo į nebylųjį kiną, o nuo gretimo suolelio mane stebi keturi galingi diedai.

Kas jūs čia tokie, klausiu diedų, ko čia taip spoksot?

Mes grupė *Metallica*, sako grupė *Metallica*, o su kuo jūs čia bandėt šnekėtis? Su savim?

Su Jeanu Gabinu, sakau, bet jis grįžo į nebylųjį kiną.

Atrodo, kad jūs tikras postmodernistas, juokiasi grupė *Metallica*, o ko čia sėdit visiškai vienas priešais šituos laiptus?

Ir ką man atsakyti? Cituoju Kafką:

Mane šiandien labai traukia laiptų vaizdas. Jau rytą ir daugsyk paskui mėgavausi pro mano langą matoma trikampe dešinėje nuo Čechbriukės krantinės vedančių laiptų akmeninių turėklų išpjova. Jie labai nuožulnūs, lyg būtų tik greita užuomina. O dabar regiu kitoje pusėje kopėčias, vedančias prie vandens. Jos ten seniai, tačiau rudenį ir žiemą, kai po jomis esanti plaukimo mokykla dingsta su savo geru, atsiveria

žvilgsniui ir guli tamsioje žolėje po rudais medžiais, perspektyvos žaismėje.*

Noriu dar pasakyti grupei *Metallica*, kad ir jų diskų viršeliai, ypač tas celofanas, irgi meluoja, kad nemeluoja vien laiptai, nes jais kopdamas aš keičiuosi, savaip skrendu, o visi atspindintys paviršiai lesa mane kaip erelis Prometėjo kepenis, kad savo portrete niekada nebūsiu Dorianas Grėjus, visad būsiu „Juodasis kvadratas", tad mane bus įmanoma eksponuoti pakabintą aukštyn kojom, dar daug noriu pasakyti, bet grupė *Metallica* veikiausiai palindo po suolu, nes jų nebesimato. Vietoj to ant suolelio sėdi Holė, Gaudeamas ir En, o Tomas picos išėjo. Visi žvelgia kaip iš simbolistų paveikslų ir tos ištapytos akys klausia: ką mums toliau daryti, tu mūsų toliau nesugalvojai, greičiau galvok, nes neegzistuoti yra sunku.

Telieka kartoti išmintingą Jeano Gabino frazę „bam bam bur" ir eiti bet kur, kur man toliau demonstruos beviltišką Barselonos skalbykloje pradėtą žiūrėti spektaklį. Vargšas Lope de Vega. Vargšai... kas ten... na, kokie nors broliai Lumière'ai. Vargšė grupė *Metallica*. *Vae victis!*

* Pastraipa iš knygos: Franz Kafka, *Dienoraščiai. 1910–1923*, vertė Teodoras Četrauskas, Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2011.

ŠEŠIOLIKTAS SKYRIUS

O, Makmerdo stoties ornitologas grįžo iš eilinės barselonos, šypsosi Telma, na ir kaip ten? Gal pasakytumėt, ką kataloniškai reiškia *Vaig néixer en un vaixell fet de cristall*? Čia man klientas prirašė ant prijuostės kataloniškai, o aš nieko nesuprantu, Luiza miršta iš juoko.

Kai ko nors nesupranti ar nežinai, pati sugalvok, sako K., nes tik suvokti, sužinoti arba susigalvoti dalykai įgauna prasmę. Kitaip gyventume pasaulyje, kuris parašytas kataloniškai ant prijuostės.

Teisingai, pritaria Dodekaedras nuo baro, va aš šiandien sugalvojau įsigyti ryzenšnaucerį ir išsyk pamačiau tame prasmę.

Kiekvienam tos prasmės duodamos skirtingo lygmens, pasikrapštė nosį K., štai aš, tarkim, seniai žinojau, kad, užsikimšęs vieną šnervę, po septyniasdešimt dviejų valandų pamažu imi prarasti gebėjimą matyti spalvas. Tik atsikemši ir akimirksniu vėl matai. Neįžiūrėjau čia jokios prasmės, paskui sugalvojau savą spalvų teoriją ir dabar man tai prasminga. Taip pat buvo ir su faktu, kad nė vieno popieriaus lapo neįmanoma perlenkti daugiau negu septynis kartus.

Va va, vėl atsiliepė Dodikas, čia labai gili prasmė, septynis kartus perlenktu popieriaus lapu galima atkimšti butelį alaus.

Na, man kitaip, nusišypsojo K., o kas čia pas jus griežia iš seno vinilo?

Danielis Šafranas, atsakė visi trys.

Šafranas? – net atsisėdo K., nors jau ir taip sėdėjo. – Juk atrodo, kad aš jo ir ieškau. O jo koncertmeisterio pavardė turėtų būti...

Atrodo, šafrano paieškos ima duoti vaisių, pašaipiai prabilo grafas Pti iš kito baro kampo. Nors dar niekad nemačiau, kad prieskonis griežtų violončele, bet vis šis tas.

Ko tu čia mane nuolat sekioji, atsisuko K., ar ne laikas tau grįžti į Sfaro komiksus ir patarinėti Gainsbourg'ui? Tad – *aux armes et cetera*! *Von* iš čia!

Gainsbourg'ui jau senokai patarinėja *le fumeur de havanes*, pašaipiai dėsto grafas Pti, o aš kartkartėmis būsiu tamstos dispozicijoj. Ir tamstos akyse jau kaip tik matau vieną itin įkyrų neatsakytą klausimą. Galiu nesunkiai atsakyti.

Klausau įdėmiai, suraukė kaktą K., galiu net ranka smakrą pasiremti.

Su kuo ten vėl šnekatės? – domisi Telma. – Su valgiaraščiu?

Su ryzenšnauceriu. Na, klausau tamstos. Tik prašom ne kataloniškai.

Klausyk, vaikine, pradėjo grafas Pti, persėsdamas arčiau, puikiai suprantu, kad didžiausia šiandieninė tavo problema – tie keturi personažai, lyg išlipę iš meksikiečių serialo ir besivaikantys autorių. Tu nežiūrėdavai meksikiečių serialų?

Ne, bet paauglystėje peržiūrėjau penkiasdešimt „Dinastijos" serijų ir dvidešimt keturias net nesakysiu ko.

Tu labai nori suprasti, kam tau visa tai. Ogi tam, kad visi

tie personažai esi tu. Tu dingai iš realybės, pasinėrei į sapnus, skraidai į Makmerdo stotį ir kalbiesi su visokio lygio dievais, tačiau tavo šešėlinėje pusėje realybė liko, taip pat ir banalioji. Tad ir lenda štai tokiais pavidalais, ir leisk jai išlįsti ligi galo, tuomet palengvės ir galėsi toliau ramiai užsiimti šafrano paieškomis. O dabar slapta pageidauji su kuo nors susipažinti, susibūti, nors viena koja grįžti į gyvenimą, bet kita koja stovi mėnulyje. Leisk tiems personažams toliau žaisti savus žaidimėlius, po to teatro uždanga nusileis ir pamatysi, kad žolė tapo žalesnė, o „Titanikas" staiga pakilo iš gelmių ir paskandino ledkalnį.

Bam bam bur, pasakė K., čia prancūziškai.

Kaip gražu, atsiliepė Telma, galite užrašyti man ant prijuostės?

Negaliu, numojo ranka K., dabar čia bus gabaliukas serialo, nes mane vaikosi keturi bepročiai, kurie geidauja vienas su kitu susipažinti. O kur dingo grafas Pti? Amžinai jis kažkuo sudomina ir išsyk dingsta.

Nežinau, atsakė Telma, tokio kaip gyva nemačius. O jūs dabar ilgam užsimerksit?

Nežinau, gūžtelėjo K., gal kol inkstai vieną kartą išvalys kraują. Tuomet sėdėsiu sklidinas švaraus kraujo ir mes galėsim pasišnekėti.

SEPTYNIOLIKTAS SKYRIUS

Holė jau sėdi kampe prie staliuko. Įeina Gaudeamas.

GAUDEAMAS *(sėdasi priešais Holę).* Darsyk labas, ka...ka... katyte.

HOLĖ. Ooo, bliamba, tuoj nulūšiu. Turbūt batus persiavei.

GAUDEAMAS. Nieko panašaus. Tiesiog kaži kokia drą... drą...drąsa mane apniko.

HOLĖ. Ot kaip žingeidu sužinoti, kokio pobūdžio.

GAUDEAMAS. Naa... aš sugrįžau.

HOLĖ. Jis sugrįžo! *He's back.* Štai kur vyras mūras, štai už ko kaip už sienos.

GAUDEAMAS. Kur mano brendis?

HOLĖ. Aš išgėriau. Gerai, gerai, neapsiverk. *(Išsitraukia iš rankinuko brendžio buteliuką ir įpila abiem)*

HOLĖ. Na, ir kas gero pasauly? Gerasis Petrarca vis dar širdžių valdovas?

GAUDEAMAS. Kaip batų pardavėja tu man pernelyg mįslinga. Man patinka. Man patiktų, kad čia sėdėtum basa.

HOLĖ. O ko tu čia mane tujinti pradėjai?

GAUDEAMAS. Hole...

HOLĖ. Tik jau nenorėk, kad į tave vardu kreipčiausi. Gaide... Gaude... Bijau liežuviu dantis išsimušti.

GAUDEAMAS. Gaudeamas aš. Skamba kaip litaurai.

HOLĖ. Skamba kaip žadintuvas. Net susapnavus tokį vardą pašokčiau šalto prakaito išpilta.

GAUDEAMAS. Ir dažnai vardus sapnuoji? Aš dažnai knygas sapnuoju. Homerą, Dantę, Goethės „Faustą". Tarkim, Pindaro niekad nesu sapnavęs.

HOLĖ. Na jau, na jau. Netgi „Pitijos dainų"?

GAUDEAMAS. Klausyk, Hole, o tu kaip batų pardavėja ne per daug išsilavinus?

HOLĖ. Man netrukdo. Ką, turėčiau sapnuoti vien batų numerius?

GAUDEAMAS *(mąsliai)*. Ką jau čia, ką jau čia. Sapnuok ką nori. Gali ir knygas... Įdomu, ar jas dar kas nors sapnuoja...

HOLĖ *(lyg įsižeidusi)*. Nebūtum toks kelmas, tai eitum ir paklaustum. Va, matai, sėdi boba ir laikraštį skaito. Aiškiai nori būti užkalbinta. Tai ir pirmyn.

GAUDEAMAS. Ir ką, manai, nenueisiu? Ir nueisiu, pasiramstydamas paskutiniais drąsos likučiais.

Atsistoja, nusilenkia Holei, eina prie En, nusilenkia jai. Holė išsitraukia brendžio, gurkšteli, paskui išsitraukia laikraštį. K. visa tai jau seniai žinoma, tačiau tenka stebėti toliau.

GAUDEAMAS *(En)*. Leiskite prisistatyti, Gaudeamas, žmogus prie meno.

EN *(abejingai)*. En. Žmogus prie stalo.

GAUDEAMAS. Leiskite paklausti...

EN. Sėskitės, jei jau prisistatėt. Jei klausit, kur Tomas, tai Tomas picos išėjo.

GAUDEAMAS *(sėdasi)*. Koks Tomas?

EN. Toksai su mašina. Atrodo, kad beviltiškas. Nors kartais tekam ir už beviltiškų.

GAUDEAMAS. O kodėl jūs taip greitai sprendžiate apie žmones? Žmogus yra be galo integrali bei įvairiapusė būtybė. Kaip sakė Michelis Montaigne'is...

EN. Ai, patylėkit, Gaudeamai. Michelis Montaigne'is seniai miręs ir nieko jums sakyti negalėjo. O tai, ką skaitėte, yra netiesa, nes knygos meluoja ne mažiau kaip žmonės.

GAUDEAMAS. Jūs kažkokia nusivylusi. Net jūsų tušas šiek tiek nubėgęs. Lyg būtumėt verkusi iš to nusivylimo, nedaug verkusi, kokiom keturiom ašarom, bet visgi. O kai jau tokios nuostatos, tai žinoma, kad visas pasaulis jums meluos. Kiš pagalius į ratus. Mėtys muses į sriubą. Negalima gyventi nusivylus, En, nusivylimas veda tik į šizofreniją, alkoholizmą ir frigidiškumą.

EN. Dabar jau tikrai patylėkit, Gaudeamai. Galit čia pasėdėti, jei jau prisistatėt. Pasėdėkit ir patylėkit. Bet gal ir nesėdėkit. Aš čia Tomo laukiu, jis picos išėjo.

GAUDEAMAS. Turiu aš kur sėdėti. Bet, kaip džentelmenas, galiu pasėdėt ir čia. Pasėdėsiu ir patylėsiu.

Įeina Tomas be jokios picos. K. paskubom jam kyšteli picos dėžę. Tomas nustebęs žiūri link savo stalelio. Eina prie Holės.

TOMAS. Klausykit, aš labai atsiprašau... Kartais nežinot, koks ten žąsinas mano mergą kabina?

HOLĖ. Gaudeamas.

TOMAS. Čia vardas ar pareigos?

HOLĖ. Vardas.

TOMAS. Mat kaip. Tai einu užmausiu picą jam ant kaklo.

HOLĖ. Nepadės. Atsparus. Tu čia truputį palauk, jis tuoj grįš. Pribaigs paskutinius drąsos likučius ir grįš.

TOMAS. Aha. *(Bando sėstis šalia Holės)*

HOLĖ. Ne, tu čia nesėsk. Čia užimta. Užsakyta Petrarcos SMS'ais.

TOMAS. Tai ką man daryt?

HOLĖ. Ką tik nori. Gali aplink stalą pavaikščiot.

TOMAS. Nu taip tai dar nebuvo. *(Lėtai eina aplink stalą su visa pica)* O tas Gaide... Gaude... nu tas – čia jūsų bernas?

HOLĖ. Kol kas viešo naudojimo. Bet privatizuosiu. Truputį kelmas, bet ką norėsiu, tą ir išsiskaptuosiu. Nors ir Pindarą.

Tomas toliau vaikšto aplink stalą, kartais bandydamas iš arti pažvelgti Holei į akis. Holė vis nusisuka.

GAUDEAMAS. Tai gal jau atsitylėjom ligi soties? Norėjau jums užduoti vieną klausimą, bet bijau dar labiau jus nuvilti. Tai gal jau eisiu.

En nereaguoja.

GAUDEAMAS. Tai gal jau eisiu, sakau. O tai grįš Tomas su pica, o aš čia sėdžiu.

EN. Eikit, eikit. Laimingos kelionės. Stiprios sveikatos. Ilgų gyvenimo metų.

GAUDEAMAS. Ir jums to paties, keistoji madam.

Eina prie Holės staliuko. Prasilenkia su Tomu. Abu nužvelgia vienas kitą su neslepiama ironija.

GAUDEAMAS *(Holei)*. Kas čia buvo?

TOMAS *(En)*. Kas čia buvo?

HOLĖ. Pindaras.

EN. Michelis Montaigne'is.

Gaudeamas sėdasi ir stebi Holę. Ši tyli. Kitam kampe tyli K., šalia baro tyli Dodikas, Telma ir Luiza, Muzikiniame teatre

tyli solistai, tik filharmonijoje kažkas virkdo smuiką. Paganinis, tryliktasis kaprisas.

TOMAS. Kas tas Montaigne'is? Prancūzas? Nesvajokit, žinau, koks jo tikras vardas. Norit picos?

EN. Ai, Tomai, susikiškit jūs tą picą nors į vandentiekį. Ir apskritai nevertėjo jums grįžti. Vienintelis dalykas, kurį galite parodyti merginai, yra automobilio nuotrauka. O aš pėsčioji. Ir kai šviesoforuose jums dega žalia, man – visada raudona.

Tomas sėdasi ir mąsto. Dodikas paleidžia muziką.

TOMAS. Gerai, jei jau tokia tamsta romantiška, tai gal pašoksim? Galit įsivaizduot, kad šokam pėsčiųjų perėjoj.

En gana abejingai eina šokti su Tomu.

GAUDEAMAS. Tai ką tau kalbėjo Pindaras?

HOLĖ. Nu neįtikėtinai ilgai tau drąsos likučiai nesibaigia.

GAUDEAMAS. Tiek to, gi ne jos tau reikia. Tau reikia meilės amžinos. Nori, poezijos paskaitysiu? Tikras dalykas!

HOLĖ *(išsigandusi)*. Apsaugok Viešpatie!

GAUDEAMAS *(melodramiškai)*. Jei jau klausi, daugumos dienų aš neprisimenu.

Vaikštau su apdarais be tos kelionės ženklų.
Paskui beveik nenusakomas geismas sugrįžta.
Net ir tada prieš gyvenimą aš nenusistačius.
Puikiai žinau tavo minimus žiedkočius...[*]

HOLĖ. Žiedkočius... Čia Pindaras?

GAUDEAMAS. Čia Anne Sexton.

HOLĖ. Seks kas?

GAUDEAMAS. Ton. Kiek šiandien daug žmonių čia, restorane. Ir visi ko nors ilgisi, su kuo nors susitinka...

HOLĖ. Turbūt šiandien televizorius nieko nerodo, tai ir atėjo.

GAUDEAMAS. Nežiūriu aš televizoriaus.

HOLĖ. Jei žmogus nežiūri televizoriaus, vadinasi, aplinka jo nedomina. Visos rozetės jo namuose išklibusios, čiaupai laša, kilimai nesiurbliuoti, vinys neįkaltos, o durys be rankenų. Ir tu nori, kad eičiau pas tave gyventi į tokius griuvėsius?

GAUDEAMAS *(atsistoja).* Pardon pardon. Kas sakė, kad noriu su tavim gyventi?

HOLĖ. Petrarca. SMS'u.

GAUDEAMAS. Žinot, ką aš jums pasakysiu?..

---

[*] Vertė Andrius Patiomkinas.

HOLĖ. Na va, vėl daugiskaita. Nekenčiu tos gramatikos, einam šokti. Kaip Petrarca su Laura. Kaip veiksnys su tariniu. Moki šokti? Sugebi?

GAUDEAMAS. Nesugebu. Mano durys be rankenų, čiaupai laša. Nieko nesugebu. Einu namo visko taisyt.

HOLĖ. Super! Gerbiu tavo ryžtą. O dabar einam šokt, horizonte liūdnai lašnojant tavo čiaupams.

Holė atsistoja, išsitempia Gaudeamą šokti, K. atsimerkia.

Na ką, įdomu buvo? – klausia Telma.

Be galo be krašto, sako K., įsiklausydamas į tylą, stojusią filharmonijoje pasibaigus tryliktajam kaprisui, žiūrėjau spektaklio dalį apie ančiasnapių poravimąsi. Žinai, kad ančiasnapiai ant užpakalinių kojų turi nuodingus dyglius.

Niekada gyvenime nesu galvojusi apie ančiasnapius, gūžteli Telma, net keista.

O reikėtų, stojasi iš už stalelio K., kai žmonija išnyks, pasaulį užvaldys ančiasnapiai, taip parašyta dar ankstyvųjų krikščionių apokrifuose, tarkim, „Arabiškojoje vaikystės knygoje“.

Einu į Centrinį paštą, sako K., ten man perlaida iš Londono, penkiasdešimt elžbietų.

O pats galvoja: ne, einu į filharmoniją, ten tuoj keturioliktasis kaprisas.

O Telma galvoja: eikit eikit, vis tiek po minutės grįšit.

O Luiza ir Dodekaedras galvoja vienas apie kitą.

Gi smuikininkas filharmonijoj neranda natų, todėl neturi iš ko galvoti ir pasaulyje vėl trumpam tampa tylu.

AŠTUONIOLIKTAS SKYRIUS

Jei kas nors žmogui atsitinka, atsitinka iš tikrųjų, nėra pakuždėta reklamos ant *Happy Cat* pakelių, tai turėtų būti žaibas. Kad nutrenktų išsyk ir visiems laikams. Tai turėtų būti vienkartinis žaibas, savaip esencialus, jokiu būdu ne *chain lightning*, apie ką taip gražiai dainavo Donas McLeanas. Tęstiniai žaibai nusidriekia už horizonto, o tai kelia rūpestį. Nes už horizonto nieko kito nerasi, išskyrus grupę logopedų, mokančių, kaip man tarti vieną ar kitą skiemenį. Paaiškinkit tai kinams, jie skiemenų meistrai. Paaiškinkit tai medinei dievo skulptūrai, man neaiškinkit. Ir be to aš turiu mažiausiai dvidešimt aštuonias priežastis netikėti niekuo ir nė vienos, kuri įgalintų kuo nors tikėti. Tik dvidešimt aštuoni žingsniai nuo Romos popiežiaus iki markizo de Sade'o, o kažkas rašė, kad šviesos greitis yra konstanta.

Žmogaus akiplotį esmingai koreguoja sofa – atsiguli ant jos, visos problemos išsyk pranyksta net iš paauglystės dienoraščių, pasidaro tingiai jauku ir net pagalvoji, kodėl visa pažangioji žmonija sofą tik skiemenuoja, neištaria su visu jai pritinkančiu didingumu, kodėl tarp sofos ir žmogaus dvasios,

kuri juk skleidžiasi ir pasirinkus horizontalią padėtį, tokia klaiki atskirtis, toks iš kanifolijos išvirtas limonadas.

Aš tamstai išsyk susakysiu šiam atvejui pritinkantį raidžių rinkinį, sako grafas Pti nežinia iš kur, aš pasakysiu taip, raidžių rinkinį savaip sudėliojęs: varnėnai.

Ha, išsyk pagalvojau, o juk tai tas žodis, kurio ilgai ir beviltiškai ieškojau visuose tezauruose ir zauropoduose. Net medūzas apžiūrėjau. Varnėnai! Štai žodis, kuriam Dantė melstųsi atsiklaupęs.

Grafe Pti, sumurmėjau beveik SMS'o tembru, juk tu žydas, nejaugi tęstinė žydų inovacija, *chain lightning*, iš tiesų yra varnėnas?

Aš ir šiek tiek prancūzas, atsakė grafas Pti, o tęstinė prancūzų inovacija yra batonas. Varnėnas čia tik tam, kad jo tau šią akimirką reikėjo. Niekada gi nežinai, kada prireiks varnėno.

Ai, nebegaliu į tamstą žiūrėti, išgirdau save sakant, mielas grafe Pti, akies ragena vienintelė kūno dalis, į kurią nepatenka kraujas, deguonį ji gauna tiesiogiai iš oro. Virsk oru, grafe Pti, tavo buvimas šalia įžeidžia mano kraują.

Tuomet užsimerkiau.

Atsimerkus lyg ir viskas kaip buvę, alėjos liepos dar nenubarsčiusios savų vaistažolių, suoliukai stabiliai horizontalūs, visada galvojau, kad suoliukas yra stabilumo metafora, pro šalį praeina japonų turistai, nešini Hokusajo graviūromis, viskas taip, kaip ir turi būti šiame mieste, kuriame rotušės laikrodis vėluoja dvidešimt aštuonias sekundes. Artimiausiame voratinklyje voras ryja savo kepenis, jauku šiame mieste, nors ties jo vartais jau keli šimtai metų stovi barbarų kariuomenė, kurios arkliena jau greitai baigsis.

Ak tas grafas Pti. Juk visų mūsų smegenys yra keturių tera-

baitų talpos, tai keturi vėlesnio pastatymo tvarka išrikiuoti dailūs išoriniai standieji diskai *Toshiba*, bet jei ši talpa retrospektyvi ir dar gebanti tęstis link man nekenčiamo horizonto, tada jau tejeis grafas Pti, iš visų savo komiksų, iš viso savo pašteto, viso pašto.

Paštas! Juk ten mano perlaida, penkiasdešimt elžbietų, draugė atsiuntė iš Londono, o man taip reikia atsiimti ir išvažiuoti, pabėgti nuo savo keturių terabaitų, tačiau tai sugebėjusį personažą irgi žinau tik vieną – Raitelį be galvos.

Atrodo, paštą ką tik susprogdino, kažkur iš viršaus į alėją, lengvai siūbuodamiesi, lyg animuotoje monitoriaus užsklandoje, leidžiasi *Western Union* kvitai. Žmonės juos gaudo ir nešasi, jaučiuosi taip, lyg vogtų mano nagus ir blakstienas, puldinėju nuo vieno prie kito, šaukdamas: tai mano! Tai mano perlaida, kodas toks ir toks, net jei ir neatitiktų – nesvarbu, tai mano perlaida!

Niekas į tai nekreipia dėmesio, ant jų pirštų jau mano nagai, ant jų vokų – mano blakstienos, jų kišenėse mano pinigai, jie labai spėriai tampa manimi ir aš juos sugeriu kaip staltiesė išlietą actą, tuomet trumpam užsimerkiu.

Atsimerkus, priešais stovi berniukas, gal septynerių, švarkelis iš aksomo, o tai berniukams nebūdinga.

Aš jus pažįstu, sako berniukas su švelnia šypsena, dabar skaitau knygelę, o jūs joje nupieštas. Labai panašus.

Kaip smagu, šypsausi berniukui atgalios, o ką aš ten veikiu?

Jūs šiuo metu ten ieškote savo pinigų, sėdite mašinoje su gražia teta ir ieškote pinigų. Nežinau, ar tikrai pinigų, nežinau, kokios spalvos mašina, nes piešiniai nespalvoti.

Ak štai kaip, nespalvotoje mašinoje. Nespėju padėkoti aksominiam berniukui, nes...

Tu norėjai pasikalbėti, papasakoti apie filmą, aš gi nieko nežinau, sako man Claudia Cardinale, kuri vairuoja.

Sutemos, tačiau neaiški šviesa mums krinta į veidų trečdalius, todėl atrodo, kad šešėlių prisigėrusios raukšlės tuoj pramuš priekinį stiklą.

Tu galėtum visko atsisakyti ir pradėti gyvenimą iš naujo, sakau jai, pasirinkti kokį vieną dalyką, tik vieną, ir neišduoti šio pasirinkimo, taip, kad tai taptų tavo gyvenimo prasme. Tik tada tai tampa viskuo, nes tavo tikėjimas verčia tai begalybe.

Norėčiau kalbėti kitaip, tačiau kol kas turiu kartoti tai, ką režisieriui FF parašė Ennio Flaiano. Ji vairuoja, kartais atsisukdama.

Tu sugebėtum? – klausiu jos. – Jei tarčiau tau: Claudia...

Kur važiuojam? – perklausia Claudia. – Aš nežinau kelio. O tu? Tu sugebėtum?

Kažkur čia turėtų būti šaltinis, atsakau jai, girdi? Pasuk čia.

Ne, pasakau po to, šis personažas nesugebėtų, jam tai neduota. Jam tik paduok viską, viską iš eilės, kasdien keičia kryptį, bijo praleisti tikrąjį kelią...

Tai filmo pabaiga? – klausia Claudia.

Ne, taip filmas prasideda, paskui jis prie šaltinio sutinka merginą, vieną tų, kurios dalina gydomąjį vandenį. Ji nuostabi.

Dar pasakau, kad ji galėtų mane išgelbėti, nors žinau, kad yra tik mano vizija, tuomet įsukame į gražų, kiek asketišką uždarą kiemą ir paprašau, kad Claudia išjungtų automobilio žibintus.

Claudia įeina į pastatą, gana greitai pasirodo lange, balta suknute, šypsosi, rankose sukiodama kažkokį varinės vivernos formos šviestuvą. Montažo režisierius šiame filme dirba puikiai, pagalvoju, visi kadrai sugula kaip reikiant. Man šiek tiek nepatogu, kad šiuo metu čia aš, o ne Marcello, kuris turėtų būti vietoj manęs, bet jis turbūt ligi šiol kabo ore, režisieriaus pririštas lynu už kojos dar trečiojoje filmo minutėje, gal ten kino juosta užstrigo, nes filme jis išsyk nukrito ir atsibudo,

bet ką tas Marcello, jei jo motina Ida Idelson nebūtų laiku emigravusi iš Minsko, jis dabar veikiausiai vaidintų, tarkim, Jankos Kupalos komedijoje „Paulinka“, o ne viename geriausių pasaulio filmų. Tegu dar pakaba, gi tvirtai pririštas. Pabūsiu čia už jį.

Nors man irgi jau metas eiti, filmuose, kaip ir fantazijose, per ilgai užsibūti pavojinga.

Claudia stato šviestuvą ant stalelio lauke, ant jo jau du komplektai indų, dvi taurės, kažkokia sriubinė, ir suprantu, kad man čia negalima nieko gerti ar valgyti, ko nors paragavęs niekada nebeištrūksiu iš šio filmo, šios vizijos, šios prapulties.

Nes ir tas stalas tik vizija, mudu su Claudia tebesėdim automobilyje, nors šviesas ji jau išjungė.

Išlipu, einu palei sieną, kaip tai darytų Marcello, Claudia irgi išlipa, siūlo kur nors išvažiuoti kartu, jai ši vieta nepatinka, man patinka, tačiau nedrįstu pasakyti, kad aš visai ne tas, kad aš iš kitur, kad nei ji, nei aš iš tiesų neegzistuojam, kaip ir tas vivernos formos šviestuvas ant nesamo staliuko.

Ar todėl, kad filmo personažas nieko nemyli? – atsisuka Claudia.

Todėl, kad jis nebetiki, atsakau.

Todėl, kad jis nemoka mylėti, sako Claudia.

Nėra tau vaidmens šiame filme, po kiek laiko sakau atsisukdamas, ir filmo nėra. Visiškai nieko nėra.

Tuomet mūsų veidus itin ryškiai nutvieskia atvažiuojančio automobilio žibintai, aš išnykstu, Marcello pagaliau nukrinta iš dangaus ir atsibunda, po dviejų valandų jis atsidurs šioje filmo vietoje ir, kartodamas mano jau tartus žodžius, neabejotinai pajus, kad jo vizijoje būta svečio.

Savo vizijose mes niekada nebūname vieni.

DEVYNIOLIKTAS SKYRIUS

Viena dvasios perversijų yra laukti žmonių, ateinančių iš numanomo taško, kur optinės iliuzijos kurstomoje perspektyvoje susikerta alėjos kelkraščių paralelės. Visada atrodo, kad tie žmonės priartės, išskleis drabužius, kaip skalbėja džiaunamą antvalktį, ir numes kelias atsitiktines frazes, it gabalus žalios mėsos. Tuomet pulsi prie tų frazių, nes klausa yra smalsi, ir iš tau nežinomo konteksto skutų mėginsi atkurti, blogiausiu atveju – atspėti tų žmonių gyvenimus, net ir iš tos pusės, apie kurią jie niekada nėra pagalvoję.

Frazių daug, jos daužosi vienos į kitas, kaip karpiai alkio persmelktame prekybcentrio akvariume, frazės blyksi savo nuplėšytais žvynais ir supranti tik viena: tie žmonės jau numatė, ką valgys vakarienės, jų pusbroliai ir pusseserės vėl kažką nusipirko, o rytoj šeimai teks eiti į turgų ir įsigyti tą, apie ką vidinės surdinos prignybtu balsu taip gražiai pasakojo kaimynė.

Gražūs žmonės, galvoja K., knygos jų gyvenimų nesumaitojo.

Kai dirbau liftininku, tai buvo geriausi mano gyvenimo metai, pasakė balsas. Po to balsas pasakė, kad vėliau tapo klounu, nors visada norėjo būti banditas.

Tai įdomu, atsisuko į balso savininką K., trikampis yra tobula figūra.

Nieko tu nesuprasi, apžėlusia ranka mostelėjo tas, aš irgi nesuprantu, kas tu ir ko čia sėdi, bet koks mano reikalas. Kuo tu vardu?

Tarkim, aš Gantenbainas, o tu kas? – pabandė klausti K. – Nors koks mano reikalas.

Tarkim, aš Takeshis Kitano, atsakė šalia prisėdęs žmogus, kai turi tokią pavardę, dažniausiai jautiesi šiek tiek negyvas.

Žinau, nusišypsojo K., tu tasai, kuris kiekviename savo filme vaidina vis su tom pačiom kelnėm. Labai kreatyvu.

Pro šalį vis ėjo žmonės, iš abiejų alėjos pusių, abiejų perspektyvų, atrodė, kad jiems trūksta oro, kad jų oras susisiekia su karpių oru, kurio prekybcentrio operatoriai per mažai įpūtė į nudyžusiomis keraminėmis plytelėmis išklotą baseinėlį. Atrodė, kad jų orą iškvėpavo karpiai, gal todėl jie ir šypsotis tesugebėdavo tik fotografuojami kriminalinei kronikai.

Rakursai, galvojo K., kokie skurdūs rakursai ir kaip ydingai krinta šviesa, paslėpdama praeivių grožį ir išryškindama bjaurastį.

Nėra negražių žmonių, pasakė balsas, juk tu apie tai galvoji, per visą savo gyvenimą negražius žmones mačiau tik du, vienas jų buvo Hansas Christianas Andersenas.

Man tai Andersenas visai gražus, nesutiko K., nes kartais man gražios net dėmėtosios hienos.

Hienos nuo žmonių laikosi trijų šimtų metrų atstumu, kreivai šyptelėjo Takeshis, ko gero, Andersenas priėjo per arti, jo ūbavimą išgirstu kiekvieną naktį.

Naktys tam ir pritemdo žvaigždynus, kad būtų įmanoma ūbauti aklinoje tamsoje, pasakė K. ir pats nusistebėjo savo

fraze. Visa tai kiaurai banalu ir žinoma, pats Andersenas apie tai rašė savo romane *Improvisatoren*. Tu elgiesi kitaip. Viename savo filme tu šauni nedorėliui tiesiai į kaktą ir ten, kur Holivudas trykštų kraujais, tavo filme nepasigirsta net šūvio. Tiesiog tą pačią sekundę į šaltinio tėkmę krinta rudens nuraudonintas *Acer japonicum* lapas. Gražu, puikus kadras.

Klausyk, Gantenbainai, turi vieną pinigą? Man reikia, į kumštį suniurna Takeshis.

Turiu du, kyšteli kišenėn ranką K., man Barselonoje Chaimė juos įmetė į aklojo skrybėlę, imk. Kam tau?

Arklį pirksiu, sako Takeshis, nesaugu be arklio, jau esu sutaupęs šimtą devyniasdešimt aštuonis pinigus tam arkliui.

Žinai, tarsteli K., paduodamas du eurus, čia neseniai buvo prisėdęs tavo kolega Toshiro. Deklamavo haiku apie chrizantemas ir ridikus.

A, žinau, jis tik tą vieną ir temoka. Šiuo metu sėdi netoli katedros ir groja akordeonu. Bet kadangi irgi moka tik vieną dainą, uždirba nedaug. Nueina, nusiperka spirituoto ir vėl groja.

Keista, susimąsto K., o aš tuomet pasijutau, tarsi būčiau vaidinęs jo filme.

Turbūt „Septyniuose samurajuose", miršta juokais Takeshis, tame mes visi vaidinę, aš vaidinau titrus.

Kodėl čia visi įsikandę būtent TUOS samurajus? – nesupranta K. – O kur koks nors Hiroshis Inagakis su savo...

A, pažįstu ir šitą, sako Takeshis, kurį laiką prekiavo vogtais automobilių veidrodėliais, dabar gyvena ten soduose, už žvyro karjero, retai bepasirodo. O ką gero nuveikei akordeonisto labui? Davei pinigų?

Nedaviau, lyg nuvydamas musę delnu mosteli K., papasakojau gyvenimo istoriją. Apsčiai turiu istorijų, nes esu daug

kur buvęs ir vis dar būnu. Va ir dabar esu mažiausiai penkiose vietose.

Na, jei aš taip sugebėčiau, tikrai uždirbčiau daugiau, susidomi Takeshis, o kaip čia tau pavyksta vienam visur?

Kaip ir tavo Andersenui, šypsosi K., jis irgi vienas visur.

Mama, o tikrai šimtas eurų tiek mažai pinigų? – paklausė pro šalį einantis vaikas.

Na, kaip čia pasakius, bandė atsakyti mama, stengdamasi nusimuistyti nuo sprando staiga pradėjusią graužti vidinę *Zaros* etiketę, štai aš už juos galiu nusipirkti dvidešimt lūpdažių, o tu...

Tolesnę frazės dalį surijo nauji garsai, nauji praeiviai, nauji kvapai iš blyninių, spurginių ir picerijų, K. net akimirką pasirodė, kad kažkur suamsėjo šuo, o ant įmitusio ristūno uoliniais Jugoslavijos kalnais prašuoliavo Goiko Mitičius.

O negalėtum ir man ką nors papasakoti? – taikos pypkės dūmą iškosėdamas spėjo pasakyti Goiko Mitičius. – Na, kaip tu ten visur buvai, keliavai ir ko tik tau nenutiko.

Aukso žodžiai, atgijo Takeshis, aš dabar einu alaus, o tu pasakok, aš juk ir parduotuvėj girdėsiu. Pamiršiu, žinoma, bet tu ir nemėgink sukurti man atminties, atmintis mane nervina.

Gerai, linktelėjo K., klausykitės. Štai kaip man kartą buvo, įsivaizduokite, kad ten ir esu, iš kur pasakoju.

DVIDEŠIMTAS SKYRIUS

Gražiai snigo, sniegas leidosi lyg pražilusios naujagimio blakstienos, tik niekaip nesupratau, kodėl snigti turi liepos keturioliktąją. Gamtos reiškinius reikėtų derinti su gausiais sinoptikos kiklopų duomenimis, gautais Makmerdo stoties jurtoje. Vienintelė jurta, kurioje esu persivalgęs arkliena. Pagrindinis dalykas, ją šildęs, ta arkliena ir apsimetė esanti, sinoptikai jau buvo pasiėmę anglių atsargas ir išjoję į Sarajevą stebėti erchercogo žūties. Norėdamas sužinoti, iš kur Makmerdo stotyje arkliai, perskaičiau visus Nikolajaus Prževalskio raštus, tačiau įtikinamo paaiškinimo neradau.

Ir snigo, žvelgiant pro mano langą atrodė, kad *Champs-Élysées* pasidabruoti. Gatve pravažiavo dvi karietos, iš abiejų skambėjo Joe Dassino daina apie tuos Eliziejaus šansus, tačiau tai jau buvo banalu. Stebuklai neturi vykti stiprėjančia tvarka, antraip to neatlaikys net antropomorfiniai Islandijos aukštosios įtampos stulpai, tyliai dūzgiantys minėtą Joe Dassino dainą.

Kažkur nuo Triumfo arkos jau jojo prancūzų kirasyrai, kažką laikydami nėriniuotomis rankomis, ir buvo keista ne

tai, kad matau jų rankas pro savo namelio langą, net ne tai, kad sninga, o tai, kad pirmą kartą apie liepos keturioliktąją esu perskaitęs Pierre'o Pfefferio knygoje, kurioje jis, tiesą sakant, rašė apie Komodo varanus.

Pasirodo, kadaise prancūzų proproseneliai, ginkluoti česnakų trintuvėmis ir vėjo malūnėliais, tą dieną paėmė Bastiliją, kurioje kaip tik kankinosi septyni kaliniai, įskaitant markizą de Sade'ą. Markizas, aišku, turėjo atsisakyti palikti kamerą, jau nujausdamas jo laukiančią Bohemijos bibliotekininko kuprą. Ir dabar čia kas nors turi nuolat jodinėti po mano langais, mojuoti visokiais krepžoržetais ir net nesusimąstyti, kad Komodo varanų kūno dydis nepakito per pastaruosius devynis šimtus tūkstančių metų? Markizas de S. jau būtų susimąstęs, jis dažnai mąstydavo apie iš pirmo žvilgsnio absurdiškus dalykus.

Neatmenamais laikais, išsyk po Bastilijos paėmimo, viena draugė liepos keturioliktąją ėjo Eliziejaus šansais, prasidedančiais beveik išsyk už blyninės netoli Luvro. Pinigai jau buvo pasibaigę, jie kiek ilgiau išlieka tiktai kinematografe, tačiau kirasyrai vis dar kažkur jojo, o jų kontekste pinigų poreikis yra begalinis. Štai viename žinomame filme, kai Ingrid Bergman herojė pranešė pinigų nebesą, jos tetai beliko surikti: mane tuoj ištiks nevilties krizė, tarne, ikrų ir šampano! Paskui Ingrid B. nuėjo į liepos keturioliktosios stumdalynes, pametė skėtį, tačiau sutiko generolą, su jam būdingu herojišku bukumu suvaidintą Jeano Marais, ir nesunkiai išsprendė finansines problemas. O minėtoji draugė nukasė sniegą nuo tobulai sukloto šaligatvio ir po sniegu rado banko čekį porai tūkstančių. Nuėjus į banką, Jeanas Renoire'as, ar kas ten tuo metu dirbo, patvirtino, kad čekis tikras ir pinigai gali būti išmokėti. Tad merginai nieko daugiau neliko, kaip čiupti visą tą sidabrą, eiti

į *Lido* ir šokti ant stalų. Paryžiuje ir stalas gražus, vėliau sakė mergina, tačiau čia, kur sėdžiu, man gražus ir šaukštas.

Nusibodo man tas sniegas, turbūt reikia patraukti į šalį, kur daugiau bazalto. Tik kad šalių labai daug, o bazaltas ne visose įsigalėjęs. Kodėl japonams pakanka vienos šalies, septyniolikos skiemenų strofos, kai mums tiek šalių, kad tik spalvink ir spalvink. Apie strofas geriausiai nusimano jau minėtas Nikolajus Prževalskis, tad nusprendžiau važiuoti į Čilę. Su bazaltu ten gal ne itin kas, tačiau Makmerdo stotyje dar blogiau. O tada atėjo rusai.

Ne visada esu pajėgus suprasti, kas tie rusai yra ir ar jie apskritai egzistuoja. Štai Komodo varanas egzistuoja, o dėl rusų nebūčiau toks tikras. Per didelė distancija nuo Puškino iki Nikulino, nesunku pakeliui pasimesti. Tačiau jie turi egzistuoti, juk jų šalį kontūriniuose žemėlapiuose nuspalvinome dar trečioje klasėje. Gerai, tegu egzistuoja ir rusai, tebus jiems kuo geriau, bet aš jau Čilėje ir dabar galvoju ne apie juos, o apie tai, kad, panorėjus spragtelti pirštais, nervinis impulsas nuo smegenų iki nykščio atsklis 274 km/h greičiu. O pats, įmautas į bazaltu inkrustuotą signetę, aplink Žemę skrieju beveik dvigubai greičiau. Koks negailestingas tas Žemės sukimasis, o šventasis šaukšte.

Čilėje nesninga, ore sklando kažkoks paukštis, iš veido panašus į Ignacą Lojolą, tad mano atminties autogenai jį išsyk sudegina. Tada vėl ateina rusai, apsikabinam, prisėdam prieš tolesnę kelionę, paspalvintą kirilicos akvarele, ir Žemės sukimasis juos vėl išneša atgal į kontūrinius žemėlapius.

O Čilė graži, ypač stebint pro mano langą, pro kurį ne kiekviena kupranugarių vilkstinė įžiūrima. Vos nuvykus į Valparaisą, priėjo nesiteikiantis prisistatyti *Homo habilis* ir pasiūlė

patrauklia kaina įsigyti ikikolumbinių laikų medinį kairės kojos protezą, rastą kasant pamatus parduotuvei *Silcott's City Gear Shoes*. Atsisakiau, dėl ko gailėsis mažiausiai keturios kieno nors palikuonių kartos. Viena pagrindinių Čilės ypatybių yra ta, kad žinios čia ateina ne išsyk. Štai tik dabar išgirdau prieš pusantrų metų merginos man ištartą frazę: Mozartas buvo neteisus. O tada, žinoma, vėl atėjo rusai ir kodėl Mozartas buvo neteisus, nespėjau išgirsti. Čilė akustikos požiūriu kiek nusileidžia Sueco kanalui.

Nusprendžiau išvykti ir iš Čilės, o kai nusprendi išvykti – niekada nežiūrėk į veidrodį, amalgamos visada meluoja, neteisus buvo ne tik Mozartas, bet ir Diogenas Laertietis. Veidrodyje atsispindintis žmogus nesi tu, visi griaučiai ne spintose, jie veidrodžiuose. Kaip išvykti iš Čilės, tuo pat metu atsispindint veidrodyje? Labai paprastai, turi ateiti telegrama, kurioje būtina santrumpa „tšk". Ir viskas, išvyksti iš Čilės. Tšk.

Grįžus vis dar snigo, tad neliko nieko kito, kaip nusirengti nuogai. Tapytojai pripratino žmones prie minties, kad nuogumas yra konstanta, tačiau iš tiesų jis kintantis. Žvelgdami į save nuogus pamatome, kad mūsų kūnai jaunėja. Stradivarijaus smuikai irgi jaunėja ir tai vienas didžiausių paradoksų. Jaunėjant kūnams išlieka tik vienas nekintantis dalykas: pirštų atspaudai. Jie kaip santrumpa „tšk" arba Sizifo akmuo, kurie irgi nekinta.

Nuogas stovėdamas prie savo lango, pagalvojau apie kadaise draugės rastą čekį. Buvo atkastas iš po sniego, sudrėkęs, jo jau niekas neras, draugė sėkmingai nunešė Jeanui Renoire'ui ir šis apmokėjo. Tačiau gi galėjo likti jo (čekio, ne Renoire'o) atspaudas ant grindinio. Jis nekintantis kaip mano piršto grafika, kas, kad sudrėkęs. Žinoma, jo niekas neapmokės, bet tą

atspaudą, labai pasistengus, galima įsiminti ir susapnuoti, o susapnuoti dalykai kartais turi didesnę vertę negu pakelti nuo grindinio. Susapnuotų dalykų neįmanoma pamesti, tai jų didžiulis pranašumas. Štai kadaise susapnavau, kad atėjo rusai, ir jie tikrai atėjo. Kažką net buvo atsinešę, ką – jau nepamenu, tačiau tai atrodė keistai panašu į buivolo ragus, apie kuriuos jie sakė, kad tai airiškoji arfa. Internete egzistuoja penkiolika tūkstančių penki šimtai devyniasdešimt devyni vienetai nemokamų natų arfai ir nė vienų natų buivolo ragams. Rusai ir patys yra sukūrę šį bei tą arfai, vadinasi *Russian roulette*, stovėdamas nuogas prie savo lango kartais apie tai susimąstau, juk susimąstytų ir markizė de Pompadour. Tiesa, taip mąstydama ji geriau jau nuoga prie mano lango nestovėtų, nes vėjo perpučiami praeiviai nesuprastų, kodėl čia pas mane atėjo nuoga markizė, o aš ją pasistačiau prie lango, kaip skėtį.

Reikėtų susigalvoti kokį žodį. Žodžių apstu, baltasis triukšmas baigia išrauti plaukus iš ausų, tačiau nėra vieno, bazaltinio. Kornetas Christophas Rilkė tokį turėjo: *Reiten, reiten, reiten, durch den Tag, durch die Nacht, durch den Tag. Reiten, reiten, reiten.* Aš neturiu, tik žinau, kad ką tik grįžau iš Čilės ir manęs čia laukė buivolo ragai. Reikėtų susigalvoti kokį žodį, dangus šiąnakt labai aukštas, sriuba dubenėlyje jau ataušo, o nuo dantenose besifermentuojančio vyno galvoje jau pradeda žiebtis pirmosios svaigsulės. Reikėtų susigalvoti nors raidę.

Tiesą sakant, kamgi tas žodis, kai tylos estetika daug patrauklesnė. Susigalvoji žodį ir jis iš tavęs išsyk atima visas kitas galimybes. Jei vienas jau yra – kam kiti? Išeities ir čia esama, reikia susigalvoti žodį niekam nežinoma kalba, tuomet šis žodis bus pajėgus įveikti demonus, bet neslėgs. Mongolai ir kiti aleutai taip mokėjo, vėliau jų gebėjimai buvo prarasti. Prarasta

apskritai beveik jau viskas, tiktai Elvis kažkodėl vis dar gyvas. Ilgai mąsčiau, koks žodis man tiktų. Ką tik grįžus iš Čilės ir stovint nuogam prie lango tik tuo ir dera užsiimti. Šalia tvyranti markizė de Pompadour kažką niūniavo, o niūniavimas žodžio meistrui, kuriuo tariausi esąs, primena Hemingway'aus minėtą motinų krūtyse surūgusį pieną. Koksai keistas laisvės suvokimas – stovėti nuogai šalia ir niūniuoti kažką iš Monteverdžio penktosios madrigalų knygos, kai niekas ir taip nežino, kam skambina varpai.

Ir tuomet išsigandau. Juk mano susigalvotas žodis turės būti dar ir užrašytas, neužrašytų žodžių buvo daug, daugiausia penkioliktame amžiuje, išsiskyrusiame inkunabulais, karu, badu ir maru. Mano žodis nenumatytas minimoms monadoms, kurios, anot Gottfriedo von Leibnizo, niekaip negali veikti viena kitos. O jei mano atveju veiks? Juk viskas įmanoma, jei Elvis vis dar gyvas.

Tačiau štai Mozartas vėl pasirodo buvęs neteisus, laiku suskamba buivolo ragų arfa iš Monteverdžio penktosios madrigalų knygos ir suprantu, kad žodis nebūtinai turi būti užrašytas, jį pakaks ištarti. Ir jį aš jau ištariau, dar būdamas Čilėje, išgirstu tik dabar, nes Čilėje prasta akustika. Tai žodis iš septyniolikos segmentų, kuriuos haiku tradicijos atnaujintojas Masaoka Shikis vadino *on*.

Kodėl visa tai pasakoju tau, liftininke Takeshi? Nes taip kuriu tavo atmintį. Pajutai? Kuriu tik dalį atminties, nes visa atmintis slegia, dalis – gelbsti. Visa žmonija, liūdesys ar literatūra slegia, dalis – gelbsti. Tad tegu į tavo taurę krinta tinkama alyvuogė.

Tik niekada nemėgink kurti manosios alyvuogės, viena monada kitos neveikia, Mozartas gal buvo ir teisus, bet liepos keturioliktąją kartais sninga, o Elvis vis tiek dar gyvas.

Jėga, pasakė Telma. Jėga, pasakė Luiza. Nieko nesupratau, pasakė Dodekaedras. Takeshis tuomet jau pirko kuo stipresnio alaus, Elvis dar kartą įkvėpė gaivių kokaino miltelių, o vaikas su motina mažiausiai penkiolika minučių jau buvo praėjęs pro užkardas to pasaulio, kuriame už šimtą eurų visiškai nesunkiai nusipirksi dvidešimt lūpdažių ir ant karsto antvožo vidinės pusės kada nors atsispaus jų karminas, E120.

DVIDEŠIMT PIRMAS SKYRIUS

Aš ateisiu, pasakė mergina iš baro, palaukit ant suoliuko, lauke. Mūsų laukas yra sąlygiškai saugus.

Palauksiu, atsakė K., bet aš lauksiu medyje, tavęs juk niekas nelaukė medyje, pats laikas pradėti.

Alėjoje jau kiti medžiai, įsiterpė Dodekaedras, naujai įšaudyti į grindinį. Gal vien tam, kad niekas į juos neliptų.

Įlipsiu ir į tokį, nusišypsojo K., dar niekada dėl nepažįstamos merginos nesu lipęs į medį, o laukti jos šeštą prie pašto ar aštuntą prie fontano – itin kenktų dešiniajam mano smegenų pusrutuliui. Be to, medyje sąlygiškai dar saugiau nei jūsų lauke. Lauke amžinai pilna nematomų šunų.

Ar tau galvą taip ir skauda? Pusrutuliais? – paklausė grafas Pti.

Man niekada neskauda galvos, atsakė K., šimtas tūkstančių kilometrų kraujagyslių mano kūne neleidžia smegenims badauti.

Visai ne tą skausmą minėjau, mostelėjo grafas Pti, bet eik jau su visais tūkstančiais kilometrų, gali tuos tūkstančius kilometrų nueiti savo kraujagyslėmis, lipk į medį, nors Darwinas tam ir nepritartų.

Mano gatvėje gyvena vien korektūros klaidos, galvojo K.,

jau sėdėdamas medyje. Taškai virš *o*. Net mėnulis virš mūsų gatvės – iš marginto kartūno, taškas virš *o*, o su tuo gyvenantys žmonės jau savaime tampa abėcėlės aukomis. Aš irgi esu abėcėlės auka, vien dėl to, kad gyvenu toje gatvėje. Gutenbergas, Kirilas ir Metodijus, gal net Mesropas Maštocas – visi čia jau seniai būtų nusišovę sidabro kulkomis arba taškais virš *o*, o aš čia vis dar gyvenu, nors gyvenimu visa tai pavadinti sugebėtų tik labai pajėgus romanistas.

Paklausyk, grafe Pti, paklausyk, nebaigtas dobti hugenote, gi matau tave jau įsilipus į gretimą medį, paklausyk, šiandien alėjoje kuo puikiausia akustika. Mano gatvėje gyveno kiemsargis, vardu Petras Pirmasis, jis kiekvieną rytą išeidavo lieti vandens ant šaligatvio, nešdavo tą vandenį dideliais emaliuotais dubenimis ir pildavo. O kam? Tam, kad jame galėtų kas nors atsispindėti, tarkim, medžių viršūnės, praeivių kepurės, taškai virš *o*.

Šalia gyveno ypatingo grožio ir tik archyvarams rūpimo amžiaus kaimynė, iš veido panaši į George'ą Washingtoną, pastarajam forsuojant Delavero upę. O šioji ignoruodavo kaimyno pastangas vien tuo, kad vedžiodavosi nematomą šunį. Nematomas šuo niekur neįstengia atsispindėti, tuo jis panašus į vampyrus arba mūsų auros spalvą. Laikyti neatsispindinčius šunis turėtų būti uždrausta įstatymu, tačiau kaimynė laikė ir net turėdavo įžūlumo vedžiotis.

Na, čia aš šiek tiek perdėjau, tiesą sakant, pats Petras Pirmasis tą nematomą šunį ir vedžiodavosi, kaimynės apskritai nebuvo, žuvo forsuojant Delavero upę, tačiau kaip nesumeluosi gražaus pasakojimo dėlei.

Žinote, pasakė grafas Pti, sėdėdamas gretimame medyje ant akivaizdžiai per liaunos šakos, aš tamstą kada nors perra-

šysiu. Tamsta skaitytinas visuose aplinkiniuose vienuolynuose septynių tūkstančių mylių spinduliu. Tamstos tapatinimasis su nematomu šunimi yra akivaizdus kaip taro kortų didysis arkanas, tad ir perrašytinas. Jūsų popierius supuvo, tamsta K., aš jus perrašysiu smėlyje.

Vėliau, tarė K., dabar pas mane pana ateina.

Viską girdėjau, pasigirdo merginos iš baro balsas, aš jau seniai stoviu po jūsų medžiais, grafas Pti laiku mane perrašė, kad galėčiau stovėti po abiem.

Viskas, aš išlipu iš medžio, pasakė K., jau trys sekundės dendrologija nebe mano sritis. Jei įmanoma sakyti „išsilukštenu iš medžio", tai išsilukštenu.

O tada išsyk atvažiavo troleibusas, K. ir mergina iš baro atsišliejo į jo turėklus ir gyvenimas pamažu ėmė keistis ta kryptimi, kuria troleibusas ir važiavo.

Tu ne ta mergina, pro šelmiškai sukąstus dantis išsunkė K., turėjo ateiti Telma. Kodėl čia tu? Manau, troleibusas mūsų atveju tuščiai švaisto elektrą.

Ar matai, kad jis niekur neatsispindi? – nusišypsojo Luiza. – Jis nematomas kaip šuo, mes važiuojame šunimi.

Dar tik šįryt rūkiau savo kieme, galvojo K., dar tik šįryt debesys plaukė mėnuliu kaip dūmai cigaretės žarija, artritinės alyvos išsukinėtomis šakomis teikė nors paguodos iliuziją, o dabar mes kaip kupranugariai ant saldainių popierėlių – vykstam į nebūtį. Guodžia tik tai, kad nebūtis jau paruošusi mums kambarius.

Jų du. Tapetų neaprašinėsime, jie ir taip ramsto sienas savu buitišku niūrumu, dailininkui marinistui čia neprireiktų net jūros, devintoji banga sudužo kituose butuose, tačiau tapetai visada linkę tapti jūra, ypač kai prisimerki. Pirmajame kamba-

ryje it būtų gyventa kanarėlių – atidarytų narvelių ir mėnesienos išdžiovinto lesalo kvapas įsigėręs net į ant stalo pamirštą martinio taurę. O pačių narvelių nėra, kanarėlių irgi, vienatvė čia įsikūnijo kitaip.

Antrasis kambarys visada yra pirmojo perrašymas simpatiniu rašalu, tarkim, pienu arba svogūno sultimis – viskas išryškėja tik pakaitinus viršum žvakės. Žvakė uždegama ir jos šviesoje K. pamato prie sienos stovinčius septynis tekilos butelius. Tuščius. Jau seniai tuščius.

Kažką jie primena, kažkokia mintis dusliai dunksteli it kuoka į antveidį.

Kada išėjo tavo vyras? – klausia K. – Negeras buvo?

Užpernai, atsako Luiza, nusimesdama švarkelį, geras buvo tas vyras, dvidešimt keturi centimetrai. Dodikas tuo nepasižymi, tad atėjau pas tave. Telma, žinoma, mane papjaus, bet tau juk ne jos reikia. Kada paskutinįsyk mylėjaisi?

Užpernai, sako K., tada, kai lijo ir Petro Pirmojo dubenys gavo pailsėti. Atspindžiams drėgmės pakako, šaligatviai švytėjo kaip nespėtos užmerkti akys, o nematomas šuo tą dieną suėdė savo nematomą pavadį. Ir septintąjį savo butelį tekilos aš išgėriau irgi užpernai. Čia. Ar pameni, kaip išėjo tavo vyras?

Australų kariai Pirmojo pasaulinio metu naudojo bumerango formos granatas, nusišypsojo Luiza. Lekia eikliai, niekad nesugrįžta, svarbu mokėti mesti. Ar gali pasakyti, kad sugrįžai nesprogęs?

Ne, atsakė K., tavo tapetai manęs nebepriima. Kaip išėjo tavo vyras?

Tą dieną lijo, atitarė Luiza, jis išėjo ir trumpam grįžo. Nuo jo apsiausto lašėjo. Tik iš to supratau, kad buvo išėjęs ir grįžo, trumpam, po to nebesupratau jau nieko.

Dabar ji jau stovėjo prieš K. visiškai nuoga, o nuoga moteris sekundės dalį tampa panaši į nematomą šunį, bet tik sekundės dalį, kurią ji neatsispindi akių tinklainėse, po to gražiau jau tik Kararos marmuras arba šviesos greitis.

DVIDEŠIMT ANTRAS SKYRIUS

Palaukit palaukit, pasigirdo grafo Pti balsas, tai dabar jau ir mylėsitės? Banaliai, buitiškai, be jokių inovacijų? Kaimas. Su tašku virš *o*.

O ką reikėtų veikti? – pyktelėjo K. – Gal pasakotis, kas kokį serialą vakar žiūrėjo? Mylėsimės, *noblesse oblige*.

Ot ir ne, toliau pylė savo nuodą grafas Pti, mylėkitės, bet ne nuo to momento, kai ji stovi nuoga, o tu su paltu.

Koks čia tau paltas, visai pasiuto K., čia Tommy Hilfigerio švarkas.

Iš viršaus jis man panašus į Aušvico kalinio uniformą. Ketinat mylėtis – *pourquoi pas*? Tik tegu tai bus filmas. Palto dar nenusivilk. O jūs, panele, kol kas bent į tapeto atraižą susivyniokit.

Žinot ką, neištvėrė Luiza, užsimesdama chalatą, aš einu į balkoną parūkyti. Bent jau kol pirmieji filmo titrai praslinks.

Ir ką, išėjo ir rūkė, nervingai kratydama pelenus į primulių lapus. Gatvėje važiavo nematomi troleibusai, lojo nematomi šunys, miestas buvo pilnas vandenženklių, įžiūrimų tik pakėlus prieš šviesą.

Uždėk Ennio Morriconę, pasakė grafas Pti, gi dar pameni, kur plokštelė, ir *let the show begins*.

Pirma scena

Užgrojo muzika, Luiza grįžo iš balkono, K. žengė žingsnį jos link...

Stop! Ne tai. Reikia užkadrinio teksto.

Gerai, gūžtelėjo Luiza ir K., reikia tai reikia.

Užkadrinis tekstas

(Pasigirdo iš kažkur. Nežinia, kas jį skaitė, balsas buvo panašus į Alano Rickmano.)

sekundei nutyla smuikai tada matau mylimą mano – jos skruostai liepsnoja.

ji stovi rūkydama balkone jos rankoj ugnis jos kūnas lyg magnetas pritraukęs įvairialypių drabužių. stogais artėja medkirčiai ieškodami neteisingo klevo.

tada nutyla altai violončelės paskutinė kontraboso styga parveda mylimą į kambarį kuriame aštuoni obuoliai puošia aštuonis kampus. mylima žvelgia safyrų akimis ir jos kaklu leidžiasi stygos šešėlis. kai grįžta iš lauko ji kvepia ajerų šaknim. kaip duona ar ežeras.

jos skruostai pakrantės akmens glotnumo jie leidžiasi į smakro pusiasalį virš kurio mažos juvelyriškos lūpos skelia šypsenos kibirkštis. plaukai šuorais krinta palei skruostikaulius ir kibirkštys vis padega plaukus. mano mylima degančiais plaukais kvepiančiais kviečio želmeniu.

Antra scena

Marcello Mastroiannis ir Jeanne Moreau eina kažkokiu neaiškiu golfo lauku...

Stop! Vėl šaukia grafas Pti. Gi visai ne tas filmas, kokios čia nesąmonės vyksta?

Aš žinau, kad ten tu buvai atėjus tą naktį, *La notte*, tyliai sako K., gi žinau. Tu?

Jei žinai, tau mano atsakymo nereikia, nuleidžia akis Luiza, o jei nežinai – tuo labiau.

Ką jūs ten šnabždatės? – nerimsta grafas Pti. – Savo šnabždesiais gadinate visą kinematografą. Žadėjote mylėtis, tai jau kaip ir laikas. Užkadrinis tekstas!

Užkadrinis tekstas

ji žengia išdidžiai ir lengvai taip žengtų antilopės šešėlis per skaniausią afrikos žolę. jos klubai siūbuoja tai dubuo kuriame guli saldžiausias vaisius. ji žengia tarpupirščiais ten dar liko mano seilių man ant liežuvio jos tarpupirščių aromatas.

skvarbus mylimosios liežuvis jei lūpos man virstų akmeniu mylimosios liežuvis jį perskeltų ir atvertų. jis raitosi man burnoje kaip septynios gyvatės. patvirkęs tabako skonis saldžiausi nuodai užmušantys akies mirksniu.

mylimosios delnas ką tik laikė dvikinkės pavadį jame lėkimo jėga vėjo išraižytos linijos mylimosios delnas nužiestas pagal mano saują telpa joje niekas negali jo iš jos išbaidyti kai einam girgždančių durų link.

Trečia scena

Abu eina link durų, bando atidaryti, tačiau jos pasirodo esančios nupieštos ant sienos. Aplinkui dar daugybė durų, jie bando atidaryti, antras, trečias, ketvirtas – nupieštos, tuomet jie gulasi ant stalo ir apsikabina.

Stop, šaukia grafas Pti, jums ten bus patogu gulėti kaip druskai ir pipirams? Nemanau.

O tamsta matei da Vincio freską „Paskutinė vakarienė"? – kilsteli galvą K.

Kuo čia dabar dėtas da Vincis? – nesupranta grafas Pti.

O tuo, kad melavo. Kur matyta, kad svečiai prie stalo sėstų tik iš vienos pusės. Be to, tikrieji jie ne sėdėjo prie stalo, o gulėjo, pusiaugulom, nugara viens į kitą. Toks buvo romėnų paprotys ir stalų buvo trejetas. Todėl mes gulime ant stalo ne kaip druska ir pipirai, o kaip Kristus ir Judas.

Na gerai, gerai, murma Pti, tokia analogija bučiuotis jums padės, bet ar padės mylėtis – labai abejoju.

K. ir Luiza nusirengia ir išsvaido drabužius į orą, o šie keistu būdu lieka jame pakibę. Abu irgi sustingę bučinyje, panašūs į Camille Claudel skulptūrą.

Stop! Gana. Nereikia čia stop kadrų. Tekstas!

Užkadrinis tekstas

mano mylima nyra iš drabužių taip erelio vaikas nusimeta kiaušinio lukštą. gulasi ir švytintys raktikauliai prirakina ją prie mūs meilės patalo. styginiai tyli ir aš laižau mylimos pažastis kvepiančias muskato riešutu ir kardamonu laižau pernelyg baikščias krūtis pilvą ir kirkšnis. mylimoji išsitempia tarsi glostoma puma ir smaragdai ima suktis jos akių rainelėse.

mylimosios lytis kvepia lietumi ji veriasi mano liežuviui du rausvi žiedlapiai pinasi apie jį. vos jaučiu svaigų mylimos šlapimo kvapą ir skonį jis stiprūs svaigalai laižau mylimos šlapimą iš makšties varva gaivūs šviežiai išspausti lašai mylimoji pakelia savo dailias šlaunis anga tarp jos sėdmenų švelni ir stangri mylima nori justi liežuvį angoj tarp sėdmenų mano liežuvis jai tinka.

Ketvirta scena

Vėjas nudraskė užuolaidas, bet kambaryje tamsu, nes kambarys užsimerkė iš drovumo, Keatso laiškų tomelis gašliai pravėrė puslapius ir iš jų tarpų byra prieš pusantro amžiaus

sudžiovintos lauko gėlės, ant sienų krinta šešėliai, sustangrėję nuo įsidegusios žvakės, žydroje ispaniškoje vazoje spurda negalintis ištrūkti obuolys, staiga naujas vėjo gūsis išmėto ant palangės stovinčias Meiseno porceliano figūrėles ir lietaus šuoras kerta į...

Stop! Ne, taip irgi jau užribis, gal jau ištrauk nosį iš... iš...

O kas tamstai nepatinka? – nesupranta K. – Man net labai patinka.

Ir man, vos prašnabžda Luiza.

Makštyje esama daugybės naudingų bakterijų, tų pačių kaip ir jogurte, dėsto K., bandydamas atsisėsti, be to, ji išskiria natūralų lubrikantą skvaleną, kaip ir ryklio kepenys. Niekada nesu bučiavęs ryklio kepenų.

Jūs man sugadinot filmą, ryklio kepenys sugadino man filmą, murma Pti, darykit ką norit.

Užkadrinis tekstas

mylimoji trūkčioja visu kūnu man gera justi vis naują drėgmę iš jos makšties ir atodūsiai jos tartum aidas iš aštuonių tarpeklių. mylimoji sėdasi man ant klubų jos lytis ant manosios jos krūtys siūbuoja lyg slankų lizdus kertantys dalgiai.

jos klubai juda kaip kaligrafo teptukas jos burna apžioja manąją mylimosios liežuviu man į burną teka saldžiausios pasauly seilės. tarsi gerčiau raketų kurą tarsi pakiltume greičiu didesniu už šviesos greitį į chagallo mylinčiųjų orbitą.

ugnis tarp mylimosios kojų ji mane sudegina blakstienos mirksniu matau kaip dega pati kaip liepsnoja jos plaukai skruostai bei krūtys. mylimoji inkščia veik be garso tarp jos kojų prasiveria slapta anga pro kurią ji visa iškrinta į blyksnio aštrumo erdvę. po to ji juokiasi ir nieko nėra gražiau už tą juoką.

nė vienas senųjų meistrų nenutapytų kaip po to mylimoji gulasi praskečia kojas įleisdama mane ten iš kur pati dar negrįžo. jos makštis pritvinkusi kraujo panyru į jį norėčiau visas jame nuskęsti.

mylimoji dejuoja vis garsiau jos krūtys plakasi lyg nebepriklausytų kūnui mylimoji spaudžia mane tvirtomis šlaunimis laižau jos kaklą lūpas ir burną. jos prakaitas kvepia tarp pirštų sutrintomis gėlėmis jai ant krūtų mano prakaitas.

mylimoji spurda lyg įkliuvusi į šilko užuolaidą jos veidai dega jos burna pražiota ir ieško manosios. mano lytis užpildo visą mylimosios lytį ji jaučia mane greit išsiliesiant į jos švelnų vidų ji laižo mano burną išgerdama mano seiles kaip paskutinį vyną.

tuomet smuikai vėl ima griežti po to ir altai violončelės visi kas sekundę tylėjo. vargonų vamzdžiai praplyšta savais *crescendo* aštriais kaip grąžtai. mylimosios makštis dega ir gesinu tą gaisrą savo syvais ir mylimoji raitosi po manimi trindama į mane savo lytį čiulpdama man liežuvį laižydama mano lūpas.

Penkta scena

K. ir Luiza sėdi ant stalo, susiglaudę, kaip Camille Claudel skulptūrose, obuoliui pagaliau pavyko ištrūkti iš žydros ispaniškos vazos ir jis ritasi palei basas jų kojas, kol atsitrenkia į vienas nupieštų durų ir dingsta už jų.

Ten buvai tu, tą naktį, tarsi klausia, tarsi atsidūsta K.

Kodėl tu mane palikai? – vos girdimai klausia Luiza. – Ir kodėl trumpam grįžai tą dieną, kai lijo, grįžai trumpam, nuo tavo apsiausto lašėjo, tik iš to supratau, kad buvai išėjęs, o po to jau nieko nebesupratau.

Ten buvau ne aš, ten buvo tavo vyras.

Ten buvai tu, nes tu tuomet ir buvai mano...

Viskas, vos girdimai sudejavo grafas Pti, išeinu, sudegu kaip Aleksandrijos biblioteka, darykit ką norit.

Užkadrinis tekstas

styginiai rimsta medkirčiai iškirto vargonus stoja tyla tik girdėti mudviejų kvėpavimas. viens į kito lūpas lyčiai dar nenorint atsiskirti nuo lyties o bučiniui nuo bučinio.

mylima žvelgia į mane akimis kuriose visos pasaulio paslaptys ką tik buvo įmintos. žinau tie įminimai žaibiškai pasimirš ir mes vėl apsikabinsim ir sunersim burnas ir lytį. kad pasaulis darsyk mumyse save atspėtų. arba sudužtų. vienai smuikų pauzei kuri nebe laikas ir nebe muzi_ _ _ k_ _ _zik_ _ _ kk

Šešta scena

Ten buvai tu, tttą naktį, aš ž_ _ _ in_ _ _na_ _ _aa_
Tu buvai mmano vyra_ _s. K_ _ _kko_ _ _ddė_

Luiza, kas tau yra? Tu gerai jautiesi? Tu prisigėrei?

Luiza sunkiai, lyg mortyros sviedinį, pakelia vis dar nieko nematančias akis nuo rankoje laikomos tekilos taurės. Telma ir Dodekaedras, stovintys anapus baro, žiūri į ją su neįmanomu nuslėpti susirūpinimu, baime ir užuojauta.

DVIDEŠIMT TREČIAS SKYRIUS

Ilgai aš čia taip prasėdėjau? – bandydama atsipeikėti klausia Luiza.

Na, neilgai, gal tris minutes, bet buvai kaip kuolu tvota. Manėm, kad žiūri į vieną tašką, paskui pamatėm, kad tu kuolu tvota, o akių vyzdžiai laksto į šalis kaip kokie...

Jo jo, prisidėjo Dodekaedras, gal tu kokių tablečių užrijai ar kas tau ten pasidarė.

Tai kas buvo? – mirktelėjo Telma. – Sapnavai atsimerkus? Ką?

Giesmių giesmę, atsiduso Luiza, tik tokią, kaip čia pasakius... na...

Kas ta Giesmių giesmė? – nesuprato Dodekaedras.

Nauja šnapso rūšis, atstok, Dodikai. O tu, Luiza, klok, tiesiai šviesiai.

Ai, žiūrėdama į savo delną tarė Luiza, ten... žodžiu... nežinau. Jau pamiršau.

Panele, šūktelėjo įmitęs vyras nuo kampinio staliuko, jau prieš penkias minutes užsisakiau tekilos, o jūs laikot rankoj ir nenešat. Kas čia per tvarka pas jus?

Nešu... neš... u... Jau nešu!

DVIDEŠIMT KETVIRTAS SKYRIUS

Jau nežinau, kiek laiko sėdžiu čia medyje, per tą laiką jis spėjo užsiauginti papildomą rievę, mergina iš baro vis neateina, o grafas Pti irgi pradingo kaip kokia glagolica. Jei taip ir toliau, greit virsiu inkilu, į kurį galės sėkmingai parskristi Johannas Friedrichas Naumannas su kitais broliais Grimmais, jei taip ir toliau...

Aš atėjau, pasakė Telma, bet tik trumpam, darbas laukia.

Ne, ne taip.

O jei taip:

Jau nežinau, kiek laiko sėdžiu čia medyje, per tą laiką pralėkė keliolika pavasarių ir mažiausiai keturių žiemų sniegas susigėrė į augalų šaknis, o aš vis sėdžiu medyje, jau spėjęs virsti jo laja, žieve, syvais, pumpurais, žiedadulkėm, paunksne, lietlašiais nuo šakų, inkilo šešėliu, vėjo šuoru, užgulančiu praeiviams ausis, virtęs pagoniška mitologija, spėtas atspausdinti atvirukuose ir išsiuntinėtas į visas aplinkines šalis, sėdžiu medyje, kaip Italo Calvino herojus, mergina iš baro vis neateina, jei taip ir toliau...

Ne, ne tai.

O jei taip pabandžius:

Jau nežinau, kiek laiko sėdžiu čia medyje, žiūrėdamas į žmonių langus, už kurių nesiskleidžia niekas, išskyrus nakčiai žaginamas sofas. Iš medžio tų langų matosi itin daug. Kartais sutinki moterį per ankštu, tiesiog aklinu švarkeliu, su juo ji atrodo lyg užasfaltuota, prasisek, galvoji, tu tą švarkelį, išvyniok savo kūno mumiją iš švarkelio bintų, atsiskleisk stebinčiam, išniekink tas tris sagas, tave uždariusias belangėn, įkvėpk metų laikais kvepiančio oro ne plaučių ketvirčiu, o visa krūtine, kad gautum pakankamai deguonies savo vidiniam riksmui, atsisek, pagaliau, tavo švarkelis yra tavo aklavietė, gal todėl tu tokia susigūžusi ir bijanti žodį pratarti, atsisek. Na, ji atsisega, ir niekas, absoliučiai niekas nuo to nepasikeičia. Niekas. Nemėgstu tokių švarkelių, kuriuos atsisegus absoliučiai niekas nepasikeičia. Tačiau kitokius dėvėdavo Mata Hari, žinom, kuo baigė.

Tad štai ir langas yra atsegtas kambarys, kol pro jį nežvilgtelėjai – viskas gerai, dar gali įtarti už stiklų ką nors vykstant, kambarys užsegtas, nepažinus, slėpiningas kaip šumerų kalba. Tačiau tik pažvelk pro žmonių langus, atsagstyk jų kambarius, įsižiūrėk, kas ten vyksta, ir pasidarys gaila savo žvilgsnio, nes jo erdvėje absoliučiai niekas nepasikeis. Jie nekuria savų gyvenimų, jie juos tiesiog *gyvena*. Kaip galima gyvenimą tiesiog gyventi, jei, tarkim, Oscaras Wilde'as...

Aš atėjau, pasakė Telma, bet tik trumpam, darbas laukia.

Ne, ir ne taip.

O gal bandom šitaip:

Jau nežinau, kiek laiko sėdžiu čia medyje, tačiau laikas – žmogaus pramanas ir priklauso ne tai išmonės sferai, kuri veda tolyn, o tai, kuri stabdo ir klaidina. Laikrodis yra katorgininko

grandinė ant riešo, manaisi jį priklausant tau, prisikuri su tuo susijusių iliuzijų, o iš tiesų juk tuo laikrodžiu kasdien irkluoji turkų galerą.

Aš turiu laiko, galeros irklas netrina mano delnų, stebiu alėjos erkerių sgrafitus, besivarstančias parduotuvių duris, pro kurias štai ką tik išėjo laiminga šeima, prisipirkusi naujų paltų, įsiliejo į praeivių minią, šiek tiek ją atskiedė savo trumpalaike laime ir visiems laikams dingo.

Gera sėdėti medyje, nuo jo šakų matosi daugybė dalykų, kartais net daugiau, nei sugebi suvokti. Stebiu balkonuose vešinčius ūksminius augalus, bandau atspėti, kas juos sodino, nes spėlioti geriausia tai, kas tau neduos jokios naudos, antraip bus apmaudu neatspėjus, dar užmetu žvilgsnį į trikampį palėpės langelį, už kurio šiuo metu veikiausiai gūžiasi koks nors prieš du dešimtmečius garsus boso gitaristas, bandantis pralaukti ir prakentėti pagirias, staiga pastebiu vitrinose atsispindint Nenugalimąją armadą, kažkur man už nugaros išplaukiančią link Ūkanotojo Albiono krantų. Aš žinau ją pasiėmus per mažai maisto ir vandens, tad pasidaro kiek neramu.

Na ir ką tamsta manote? – su kiek perspaustu džiugesiu klausia Pilypas II, stovėdamas po mano medžiu. – Ką pasakys karalienė Elžbieta, išvydusi sau prieš nosį šimtą trisdešimt laivų? A?

Gaila man jūsų, Ekscelencija, atsakau aš, jie plaukia į pražūtį. Panašiai nutiko mongolams, plokščiadugniais laiveliais išplaukusiems užkariauti Japonijos.

Viskas bus gerai, nenustygsta Pilypas II, štai Medinos ir Sidonijos kunigaikštis man parašė iš La Korunjos...

Jis parašė, kad viskas blogai, nukirtau aš, o jūs vis tiek liepėte pulti, durniau nelaimingas. O vietoj papildomo maisto ir vandens į tuos laivus sulaipinot šimtą aštuoniasdešimt kunigų.

Prastas tamsta karalius, oi prastas, – tas ir būgnui aišku, kaip rašė Baltasaras Gracianas.

Bet, palaukit, tamsta, kilsteli smilių karalius, juk mano armada...

Ne, ne tas, vėl ne tas. Ir mergina iš baro vis dar neateina.

Gal dabar pabandykim taip:

Jau nežinau, kiek laiko sėdžiu čia medyje, laukdamas merginos iš baro, per tą laiką būčiau spėjęs perskaityti Baltasaro Graciano *Oraculo manual* arba suskaičiuoti iki...

Gal ponas nuliptų? – užkimusiu balsu teiraujasi suniurkyta žmogysta, stovinti po mano medžiu, tiesiai ties šiukšliadėže, iš kurios kyšo aiškiai nebaigto skaityti vietinio dienraščio kraštas. Atrodo, kad šiandien žurnalistams pritrūko intriguojančių faktų.

Nulipsiu, ko nenulipus, kai jau nežinau, kiek laiko sėdžiu čia medyje. Nulipus pasirodo, kad žmogysta besąs mano jau minėtas kadaise garsus boso gitaristas, gyvenantis už trikampio palėpės langelio kitoje alėjos pusėje. Jam jau beveik praėjo pagirios, dabar ketinąs eiti apvaginėti butų ir sandėliukų, klausia, ar neprisidėčiau.

Kodėl gi ne? Toshiro Mifunė ir Takeshis Kitano juk čia irgi mielai prisidėtų, net Charlesas Bronsonas, ir tas šešioliktą minutę trylika sekundžių pasakytų *yes*. Tad štai mes jau einame pakiemiais, vėjas sklaido plaukus, kaip tyčia staiga sutemo, įsižiebė serijiniai langai, o fone suskambo muzikinė tema iš filmo *The Good, the Bad and the Ugly*. Už tų langų žmonės nekantraudami laukia, kol ateisime jų apvogti, šiandien gal net gulsis anksčiau.

Va čia, sako gitaristas, šitam restorane kadaise grojau. Da-

bar vietoj restorano bankas, tačiau kieme sandėliukai dar likę. Ką gali žinot, gal kuriame jų bankas laiko aukso atsargas.

Pirmojo sandėliuko duris atplėšiame nesunkiai. Gitaristas išsitraukia prožektorių. Dulkės, seni nežinia kas, ant aslos pamesta čirvų septynakė, lentynos, uogienių ir agurkų stiklainiai, visos kertės apskretusios tirštu, homeopatiškai nepaveikiu *mumio*.

Ne, sako gitaristas, jokių sidabro ežero turtų, jokių, o agurkų ir namie turiu.

Einame toliau, pro langą lendame į kažkokį rūsį, šiurpuliai, saspensas, nuaras.

Slenkame tamsiais koridoriais, kol prieiname ne išsyk pastebimą angą.

Va čia kažkas bus, sako gitaristas, ketvirtąja styga jaučiu, lendam.

Įlįsti į butelio kaklelio skersmens skylę tikrai sunku, būtent taip, šaukštais išsiurbinę angą sienoje, iš kalėjimų bėgdavo nespalvoti senų filmų herojai. Bet įlendam. Virš mūsų kažkas dunda, lyg važiuotų traukiniai, tarpmiestiniai, tarpplanetiniai.

Slogi, chtoniškojo pasaulio būtybių prikvėpuota didžiulė patalpa, kurioje inkvizicija kadaise būtų įstengusi užmūryti visą klaidingų idealų nesutikusią atsižadėti parapiją. Daugybė sunkių senų dėžių vokiškais užrašais, visos sienos jomis užgriozdintos. Nupučiame dulkes, atidarome vieną, kitą, šeštą, dvidešimt šeštą.

Oi ne, sako gitaristas, nemėgstu gintaro, gražios plokštės, bet jų čia kokia tona, kur mes jas kišim, nešam muilą iš čia.

Ak tai štai kur tu, Prūsijos karaliaus kamaraite, galvoju, ak štai kur tu, o tai kas ant grindų – turbūt Aleksandrijos bibliotekos pelenai. Iš tiesų, muilą nešti bus lengviau.

Va, žiūrėk, visi jau miega, šnibžda gitaristas, mums vos išlindus iš katakombų, einam ten.

Na einam, šnibždantis sekstante, vesk mane nedorybės ir nuodėmės keliais.

Trisdešimt devyni laipteliai, durys paprastos, kažkodėl užrakintos.

Tik viršutine užšaunama spynele, švelniai paklebenęs duris reziumuoja boso virtuozas.

Kaip atrakinsi? – naiviai klausiu.

Paprastai, sako, turiu nuotrauką, ja ir rakinsime. Štai, patinka?

Kas čia? – nesugebu suprasti.

Kadaise per koncertą mėginau sudaužyti gitarą, kaip Pete'as Townshendas, bet tik susilaužiau ranką. Čia tos rankos rentgeno nuotrauka, taigi, galima sakyti, rakinsime lūžusia ranka. Jei jie vien tik užtrenkė duris – pavyks.

Ir jis labai atsargiai, pasukiodamas į visas puses, kiša rentgeno nuotrauką į plyšį tarp durų ir staktos, daro tai labai nagingai, nuotrauka išsilanksto pagal durų plyšio formą, po kiek laiko spynelė švelniai trakšteli ir atsirakina.

Na štai, sako gitaristas, įsidėdamas nuotrauką, eime. O, velniai griebtų, jie užkabino grandinėlę.

Ir kas dabar? – darosi įdomu man.

Turiu gumelę, mįslingai murma gitaristas.

Supratau, jis turi gumelę.

Išsitraukia jis tą gumelę, prakiša ranką su gumele pro atsivėrusį siaurą tarpą ir kažką ten veikia, pašnibždom komentuodamas: svarbiausia, kad ranka lengvai tilptų, paprastai telpa. Gumelė turi būti tvirta ir stangri, tokią ir pasiėmiau. Patiės kabliuko tu niekad neišnersi, tam tektų uždaryti duris, to-

dėl imi ir užneri ant kabliuko vieną gumelės galą, nesunkiai įmanoma ir viena ranka. Kitą galą užmauni ant paties vidinės rankenos kraštelio. Užfiksuoji vidinę spynelę, kad vėl neužsitrenktų. Uždarai duris.

Gitaristas uždaro duris ir šluostosi prakaitą. Aš tuo metu stebiu mūsų šešėlius laiptinėje, jie man panašūs į vieną Hanso Hartungo darbą.

O dabar paprasčiausiai užeinam, sako Ponas Miklieji Piršteliai ir tvirtai ligi galo nuspaudžia durų rankeną. Anapus išsitempusi gumelė žaibiškai ištraukia kabliuką iš įmautės ir mes žengiame į nepažįstamų daiktų sklidiną tamsą.

Iš kvapo pajuntu, kad galiausiai atsidūrėme virtuvėje.

Štai jie, sako gitaristas, kažką imdamas iš šaldytuvo, čiumpam ir nešdinamės.

Tamsoje nematau, ką jis pasiėmė, bet nėra kada klausti, tyliai išeinam, užsklęsdami duris.

Tai ką tu ten paėmei? – teiraujuosi, kai jau sėdime alėjoje ant suoliuko ir vėjas sklaido mums plaukus, į kuriuos krinta serijinių vitrinų šviesa, o fone skamba muzikinė tema iš filmo *Once Upon a Time in the West*.

Didelę dėžę tunų konservų, sako gitaristas.

Ją ir ištraukia. Didelė, ilgai valgysim.

Štai, sako, atidarydamas tą dėžę, imk, vienas tau, kitas man.

Du juodi futliarai, vienas jam, vienas man. Du vėriniai, geltonieji deimantai, *Van Cleef & Arpels*, vienas jam, vienas man. Bet iš kur jis...

Suvyniok tą futliarą į savo rankos rentgeno nuotrauką ir suveržk turima gumele, sakau gitaristui. Tą jis klusniai atlieka.

Dabar duok man, o pats imk šitą.

Su tuo jis irgi sutinka.

Aš atėjau, sako Telma, bet tik trumpam, darbas laukia.

Oh mon Dieu. Per nanosekundę prašvito, vėl diena, boso virtuozas dingo akimirksniu, aš nebe medyje, o šalia sėdi mergina iš baro.

Labas, Telma, aš... aš... Man reikia tuojau pat kur nors nukeliauti.

Atsiėmėte savo perlaidą iš pašto? Penkiasdešimt elžbietų, kur draugė siuntė.

Man nereikia pinigų, Telma, aš keliauju kur noriu, tereikia panorėti, palauk pusę minutės, Telma, būtinai turiu pakeliauti, geltonieji deimantai išbadė man akis.

Aš turiu dešimt minučių, pasakė Telma, darykit ką norit.

Turiu būtinai iškeliauti, tuoj pat, tačiau kur?

Na, pavyzdžiui, štai čia, tarstelėjo grafas Pti.

Gerai. Čia.

DVIDEŠIMT PENKTAS SKYRIUS

Deukalionas sakėsi matęs nepažįstamą žmogų saloje, tarė karalius Minas, kas jis?

Svetimšalis, atsakė Pasifajė, viso labo svetimšalis.

Kur žadate važiuoti? – paklausė Retimno automobilių nuomos punkto darbuotojas Kostas Diamandidis, viena ranka glostydamas katę, kita pildydamas dokumentus.

Į Matalą, kur daugiau, gūžtelėjo K.

Su išsirinkta *Kia* sunkiai ten nuvažiuosit, variklis silpnas, kelias per kalnus, imkit bent jau *Kia Sportage*. Arba važiuokit į Chaniją, kelias puikus, miestas gražus.

Žinau, buvau, šyptelėjo K., gražu, nuo to laiko, kai kryžiuočiai pardavė jūsų salą Venecijai, liko puikių marmurinių šaligatvių. Bet man reikia į Matalą. Manęs ten laukia. Dar nežinau kas, bet laukia.

Kažin ar verta grįžti į vietas, kur kadaise buvo gerai, galvojo K., sukdamas vairą pietų link, vis tiek bus jau kitaip ir dabartis atrodys kaip šita *Kia*, kurios variklis per silpnas kalnams. Kai

esama gražios praeities, į dabartį dažniausiai atvažiuoji suplukęs ir nugeibęs.

Automobilio radijas transliavo amžinuosius buzukius, kuriems pritariant apsiverkę graikai dainavo apkeptais baklažanais atsiduodančias dainas, ir K. buvo labai gera nesuprasti tekstų. O štai ir Holivudas, šyptelėjo K., pasigirdus sirtakiui. Visi mano, kad tai graikų liaudies šokis, o tai muzika filmui, net pavadinimą šiam šokiui sugalvojo Anthony Quinnas. Bet tiek to, visa mūsų dabartis, palyginti su praeitimi, yra Holivudas, nesibaigiantys sikvelai, visą ją irgi sugalvojo Anthony Quinnas, aktyviai dalyvaujant broliams Warneriams. Todėl praeitį reikia kuo greičiau pamiršti, kaip, beje, ir ateitį. Dabarties nepamirši, ji per agresyvi, todėl ją tenka tiesiog ignoruoti. Laiku uždaryti laptopą.

Kia tikrai sunkiai kopė į kalnus, tarsi prievartinis alpinistas, bet taip buvo ir anąsyk, tik anąsyk pakako laiko grožėtis horizontu bėgančia viršūnių kardiogramos linija, o dabar reikia skubėti. Kur? Koks skirtumas.

Aš aklas, balsu pratarė K., aš aklas ir nuo to man tik geriau. Ką, tu rimtai? – pasigirdo balsas iš dešinės. – Tai gal duok – aš vairuosiu?

K. sumažino greitį ir atsisuko į keleivio sėdynę. Joje rado besėdintį, regis, visas kelkraščių dulkes drabužių siūlėmis susiurbusį vyrą, išvaizda panašų į Lemmy iš grupės *Motörhead*. Tik iš to, kad šis nelaikė rankoje nugerto butelio *Jack Daniel's*, buvo įmanu suprasti, jog tai ne jis.

Ir kas tamsta būsi, mandagiai paklausė K., ir kodėl čia tamsta mano mašinoj?

Taigi pats mane paėmei, nusišiepė žmogysta, stovėjau ten kipariso šešėly, važiavai pro šalį, aš įlipau, dabar važiuojam. Matyt, tu tikrai aklas, su aklu dar nevažiavau.

Aš nebuvau stabtelėjęs jokiam kipariso šešėly, pasakė K.

Man ir nereikia, kad stabteltum, pakanka, kad pro šalį važiuotum ir matyčiau, jog į Matalą. Tu gi į Matalą. Aš irgi.

Žmogus, visgi, išsitraukė nugertą butelį, *Retsina Kourtaki*.

Kuo tu vardu? – paklausė K. – Tu roko bosistas?

Bosistų panos nemyli, susijuokė pakeleivis, ne, aš ne toks. O koks – pamatysi, kai nuvažiuosim. Mano vardas Niekas. Matei *Deadman*? Ten labai geras garso takelis.

Mačiau, Nieke, mačiau, o aš... Tarkim, aš Gantenbainas.

Durnesnio vardo dar negirdėjau, nustebo Niekas, ai, tiesa, girdėjau, tame filme pagrindinis bičas gi buvo vardu Williamas Blake'as, na ar ne durnai skamba, ką?

Man visi vardai durnai skamba, kaip ir visos pavardės, suktelėjo vairą kairiau K., durniausiai skamba mineralų ir geologinių erų bei periodų pavadinimai, geriau būčiau ne tik aklas, bet ir kurčias. O tu kas, budistas?

Na, aš senas hipis, taikiai tarė Niekas, taip pat ir budistas, šiek tiek. O kadangi tau, Gantenbainai, viskas durnai skamba, vadinasi, tu irgi budistas. Tik kol kas dar nemedituok, pirma nuvažiuokim.

Gerai, kipariso šešėli, nuvažiuokim, galvojo K., vairuodamas veik iš atminties, nežinau, iš kur tu čia atsiradai, bet kaip atsiradai, taip ir išnyksi, vadinasi, dėl tavęs neturiu sau sukti galvos, tu pakeleivis, o pakeleivių mano gyvenime vis pasitaiko.

Klausyk, aklasis, nuo *Retsinos* limpančiu liežuviu lyg tarė, lyg sučepsėjo Niekas, tavo akies kraštelis vis mane stebi. Aš tau koks nors negražus?

Gražus, žlugę žmonės man gražūs.

Žlugę, sakai, vėl gurkštelėjo Niekas, te tavęs neapgauna mano išvaizda, vidujai aš eiklus kaip paleista strėlė.

Man nerūpi nei tavo išorė, nei tavo vidus, atsakė K., man apskritai nerūpi tai, kas taip laikina. O tu laikinas ir jau pradėjęs byrėti.

Tiesą sakant, net neįsivaizduoju, kaip atrodau, susimąstė Niekas, jau daugybę metų nežiūrėjau į veidrodį, o jūroje veidai neatsispindi. Aš pamiršau savo veidą, Gantenbainai, grupinėje nuotraukoje save atpažinčiau tik pagal vėrinius ant kaklo. Ir man nuo to gerai. Kartą per mėnesį nueinu pas Džimį, jis mane nuskuta, be veidrodžio, tad jis ir žino, kaip atrodau, o kai nors vienas žmogus žino, tai jau nėra užmarštis.

O vitrinos? Tu neatsispindi vitrinose?

Neatsispindžiu. Nes nenoriu. Pažvelk į šį butelį, aš neatsispindžiu net jo stikle.

Štai ko mes negalime valdyti – atspindžio, galvojo K., vairuodamas toliau, štai kas yra tikroji prakeiktis ir nenumaldomas kasdienis mūsų kalėjimas. Tačiau šalia sėdi žmogus, suvaldęs net savo atspindžius, be to, apie tai aš jau esu kadais galvojęs, o galvoti, apie ką jau esi galvojęs, – tiesiausias kelias į proto pelkes.

Tu ne ten važiuoji, pasigirdo moteriškas balsas nuo galinės sėdynės, važiuoji ne ta kryptimi ir darai tai specialiai. Man tai nepatinka.

K. negalėjo atsigręžti, o veidrodėlyje, kiek besistengtų, kalbančiosios neįžiūrėjo, tad teko paklausti, kas gi šioji būsianti. Net nenustebo, tiesiog paklausė.

Pats žinai, atsakė balsas.

Daug ką aš žinau, suirzo K., bet dabar esu trumpam pamiršęs, gal malonėtum priminti?

Žinai, neapsimesk, pašaipiai atsakė balsas, aš karalienė Estera. Juk prisimeni: ... וַיֶּאֱהַב הַמֶּלֶךְ אֶת-אֶסְתֵּר מִכָּל-הַנָּשִׁים.

A, taip reikėjo ir sakyti, nusiramino K., jau neklausiu, kaip čia atsiradai, bet įdomu, kodėl tau atrodo, kad ne ten važiuoju. Aš važiuoju į Matalą.

Ne, mano mielas, valdingai tarė karalienė Estera, tu važiuoji į Hamadaną, kur aš palaidota. Negaliu ir būti palaidota Hamadane šalia Mordechajaus, ir tuo pačiu metu sėdėti tavo automobilyje, todėl greičiau vežk.

Nevažiuosiu aš į jokį Hamadaną, šūktelėjo K., jis Irane, *Kia* niekaip neatlaikys, be to, mes važiuojam į Ma-ta-lą!

Kas tie „mes"? – nustebo karalienė Estera. – Čia nieko, išskyr_ _yr_ _us m_ _us_ _

Klausyk, Gantenbainai, neištvėrė Niekas, jei kalbiesi su savim, bent jau nerėkauk. Keistai atrodo, tau, kaip pradedančiam budistui, niekaip nedera.

Aš ne su savim, ramiai atsakė K., aš su karaliene Estera, ji ant galinės sėdynės.

Klausyk, gal gurkštelk šito sakais dvelkiančio vyno ir grįžk iš nirvanos. Nieko ant užpakalinės sėdynės nėra. Nie-ko!

Stabtelkim, pasakė K., sukdamas į šalikelę, nes bijau, kad tuoj čia prabėgs vienaragių kaimenė.

Pačiu laiku, nudžiugo Niekas, kaip tik myžti užsimaniau. Tu palauk, aš tuoj.

Ar jūs jau? – atsargiai paklausė Telma. – Nes man tikrai jau metas į darbą.

Na, lyg ir taip, su nuostaba dairydamasis atsakė K., bet tik trumpam, tik kol Niekas nusišlapins.

A, aišku, tuomet aš gal eisiu, Luiza ir taip mane jau aprėks.

Eik, mieloji, eik. O manęs dar šis tas laukia. Nežinau kas, bet koks gi skirtumas.

DVIDEŠIMT ŠEŠTAS SKYRIUS

Į kur nors atvažiuojant, gražu sakyti „nusileidome į“. O į Matalą iš tiesų nusileidome keliu, panašiu į pasvirusia stalo plokštuma eiklia srovele nutekėjusį sriubos perviršį, saulė kybojo aukštai, leistis neketino, o ir mums nekliudė.

Aš čia jau keturiasdešimt metų, pasakė Niekas, keturi muškietininkai per tokį laikotarpį suseno ir deromantizavosi, o aš net nežadu.

O kur prieš tai tūnojai? – paklausė K. – Nors gali būti, kad žinau.

Jei turi galvoje tuos septynis akrus Havajų dykynės, į kurią mus buvo priėmęs ponas Tayloras, kino žvaigždės brolis, tai iš tikrųjų ten. Buvau vienas tų trylikos pirmųjų. Smagiai gyvenom, visi vaikščiojom nuogi ir laimingi, o pasaulio naujienas mums pranešdavo ten kabojęs plakatas su Franku Zappa, sėdinčiu ant klozeto. Tik po to pasipylė Vietnamo invalidai, prisiplakėliai, bepročiai ir aš persikėliau čia. Čia mūsiškių irgi buvo apsčiai.

Ir kur gyvenote? Medžiuose, kaip ten?

Iš pradžių urvuose, jie ten iškirsti uoloje anapus Dzeuso pa-

plūdimio, mostelėjo ranka Niekas, ten kadaise laidoti romėnai, tai buvusiuose jų kapuose ir miegodavom, prisitiesę vietinės augalijos. Paskui po truputį prisipirkom namukų, pigūs tada čia buvo namai. Žiūrėk, gal suktelk dabar kairiau, ten prie *Festos* patogu pasistatyti mašiną, o ir mūsų urvai netoli, parodyčiau.

Žinau, šyptelėjo K., kadaise čia lankiausi, su Estera, kol ji dar nebuvo Persijos karalienė.

Akivaizdu, kad labai seniai, nepatikliai murmtelėjo Niekas, na, tavo reikalas, su kuo čia esi buvęs. Su manim dar nebuvai, nors gal aš irgi Persijos karalius, kas čia žino.

Mes visi gyvename atvirukuose, galvojo K., brisdamas per paplūdimio smėlį, mes visi – tobula poligrafija, spalvoti, tačiau dvimačiai, geriau jau būčiau skaičius *pi* ir mano begalybės troškimas liktų išsaugotas, nors ir po kablelio. Nes dabar...

Atėjome, pasakė Niekas, čia suakmenėjusios svajos – taip mes vadindavome šias uolas. Nuo jų toli matosi, nors, žvelgiant į jūrą, tas „toli" visiškai nesvarbu. O štai ir kapų duobės, iškirstos suakmenėjusiose svajose. Argi ne metafora?

Vienoje kapo duobėje lėtai atsisėda Holė, kitoje – En.

Čiagi dabar, kuo labiausiai nustemba Niekas, romėnai prisikėlė?

Nekreipk dėmesio, numoja ranka K., čia mano pasąmonės fantomai, niekaip jų neatsikratau. Dabar jie šiek tiek užsiims vulgariuoju scenos menu, po to mes juos per sekundę pamiršim.

K. ir Niekas sėdasi ant akmenų ir ima stebėti veiksmą.

En *(Holei).* Galiu paklausti?

Holė *(fatališkai).* Uhu.

EN. Ar gamindama *dolmades* jūs visų pirma juos apkepate?

HOLĖ. Uhu. Apkepu.

EN. Aaa. Apkepate, vadinasi.

HOLĖ. Uhuuu. Apkepu.

EN. O ryžių daug dedate?

HOLĖ *(atsipeikėjusi, piktai).* O jūs plaudama galvą daug šampūno naudojate? O pastos ant šepetėlio daug spaudžiate? O kavą su cukrum mėgstate? O jūsų bobutė nuo artrito ką geria?

EN. Jūs pirmą sykį pagal pažinčių skelbimą?

HOLĖ. Ne. Bet pirmą sykį jaučiuosi kaip išskalbta. Išblukau ir susitraukiau.

EN. Jūs labai graži.

HOLĖ. Turėčiau sakyt, kad jūs man irgi. Bet jūs man visai negraži. Ne mano skonio.

EN. Nieko baisaus. Aš jums ir nesisiūlau. O ir esu negraži, pati žinau. Bet man tai nelabai svarbu.

HOLĖ. Čia aš taip beviltiškai juokauju. Žinoma, kad jūs net labai nieko. Eikit į tūliką ir pati pasiklauskit veidrodžio. Pamatysit, ką pasakys.

En. Prisiklausinėjau jau. Pakankamai.

Holė. O jūs pirmą kartą pagal skelbimą?

En. Pirmą. Ir paskutinį. Kartais paskaitydavau tuos skelbimus. Nežinau kodėl, bet tokia vienišų žmonių gausa veikia savaip raminamai. Anksčiau turėjau akvariumą ir raminamai mane veikdavo ten plaukiojantys skaliarai, o kai buvęs vyras jį išsivežė, beliko žiūrėti į lietų arba skaityti skelbimus. Ypač laikraščiuose, nes internete jie pernelyg spalvoti, žvalūs ir skirti daugiausia tokiems kaip Tomas su savo mašina. Ne man. Aš ne ekraninė, aš popierinė.

Holė. Kas ten tam jūsų vyrui? Dolma pabodo? Per daug ryžių dėdavot?

En. *Aš* jam pabodau. Bandžiau iš jo padaryti žmogų, o tokios pastangos niekada nepasiteisina. Nebemėginsiu. Ilgai mėginau. O sykį netikėtai grįžus radau jį su tokia fagotininke iš orkestro duobės. Kada nors matėt, kad moteris grotų fagotu? Tikrai kažkokia iškrypus. Pusę gyvenimo duobėj prasėdi, pūsdama savo pagalį, tai gal ir jėgų nebelieka jam ten ką nors reguliuot. Aš dar bandžiau reguliuot, bet jis susikrovė kelnes kojines, pasiėmė skaliarus ir išėjo. Dabar turbūt sėdi vakarais ir klausosi koncertų fagotui. Ilgai klausysis, vien Vivaldis, pasirodo, jų parašęs trisdešimt devynis.

Holė. Jūs nesijaudinkit, En, fagotas nėra labai atrakcingas instrumentas. Manyčiau, jūsų vyras turėtų parbėgt atgal su visais skaliarais, įpusėjus maždaug dvidešimt aštuntajam koncertui.

En. Ai, kam man toks melomanas. Turbūt man reikia panašaus kaip Tomas. Išsyk aišku, kad iš jo nieko nepadarysi. Bet jis nesidomės nei fagotais, nei kontrafagotais. Vežios mane po visokius Karibus, o aš tik žydėsiu ir klestėsiu, vešėsiu ir svaigsiu.

Holė. Na tai super! Sudie, liūdesy! Sveiki, Karibai! Gyvenimas!!!

En *(melancholiškai)*. Žinot, kodėl čia atėjau? Todėl, kad noriu numirti.

Holė. Khm, khmm, pati ta vieta tokiam dalykui... Klausykit, En, ar jums tuojau pat neišgėrus metaksos? Bent penkių šimtų gramų. Na, nors trijų šimtų.

En. O kur mūsų vaikinai dingo? Ilgai vienas kitą gaudo.

Holė. Na, jie nebegrįš.

En. Kaip?

Holė. Paprastai. Nepatikom jiems. Abu dėjo į kojas. Nekreipkit dėmesio, tokių pilnos tarpuvartės.

En. Sakykit, Hole, o kaip jūsų likimas susiklostė?

Holė. Mano? Puikiai. Tėvai pasikorė...

En. Pasikorė?!!

HOLĖ *(atsipeikėja)*. Sakiau: pasikorė? Uuuf, per daug įsisvajojau. Gerai būtų. Iš tiesų – prasigėrė. Baigiau mokslus, nuėjau dirbt į biblioteką. Privažiuodavo ten visokių poetų bei literatūrologų. Su puse jų permiegojau, kol išmetė. Tada nuėjau batais prekiaut. Poetai batų neperka, o su kitais miegot aš neįpratus. Tai ir tapau dorovinga, kruopščia, sąžininga, patikima, žydinčia mergele, kokios mūsų visuomenę tiktai puošia ir puošia.

EN. Visai įdomu. Pavydu net. Man jau net žudytis nesinori.

Klausyk, Gantenbainai, o mes tikrai turime būti viso šito pagiringo vudialeniško kliedesio liudininkai? – atsisuka Niekas.

Nenori, nebūk, abejingai sako K., man teks, bet jau nebeilgai.

Įeina Tomas.

HOLĖ *(kiek nustebusi)*. Oho. Jūs ką, ligi Agios Nikolajo buvot nubėgę?

TOMAS. Niekur mes nebėgom. Pasišnekėjom apie reikalus ir grįžom. Vyrai visada turi bendrų reikalų, net ir nepažįstami.

HOLĖ. O kur žmogus prie meno?

TOMAS. Ai, nuėjo nusimy... ta prasme... nusipirkti *Πυξίδα την Πόλη*.

HOLĖ *(En)*. Gal einam ir mes nusi... nusipirksim *Πυξίδα την Πόλη*, čia toks vietinis laikraštis. O tai aš ilgai nepirkus neišbūnu, ir jums jau kaip ir laikas.

EN. Tai jau eikim. Jei vėl grįžo raminantis patriarchato kvapas, galim sau eiti.

Holė ir En išeina. Tomas prieina prie picos dėžės, pakelia dangtį, kiek laiko žiūri, nuleidžia. Įeina Gaudeamas. Abu sėdasi kiekvienas prie savo stalelio.

GAUDEAMAS. O kur damos?

TOMAS. Nuėjo nusipirkti *Πυξίδα την Πόλη*. Nesutikai prie tūliko?

GAUDEAMAS. Nea.

TOMAS. Šiaip ar taip, turim laiko. Panos kai jau nueis į tūliką, tai gali grįžti ir poryt.

Gaudeamas tylomis tyrinėja savo nagus.

TOMAS. Vis tiek nesupratau, ką tu ten pasakojai apie kosmonautus. Kažką, kad kartais užsimerki ir pajunti visatos ošimą, kurio beveik nesugebi ištverti. Tai kas čia per kosmosai tavo ausysna sulindę.

GAUDEAMAS. Nežinau. Man sunku tai nusakyti. Kartais sėdžiu vienas, žiūriu į kokį daiktą, kol pradedu jo nebematyti. Ir tada pajuntu visatos ošimą. Tai net ne garsas, tai kažkoks tolimų erdvių gūsis, pralekiantis manimi kaip kokiu vamzdžiu. Savaip nejauku, atrodo, tuoj ir mane nusineš kur nors toli...

TOMAS. ...ten, kur peri paukščiai flamingai. Na, jūs, meno žmonės, amžinai prisigalvojat. O tu, tiesą sakant, prie kokio meno?

GAUDEAMAS. Na, prie literatūros aš. Pačioje literatūroje būti neįstengiu, tik prie. O kai tu kalbi, man atrodo, kad kalbi ne tu, bet kažkoks asfaltas. Atrodo, kad vienintelės tavo vartytos knygos buvo spalvinimo. Ir tos tau atrodė per sudėtingos.

TOMAS. Va, pagaliau prabilai kaip vyras. Ironija yra mūsų jėga.

GAUDEAMAS. Ironija tik dangsto mūsų silpnumą.

Grįžta Holė ir En. Kiekviena įlipa į savą kapo duobę.

HOLĖ. En pasakojo apie Paryžių.

EN. Hole, liaukis.

HOLĖ. O ko čia liautis? Papasakok. Su praeitimi atsisveikinama apie ją pasakojant.

GAUDEAMAS. Aukso žodžiai.

HOLĖ. Ten En nuvažiavo su tokiu savo vyru, kuris iš namų išeidamas net žuvis išsineša. Būna povestuvinės kelionės, o būna priešskyrybinės. Pastaroji tokia ir pasitaikė.

EN. Gerai man ten buvo. Vaikščiodavome po dizainerių

parduotuvėles Fobūr Sent Onorė, ėjome prie Morrisono kapo Per Lašeze, dangus virš Paryžiaus buvo nutrintų džinsų spalvos, beveik nelydavo.

HOLĖ. O po to grįžote, jis atsivedė mergą iš orkestro duobės, pasiėmė savo žuvis ir išėjo?

EN. Jau ir ten jis sėdėdavo Monmartro šlaite su vyno buteliu ir žiūrėdavo ne į mane, o į Paryžių. Na, nesistengiau konkuruoti, galvojau – težiūri. Atsiras kada nors laiko ir man. Neatsirado.

TOMAS. Koookia liūdna istorija. Kaip jau stveria už širdies, kaip jau nepaleidžia...

GAUDEAMAS. Aš irgi gyvenau Paryžiuj. Neilgai. Ir taip pat sėdėdavau Monmartro šlaite su vyno buteliu. Ir daug ten kas sėdi su vyno buteliais, tam ir Paryžius.

EN. Nuo to šlaito jis labai gražus.

TOMAS. Jus abu turbūt paauglystėje sugadino „Trys muškietininkai". O jei būtumėt skaitę „Vinetu", kur svajotumėt nuvykti? Į Didįjį kanjoną? En, primygtinai rekomenduoju susidomėti mano atnešta pica. Tau patiks. O jei ne, pati ir kvaila.

GAUDEAMAS. Prašome mano akivaizdoje damos neįžeidinėti. Nes... nes...

TOMAS. Ką – nes nes? Ai, tiek to, tu man norėjai kultūringai užtvoti. Nelabai suprantu, kokios būtų to apraiškos, bet šįsyk gal apsieikim be ryškesnių manifestacijų.

GAUDEAMAS *(Holei)*. Aš jo visiškai nebijau. Bet aš visada ir visko bijodavau. Vaikystėje visą palovį prikimšdavau knygų, kad netilptų džiovinti hipopotamai iš mano sapnų. Vėliau bijodavau eiti į klubus šokti, nes ten publika atrodė per agresyvi. Jei mane užpuldavo, niekad nesigindavau, atiduodavau viską. Bijodavau net eiti per gatvę, bijodavau mašinų, tamsos, perkūnijos, vienatvės, senatvės, mirties. Tačiau pradedu viso to nebebijoti.

HOLĖ. Drąsa plūsta į tave pro visas čakras.

GAUDEAMAS. Nuu... panašiai.

HOLĖ. O aš bijau zebrų.

GAUDEAMAS. O ko bijoti zebrų? Čia ne Afrika.

HOLĖ. Vaikystėje susapnavau, kad mano kambary pilna zebrų. Net už spintos lindėjo kokie šeši. Ir jie taip vaikščiojo po kambarį, žiūrėdami į mane, kambarys atrodė visas dryžuotas, man ėmė raibti akyse nuo dryžių ir apėmė kažkoks siaubas. Gi niekaip neįmanoma ramiai gyventi, kai kambaryje tiek zebrų. Po to aš nubudau, zebrai išnyko, o siaubas liko. Nuo to laiko ir bijau zebrų.

Ot man nuo čia jau ima patikti, krizena Niekas, visai nurauti personažai, *om mani padme hum*.

Banalioji mūsų vienatvė, atitaria K., nusėdanti į pasąmonę, kaip radioaktyvios kavos tirščiai.

Banalumas yra gerai, linkteli Niekas, banalumas – pirmasis žingsnis į nušvitimą, be to, tik dėl banalumo mes vienatvės sugebame nejausti.

Ne „tik", bet „ir", pataiso K., kita vertus, jos nejausti yra nejausti savęs.

Cha, spragteli pirštais Niekas, juk ir sakiau, kad tai pirmoji pakopa link nušvitimo, po to jau nieko nejauti, nes niekas neberūpi, *om mani padme hum*.

Klausykit, bodisatvos, neiškenčia Tomas, gal mes galim pabaigti, ko čia susirinkom, o jūs jau po to nušviskit.

Prašom, tamstos, prašom, sutinka Niekas ir K.

Tomas *(En)*. Paskutinį kartą siūlau picos. Gi specialiai tau nešiau.

En. Kad jau ataušus. Neimsiu. Ne. Viskas, nusibodo. Einu iš čia.

Holė. En, tik gal nesikark, a?

Tomas. Eik, eik. O jei karsies, virvę gerai pamuiluok.

En. Nežinau, ko čia atėjau. Gal tam, kad ką nors apie save sužinočiau. Kad suprasčiau, jog niekada nereikia savęs apgaudinėti, apsimetinėti kuo nors, vaizduoti ką nors. *(Trumpa pauzė)* Neturėjau aš jokio vyro, viską čia sugalvojau. Paryžiuje tuomet buvau viena. Nes neturėjau, kas su manim važiuotų. Net kas mane išduotų, neturėjau. Būčiau išduota, dabar pelnytai liūdė-

čiau, ilgėčiausi, piktinčiausi. Bet visi jausmai, visos būsenos priklauso tik nuo manęs pačios, tarsi gyvenčiau kokioje dėžėje, be žmonių, be įvykių, be nuopuolių ir pakilimų. Be nieko. Atėjau čia, kad kas nors mano gyvenime pasikeistų. Bet kol nepakeisi savo vidaus, niekas ir nepasikeis, jau aiškiai matau. Jūs visi geri žmonės, kažkokie susigūžę, bet geri. O aš bloga. Aš jums visada trukdyčiau. Todėl ir keliauju. Gero jums vakaro, atleiskit.

GAUDEAMAS *(atsistoja).* En, galima, aš su tavim?

HOLĖ. Gaudeamai, baik durnių voliot. Kokį čia grybą pjauni?

GAUDEAMAS *(prieina prie En).* Ar galima su tavim?

EN. Bet... kad...

HOLĖ *(atsidusdama).* Ir tu, Brutai...

GAUDEAMAS. Aš norėčiau su tavim. Naa... kažkaip norėčiau ir viskas. Tikrai rastume, apie ką pasikalbėt. Tik dar noriu pasakyt, kad... naa... Žodžiu, joks aš žmogus prie meno anei prie literatūros. Dienų dienom sėdžiu teisme ir redaguoju teisinius raštus. Bylos, nuosprendžiai, įspėjimai, apeliacijos. Niekad nieko nesu sukūręs, nesugebu aš. Vakarais paskaitau kokią knygą ir išsyk norisi kelti bylą jos autoriui. Dėl to, kad jis sugeba, o aš ne. Dėl to, kad jis gyvenimo karalius, o aš tik juokdarys. Ir prastas juokdarys. Visi juokiasi ne iš mano juokų, bet iš manęs. En, žinau, kad iš manęs nesijuoktum, todėl noriu eiti su tavim. Bet kur.

EN. Aš tau nepatiksiu. Bet gali palydėti. Vėlus vakaras, beveik naktis...

GAUDEAMAS. Eime, En. Atleisk, Hole.

EN. Sudie, Tomai.

TOMAS ir HOLĖ. Sudie.

Va va, susizgrimba Niekas, ko gero, ir mums laikas su visais atsisveikinti ir eiti pas mane, parodyčiau, kaip puikiai mano sodelyje veša kuo įvairiausios piktžolės.

Eime link mano mašinos, stodamasis atsako K., dabar važiuosime ten, iš kur aš atvažiavau. Trumpam. Tinka?

Man netinka, sako Tomas, mes čia dar nebaigėm.

Automobilyje ir baigsite, sutinka K., visiems laikams baigsite.

Kia vėl kyla į kalnus, tuo pačiu keleliu, kurį kiparisų šešėliai suraikė akyse besiliejančiais gabalais.

Mes važiuosime toliau, nei tu galvoji, gudriai šypteli K., tačiau tik trumpam.

Gerai, Gantenbainai, sutinka Niekas, vis tiek nenuveši manęs tiek toli, kiek nebūčiau buvęs.

Ant užpakalinės automobilio sėdynės sėdi Holė ir Tomas.

HOLĖ. Tai ko literatūros nepasmaugei?

TOMAS *(nervingai švilpaudamas).* Taigi matei, kad teisininkas. O tokių nesmaugsiu. Gerbiu baudžiamąjį kodeksą.

Abu mąsto.

HOLĖ. Petrarca buvo *blogas* žmogus.

TOMAS. Petrarca buvo *labai* blogas žmogus. Sako, jis laisvalaikiu triušius smaugdavo.

HOLĖ. Aplink vieni galvažudžiai.

TOMAS *(lyg apsisprendęs).* Žinai ką? Galiu arčiau? *(Prisislenka prie Holės)* Akivaizdu, kad didžiausias gyvūnų mylėtojas esmi aš.

HOLĖ. Aik tu sau!

TOMAS. Rimtai. Kadaise rinkau pašto ženklus su paukščiais. Net su paukščių lizdais ir kiaušiniais. Buvau surinkęs kelis tūkstančius. Ir tie paukščiai visur būdavo parašyti lotyniškai.

HOLĖ. Moki lotyniškai?

TOMAS. Puikiai. Apie paukščius susišnekėčiau nors ir su Julijum Cezariu. Aš jam sakyčiau: *Corvus cornix*! O jis man: *et tu, Brute*? Varna lotyniškai – *Corvus cornix*. Flamingas – *Phoenicopterus roseus*. O *Sitta europaea* yra toks, atsiprašant, bukutis.

HOLĖ. Bukutis.

TOMAS. Bukutis. Ar nereikėtų mums...

HOLĖ. O pats laikai kokių paukščių?

TOMAS. Nea. Tiktai kai rūkau ir prikraunu nuorūkų peleninę už lango, atskrenda zylės ir visas sulesa. Kai tupi medy kokios penkios, kiekviena su nuorūka snape, atrodo žavingai.

HOLĖ. Pagal tai, ką, kaip nujaučiu, rengiesi man pasiūlyti, spėju, jog norėtum laikyti vištą.

TOMAS. Na, Hole, na, neįsižeisk. Ar nereikėtų mums...

HOLĖ *(mąsto)*. Turiu vieną esminį klausimą, paprastai padedantį apsispręsti.

TOMAS *(surimtėjęs)*. Klausau tavęs, Hole.

HOLĖ. Tu naktimis neknarki?

TOMAS. Ne.

HOLĖ *(pliaukšteli delnu per stalą)*. Gerai, Tomai, rodyk tas savo markutes, vežk į tuos savo Karibus. Tegu gyvenimas verda. Petrarca mirė ir amžiną jam atilsį.

TOMAS *(nudžiugęs)*. Va čia tai kalba. Va čia tai reikalas. Nuvešiu tave į Karibus, nueisi į SPA ir tegu tave ten visokiu šūdu ištepa. Kad būtum sveika ir laiminga.

HOLĖ. Aš ir taip sveika ir laiminga. Na, keliaujam. Sodink mane ant savo kupranugario.

TOMAS. *That way.*

HOLĖ. _ _ _ _ _

Jie akivaizdžiai išjojo ant kupranugario, pasakė Niekas, nužvelgęs tuščią užpakalinę sėdynę. A, ne visai, žiūrėk, Tomas picą paliko.

Niekas paima sunkią picos dėžutę, atidaro ją ir nustebęs žiūri. Dėžutėje rausvojo marmuro plokštė, ant kurios iškalta Pablo Picasso citata: „Viskas, ką įstengi įsivaizduoti, yra realu."

Net nežinai, kaip man palengvėjo, pasakė K., jie niekada nebegrįš.

Man kėlė nerimą šis svetimšalis, pasakė karalius Minas, bet jis jau iškeliavo, net atrodo, kad jį tik įsivaizdavau.

Net nežinai, kaip man palengvėjo, pasakė Pasifajė, jis niekada nebegrįš. O viskas, ką įstengi įsivaizduoti, yra realu.

DVIDEŠIMT SEPTINTAS SKYRIUS

Net neįsivaizduoju, kur tu mane atvežei, tarė Niekas, muistydamasis alėjoje ant suoliuko, tarsi tas suoliukas jam spaustų. Nežinau, kur mane atvežei, čia šalta.

Taip, šalta, atsakiau besimuistančiam žmogui, o ar esi kada klausęs, kaip Vladimiras Horowitzas skambina Skriabino dešimtąją sonatą? Va ten tai iš tiesų šalta.

Kokie keisti čia namai, pasakė Niekas, kokie keisti žmonės juose turėtų gyventi. Žinoma, kad tos sonatos neklausiau ir jau niekad nepaklausysiu. Kuo įdomi?

Atlikimu, pasakiau aš, neadekvačiu atlikimu. Atrodo, kad ir Horowitzui tuomet buvo šalta, dramblio kaulu dengti *Steinway'aus* klavišai šaldė jo pirštų atspaudus. Stengėsi šildytis tais pirštais ir kai kada jam pirštai užsidegdavo. Trumpam, vienai penklinės eilutei.

Tuomet pakilo vėjas, trumpalaikiai vėjo gūsiai alėjoje dažni, tačiau turintys keisto klusnumo – baigiasi vos prasidėję, iš nieko į nieką, iš nebūties – į nebūtį, o juk tai ir mūsų visų kelias – viena penklinės eilutė.

Aš tau parodysiu vietines katakombas, pasakiau Niekui, jose esama dar neišvogtų romėnų, tau tai bus artima.

Kadangi Kartagina žlugo ir buvo užsėta druska, nuo tol viskas įmanoma ir viskas artima, stodamasis pasakė Niekas, vesk mane bet kur, kur nors.

Tad ir pasukome link sandėliukų, esančių kieme už kadais labai garsaus restorano, dabar nebeveikiančio. Kiek keista buvo rasti sandėliukus prasmegusius į žemę ir ta žeme užbertus, tačiau ar maža gyvenime keistų dalykų. Be to, jau lyg numatydamas pastarąją keistumo formą, buvau paėmęs du kastuvus.

Kask, pasakiau Niekui, pagrindinė Skriabino dešimtosios sonatos tema yra kasimas.

Ir atkasėm. Greitai, akimirksniu.

Kur tie žadėti romėnai? – paklausė Niekas mums jau einant ilgu požemio koridoriumi, kurio gūdumą yra aprašęs Ovidijus ilgomis, ritmiškai besikartojančiomis cezūromis sukapotomis eilutėmis.

Čia, atsakiau aš, juk žinai, kad romėnai yra metafora. Tobulai nužudanti.

Ir ėjome toliau, ir lindome pro tą šaukštu išurbintą angą, ir atsidūrėme būtent toje požeminio pasaulio dalyje, kuri tik ir tesugeba įrodyti, kad pomirtinio gyvenimo galimybė yra mitas. Dėžės, pažymėtos vokišku šriftu, čia vis dar buvo.

Matei filmą *Prova d'orchestra*? – paklausė Niekas. – Mes juk atsidūrėme jo pirmajame kadre, kažkur čia turi būti sulaidoti trys popiežiai ir septyni vyskupai. Ir apskritai čia pilna numirėlių.

Imk, pasakiau Niekui, vieninteliai numirėliai čia esam mes,

nešam. Mums prireiks dviejų. Viena dėžė nieko nereiškia, o dvi jau kuria ritmą, kuris yra viena gražiausių iliuzijų.

Sunkios, supūkštė Niekas, veikiausiai jose glūdi supjaustytas tramvajus.

Kas man beliko daryti. Kai nebežinai, kas darytina, telieka eiti miego arba ką nors cituoti. Pacitavau.

Tarsi taip sunkiai būtų svėręs ne metalas, o pasitenkinimas, kad mėnesius ir metus kalvėse ir aprūkusiose pašiūrėse laikomi darbo vaisiai pagaliau pravertė, kad jie nuvežti ir atiduoti tolesniam naudojimui, kad vargas prie lydymo krosnių ir štolnių tamsoje dėl šios prekybos pagaliau pasidarė prasmingas: geležis iškeista į šilką ir kartūną; geležis į eterinį aliejų, cukraus galvą ir nuskausminamų miltelių mišinį; geležis į žinias apie pasaulio elegantiškumą ir beprotybę.*

Niekui citata akivaizdžiai padarė įspūdį, jo išsiugdytas noras apgraibomis tikrinti visas gyvenimo apraiškas buvo iškeistas į šilką ir kartūną. Patyliukais, lyg ant piršto vyniotų voratinklį, jis paėmė dėžę, aš antrą, ir abi pernešėme į gretimą sandėliuką. Buvo tamsu, gavome padegti nuo lentynų nulaužytas lentas, kad nors ką čia įžiūrėtume. Degtukų turėjome.

Ką dabar darysime? – paklausė Niekas.

Žmonės, klausiantys tokių savaime suprantamų dalykų, man panašūs į atvirukus, kuriuos užrašėme, bet neišsiuntėme, nors proga buvo.

Šį bei tą, atsakiau, tik reikia cemento. Jo čia turėtų būti, visuose sandėliukuose esama cemento.

Jau pradedu suprasti, kodėl žlugo Kartagina, mįslingai at-

---

* Pastraipa iš knygos: Christoph Ransmayr, *Paskutinis pasaulis*, vertė Laima Bareišienė ir Valentina Čeponienė, Kaunas: Vada, 1993.

sakė Niekas, o cemento, kiek matau, čia šeši maišai. Gal pradėkim nuo pirmojo, tik nežinau, kam to tau reikia. Be to, čia nėra vandens. Su kuo maišysim?

Čia yra šimtas litrų konservuotų agurkų, nusišypsojau aš, su tuo ir maišysim.

Žinoma, agurkai liko gulėti ant čionykščių šepečio savivalės nepatyrusių grindų, o visą agurkų skystį sumaišėme su cementu ir šių pastangų išdavą užtepėme ant sienos. Tuo siena tapo šiek tiek ir mūsų, tačiau kieno ji? Paklausėme, bet siena nieko neatsakė.

Trumpam tapo ne itin lengva, nes neatsakyti klausimai panašūs į netikslias citatas, tuomet mes darsyk paklausėme sienos: kieno ji. Žinai, atsakė siena, juk pažįsti kiemsargį, vardu Petras Pirmasis, jo aš.

Taip, pažįstu, jis vedžiodavosi nematomą šunį, sykį man yra skolinęs nematomų pinigų.

Gantenbainai, išsigandęs atsisuko Niekas, niekada nebūčiau pagalvojęs, kad...

Čia visi pagalvojimai yra iki kablelio, atsakiau, tavo pasakymas skriaudžia mano kablelį. Geriau atidaryk dėžes. Abi simultaniškai. Abi skirtas kiemsargiui Petrui Pirmajam.

Gintaro kambario fragmentai dėžėse tebebuvo, sukrauti į nesugebėjusias sudrėkti karo metų pjuvenas, savotiškai gražūs, savotiškai panašūs į romėnus, žuvusius kare dar du amžiai prieš Kristų. Kiekvienas amžius prieš Kristų yra prieškaris, po to jau eina nesiliaujanti liturgija. Klijavome juos ant sienos cemento, siena tylėjo, mes irgi.

Juk jie išsyk nukris, galiausiai pasakė Niekas, juos reikia kuo nors užremti.

Užrėmėme raugintų agurkų stelažais ir išėjome, nes buvo

kur. Petras Pirmasis ateis padėti savo kastuvo, šluotos bei grėblio ir jau kai ras, tai ras.

Kur dabar? – paklausė Niekas. Jo smalsumas ėmė kelti nerimą.

Tau patiko tas filmas, kurį minėjai? – paklausiau. – Man tokios tiesioginės parabolės nepatinka, ypač finalinis kadras, kur dirigentas prabyla žinom kieno balsu.

Man patiko, gūžtelėjo Niekas, ypač tas kadras, kur obojininkas su pianiste bučiavosi po fortepijonu.

Man patiko ketvirtosios minutės kadras, pasakiau, kai kamera slenka pro piupitrus su ant jų gulinčiomis natomis. Vėliau tos natos pradeda kristi, nesuprantu, kaip jie tai padaro, kad kristų ne savaime, o kada reikia.

Čia, parodžiau pirštu, trečias aukštas, liftas mums nebūtinas. Prireiks atrakinti duris, tam turiu gumelę ir lūžusios bosisto rankos rentgeno nuotrauką, to pakanka.

Duris atrakinome lengvai, nuėjome ligi šaldytuvo, žinojau, kad Niekas paklaus, ką čia veikiame, tad išsyk pasakiau, jog turime į šaldymo kamerą padėti geltonųjų briliantų vėrinį, kuris priklauso ne man, faktiškai – išmirusiems romėnams.

Padėjome, trumpai pastovėjome nuščiuvę, kad pajustume visą akimirkos didybę, ir išėjome. Uždaromos durys tyliai ir palankiai trakštelėjo.

Žinai, pasakė Niekas, gal dabar grįšiu į Matalą. Kaip man tai padaryti?

Paprastai, atsakiau.

Tuomet spragtelėjau pirštais.

DVIDEŠIMT AŠTUNTAS SKYRIUS

Ji ateis paskutinį kartą, tarė grafas Pti, juk žinai, tavo fantazija šiuo atveju irgi turi ribas.

K. buvo šiek tiek keista matyti grafą tiek išsifokusavusį, tarsi matomą pro stiklą, į kurį kažkas ką tik ilgai kvėpavo, o ilgai kvėpuoti į stiklą yra labai aštriai pajustos vienatvės išraiška. Išskyrus atvejus, kai *le fumeur de havanes* pučia mums į akis savo miglą.

Lijo, tarpuvarte brukosi lietaus čiurkšlių suglamžyti šviesos tirščiai, tokie būna nuaro filmuose, tarkim, *Casablancos* finalinėje scenoje. Taip, ji ateis paskutinį kartą, tačiau ir grafo Pti galiojimo laikas jau baigiasi, o K. dar nespėjo suvokti, ką visa tai reiškia. O ir kodėl kas nors ką nors turėtų reikšti? Reikšmės visada sąlygiškos.

Aš atėjau parūkyti, pasakė Dodekaedras, šiaip nerūkau, tačiau ši diena kažkokia keista. Telma tuoj ateis, ji žino, kad jūs jau grįžote nepamenu iš kur.

K. pridegė cigaretę Dodekaedrui, buvo gera sužinoti, kad kišenėje dar esama nuo apsilankymo sandėliuke atlikusių degtukų.

Telma tuoj ateis, pasakė jau galutinai baigiantis išsifoku-

suoti grafas Pti, nenuvilk jos, nes tai paskutinis kartas. Finaliniai titrai.

K. nusišypsojo ta keista šypsena, kuri kartais sustingsta elektros srove nutrenktų žmonių lūpose.

Tuomet priėjau aš.

Lengvai ir melodingai lijo, lietus ramina.

Aš grįžau nepamenu iš kur, pasakė K.

Aš žinau, ištariau pro nepastebimai sukąstus dantis.

Aš jau čia, pasakė Telma.

Lietaus gūsiai trumpam tapo intensyvesni, lyg stengtųsi mus kažkuo įtikinti.

K. apkabino Telmą ir pastebėjau, kad jai tai patinka. Dodekaedras jau buvo parūkęs ir išėjęs, tad padėjau galvą Telmai ant peties ir pasakiau. Jau nepamenu, ką pasakiau, bet jai tai patiko. Turbūt buvau pasakęs kažką apie lietų.

K. ėmė glamonėti Telmos krūtis, o aš norėjau tik bučiuotis. Kai Telma pravėrė lūpas, už jų pajutau tą patį saulėje džiovintų pomidorų skonį ir supratau, kas tą naktį, *La notte*, pas mane buvo atėjusi. Finalinė ji, finaliniai titrai.

Kai pamačiau, kad K. delnas slenka vis žemyn, o Telma pradėjo alsuoti į mano lūpas vis aštriau, prisiminiau kambarį, kuriame kadaise.

Aš tave pamiršiu, pasakė K. Telmai, dejuojančiai iš malonumo tiesiai man į burną, aš tave pamiršiu būtent taip, kaip pamirštamas raktas.

Telma nuslydo ant tarpuvartės grindinio, vis dar gašliai šūkčiodama, nes K. ranka naršė jos slapčiausias vietas, tuomet pasakiau, kad mums reikėtų eiti į lietų, į šalia esantį teatro kiemelį.

Kodėl? – paklausė K.

Aš ten lankydavausi, atsakiau, be to, ten kadaise buvo miesto

kapinės, įsivaizduok – mes mylimės su šia mergina tiek karštai ir beatodairiškai, kad nuo to nusikloja du metrai grunto ir visi mirusieji sužiūra į mus. Juk jie visi sulaidoti veidais į viršų.

Lietus, pasakė K., mes niekur neisim, nenorėčiau, kad mirusiesiems prilytų į akiduobes. Be to, dabar tų kapinių vietoje mašinų stovėjimo aikštelė, o mergina čia ir jai su mumis gera.

Tuomet į tarpuvartę užėjo vienuolė iš šalia esančio namo. Jos ten gyvena ir kiekvieną rytą, penktą nulis nulis, atsidariusios visus langus pradeda klausytis Vatikano radijo. Toks keistas radijas, kuris jau du tūkstančiai metų praneša vis tą patį, bet kažkam vis dar įdomu.

Aš esu sesuo Regina, pasakė vienuolė, jums reikia išeiti.

Mums į tai buvo visiškai nusispjaut, mes norėjome tik mylėtis, jei ne ant užasfaltuotų kapų, tai nors čia, tarpuvartėje, nusidraskyti odą į jos tinką, nes tai neįtikima galia mylėtis dėl to, kad niekada nebesusitiksi, iš tiesų žmonės niekada ir nebesutinka kitų žmonių, kai sutinka – tie žmonės jau kitokie, kelios minutės ir aistra įsižiebia, aistra išblėsta ir visada, visą laiką kažkur fone turi lyti, tai, žinoma, daug mažiau svarbu.

Visa tai pasakėme seseriai Reginai, o ji atsakė štai taip:

O, aš jums kai ką pasakysiu. *Kiekvienas* žmogus atsineša į šį pasaulį galių patirti neįtikimiausių dalykų. Jo nesaisto įstatymai. Bet paskui gyvenimas kaskart jam liepia rinktis iš dviejų galimybių, ir jis kas kartą junta: viena liko nepateikta; vis toji viena, neišrasta trečioji galimybė. Ir žmogus daro viską, ką tik nori, bet niekad nepadaro, ko buvo norėjęs. Ir galiausiai praranda talentus.*

---

* Pastraipa iš knygos: Robert Musil, *Svajokliai*, vertė Rūta Jonynaitė, Vilnius: Apostrofa, 2009.

Mes tylėjome. Telma ėmė valytis dulkes nuo suglamžytos suknelės.

Man čia reikia užrakinti vartus, pasakė vienuolė, nes per naktį plokštes išvogs. Plokščių tenai nebuvo, jos juk jau įcementuotos į Petro Pirmojo sandėliuko sieną, tačiau su vienuole ginčytis – ne mūsų jėgoms. Išėjome.

Sakiau, kad reikia eiti į teatro kiemelį, murmtelėjau aš.

Poor Yorick, pasakė K.

Telma tylėjo, ant jos lūpų dar žvilgėjo mano seilės. Lietus liovėsi ir alėjoje ėmė traškėti praeivių suskliaudžiami skėčiai.

Telma tylėjo.

Tuomet parūkyti vėl išėjo Dodekaedras ir supratau, kad gyvenimas yra ne kas kita, kaip nesibaigianti atsitiktinių sutapimų virtinė.

DVIDEŠIMT DEVINTAS SKYRIUS. LIUDIJIMAI

DIANA, KLASĖS DRAUGĖ

Taip, pažįstu šitą žmogų, kadaise kartu mokėmės, netgi kurį laiką buvome klasės pora. Jis visada stengėsi išsiskirti: elgesiu, drabužiais, kalbos maniera, mums jo visos ekstravagancijos nelabai patikdavo, bet ką jau čia padarysi, visokių žmonių esama. Kažką jis vis rašinėdavo, o kai mokytoja ką nors užduodavo, specialiai parašydavo be skyrybos ženklų, mokytoja irgi nežinodavo, kaip tai vertinti, tačiau mokyklos direktorė jį palaikė, sakė: palaukit, gal kada nors bus genijus. Manęs jis niekad nevadino vardu, buvo sugalvojęs man vardą Veronika, neva vaikystėje kažkoks kaimo senelis jam pasakęs, kad gyvenime jis sutiks dvi svarbias moteris: Veroniką ir Esterą. Na, Veronika man gražiau už Esterą, tai leidau save taip vadinti. Palaukit, bet kodėl Jūs klausiat? Jam kas nors atsitiko? Alio?..

TOMAS, TAKSISTAS

A, šitas, nu, žinoma, pažįstu, kietas bičas, jau nepamenu, kiek kartų vežiau jam išgerti, nes vis prireikdavo. Vėliau turbūt metė gerti ar kas jam ten atsitiko, nes vis rečiau paskambindavo. Keistokas, sakot? Nieko jis ne keistokas, keistokų naktimis prisivežioju, būna, kad išlipa vidury trasos ir mašinos ratus apmyža. Šitas tai ne, be to, geros muzikos klausydavosi, metalo, progroko, tai diskais pasidalindavom, kartu paklausydavom, pamenu, kai numirė Bowie, tai mes... Oj, atsiprašau, nebegaliu kalbėti, man užsakymas, paskambinkit vėliau...

ANTOINE'AS DE SAINT-O., TAPYTOJAS

Nu. Aha. Darbą tai jau pabaigiau, nuotraukas atsiųsiu kitą savaitę, paroda gi tik rudenį. Ne dėl to skambinat? A tai dėl ko tada skambinat? Aaaa, mat kaip, žinoma, kad pažįstu jau daugybę metų. Kas nors atsitiko? Buvo jis čia mano studijoj prieš kokį mėnesį ar du, tada buvau prikvietęs daug gražių panų, pasiautėjom truputį. Tai tasai beveik su visom išsibučiavo, kažko jam noras bučiuotis buvo užplaukęs. Paskui nutapė darbą, ne tokį jau ir baisų, tačiau jam ten kažkas galvoj susišvietė, stvėrė peilį, supjaustė darbą ir išmetė pro balkoną. Ryte radau atremtą į mašinos dureles. Norit pažiūrėt?

Jeanas Anthelme'as Brillat-Savarinas, prancūzų aristokratas

Paimkite veršio pakinklį, sveriantį mažiausiai du svarus, perpjaukite išilgai į keturias dalis. Jį visą – mėsą ir kaulus – pakepinkite su keturių svogūnų griežinėliais ir žiupsneliu rėžiukų, ir kai jis jau beveik iškepęs, įpilkite tris butelius vandens ir virkite dvi valandas pasirūpindami įpilti tiek vandens, kiek išgaravę. Ir štai jūs jau turite gerą veršienos sultinį. Saikingai papipirinkite ir pasūdykite.*

Julius, psichoanalitikas

Ar pažįstu žmogų vardu Veršienos Sultinys? Chachacha, bet keisčiausia, kad pažįstu, jis man vienąsyk taip prisistatė. Ne, jis nebuvo mano pacientas, tiesiog retsykiais pabendraudavome. Šiam žmogui būdingas asmenybės susiskaldymas, specialiai nevartoju žodžio „susidvejinimas", nes čia susiduriame su daugialypiškumu. Kartais net nesuprasdavau, kiek tų vidinių fantomų žmoguje slypi, tačiau kūrėjai ne iki galo pažinūs net psichoanalitikui. Jei prisimintume Carlo Gustavo Jungo apibrėžtą pasąmoninio šešėlio teoriją, turėtume konstatuoti, kad minimas žmogus savojo šešėlio vengia, nepastebi, ignoruoja, o tokiu atveju pasąmonė gali keršyti. Patariau jam bendradarbiauti su pasąmone, jaukintis savo šešėlį, nes vis tiek nuo jo nepabėgsi. Į jo klausimą, kas tas šešėlis, atsakiau va-

* Pastraipa iš knygos: J. A. Brillat-Savarin, *Skonio fiziologija*, vertė Edita Janulevičiūtė, Vilnius: Alma littera, 2008.

dovėline fraze: įsivaizduok patį nesimpatiškiausią tau žmogų, tai ir bus tavo šešėlis. Ir pasistenk tą žmogų pamilti. Kiek pamenu, nesimpatiškiausias žmogus jam tuomet buvo poetė Z. Jis nesuprato, kaip galėtų ją pamilti, pasakė, kad labai stengsis. Kadangi tos poetės nepažįstu, palinkėjau jam sėkmės. Ar atsakiau į jūsų klausimą?

JANOTOVAS, BUVĘS MIESTO MILICIJOS KAPITONAS, ŠIUO METU PENSININKAS

Čevo? A, nu jo, buvo va taip. Iš zoologijos sodo pabėgo ruonis, tai man skambina, sako – gaudyk. Sėdu aš, vadinasi, ant motociklo, seniai tai buvo, maždaug šešiasdešimt septintaisiais, ieškau visur to ruonio ir randu, žinokit, netgi prie geležinkelio stoties ir tada, vadinasi... O tai ką – ne dėl to skambinat? O tai dėl ko tada čia skambinat, vadinasi?

TRISDEŠIMTAS SKYRIUS

Nematomas šuo, galvojau eidamas, kokia puiki idėja vedžiotis nematomą šunį. O kiemsargis Petras Pirmasis, ant kurio sandėliuko sienos neseniai raugintų agurkų sūrymu užklijavom Gintaro kambario plokštes, tokį turėjo, vedžiodavosi, tas šuo negirdimai lodavo ir niekam ramybės nedrumstė. O kiek dar žmonių vedžiojasi nematomus gyvūnus, žmonas ir vaikus, turistų grupes ir kelininkų brigadas arba patys yra nematomi. Tokių pilnos gatvės. Štai dabar net K. trumpam tapo nematomas, kelioms dienoms likau vienas, šiek tiek pailsėsiu, nes mudu du – jau minia, o minia labai išsekina.

Ypač kai ta minia – tu pats.

Labas, šefas, pasakė kažkas ryškia priemiesčio tartimi.

Pakėliau akis, šalia stovėjo kiemsargis Petras Pirmasis. Kad pagalvotos mintys turi savybę akimirksniu materializuotis, žinojau jau seniai.

Šefas, klausyk, tarė kiemsargis, seniai matėmės. Einam, aš gi čia pat gyvenu, einam, nu?

Nesupratau, kur ir ko mes einam, bet nuėjom, nu.

O kur ir ko mes einam? – paklausiau.

Nu pas mani einam, padėsi grindis išlaužt, po to vėl suklosim.

Išlaužt tai išlaužt, maža kas, išlaušim, suklosim, vėl išlaušim, vėl suklosim, koks nors Mircea Eliadė turbūt kas vakarą tuo užsiimdavo. Tik neaišku, kodėl Petras Pirmasis šiandien be šuns. Nors tas šuo ir taip nematomas, bet dabar jo kažkaip *ypatingai* nesimato. Ai, koks čia mano reikalas, gal nepasiėmė, gal pasmaugė. Einam.

Kai jau rakino duris, buvo kiek keista, kad durų raktas žalios spalvos. Įdomu, aš irgi tokio norėčiau.

Užeik, šefas, tarė Petras Pirmasis, svečias būsi, įkalsim po gramą.

Nekalsiu aš su tavim nė po miligramą, bet jei jau pilsi – pilk, pilna taurė patikdavo mažiesiems olandams, patiks ir man.

Nu va, pasakė šeimininkas, mums jau susėdus virtuvėj ir įsipylus.

Išsamiai pasakė, neturiu ką pridurt. Tiesiog paklausiau, kodėl taip būtinai prireikė tas grindis laužt.

Todėl, kad po jom lavonas, ramiai atsakė ir po šio atsakymo man išsyk pradėjo daug mažiau rūpėti, kodėl jo raktas žalias.

Net išgėriau, neišgėrus laužtis pro grindų lentas pas lavoną kažkaip neelegantiška.

Mano žmona irgi taip gerdavo, nusišiepė Petras Pirmasis, žiedais tik žybt, apyrankėm tarkšt ir pilk jai antrą.

Gerai, pilk man antrą. Žybt. Tarkšt.

Žinai, susipažinom su ja tai miesto šventėj, aš jai tada alaus nupirkau. Šešis bokalus. Tai, žinok, davė tą patį vakarą. Apsiženijom, kurį laiką gerai gyvenom, a paskui man nusibodo, a jai turbūt irgi. Rėkaut pradėjo, muštis, nebeduot, tai man ir nusibodo, kad taip. Tai va.

Na štai, pagalvojau, tuoj bus atverstas šeimos nuotraukų albumas, tikiuosi, nuotraukos irgi nematomos ar, bent jau, žalios.

Prisigeria, būdavo... ne, daug ji negerdavo, bet kiek jai ten reikia...

Ne, pagalvojau, aš tavo išsiliejimus prasukinėsiu, nes neįdomias filmų vietas irgi prasuku.

...tai va, tęsė kiemsargis, sėdi ji po to tknsvaksmgait mannachgaitvait ktšš, o aš jai sakau klmbrkurvad tavedabngandad, o ji kasmantraps gandar prasmintaks, žinai, nu.

Nu va, pasakiau, nes Petrui Pirmajam šie žodžiai veikiausiai atstojo daugybę kitų.

Ir dar buvo toks atvejis, vieną kartą kaitmašnaldabdra gantandrbe kinšššstai drrbai vaitunukamtad galvądribtskaitl pirmadienį. O va tada jos ir neliko, supranti?

Suprantu, pasakiau, pirmadienį. Mano žmona irgi tokia, viskas man su ja lygiai taip pat atsitiko. Tik tiek, kad aš su ja tebegyvenu.

Ką, tu rimtai? – baisiausiai nustebo Petras Pirmasis. – Ir tebedulkini? Nu tai tada jo.

Nu va, pasakiau, ir jis vėl išsyk mane suprato.

Išgėręs dar taurelę, atsargiai išreiškiau kiek šališką nuomonę, kad gal jau laikas lavoną atkasinėti. Nes kitaip kiemsargis ims ir dar ką nors papasakos.

A, nu jo, pasakė tasai stodamasis, tkštriuprštprsrti, bišlauk.

Čia visai be reikalo jį prasukau, iš inercijos, grįžtam į pradžią. Antras dublis.

A, nu jo, pasakė tasai stodamasis, tik aš turiu prieš tai persirengti, biškį palauk.

Persirengti mat jisai turi, gerai, biškį palauksiu. Bet ne-

įdomu man laukti, jei jau einam to lavono atkasinėt, būtų gerai paįvairinti situaciją, nes likti sėdėti čia virtuvėje, lyg į taburetę atremtai šluotai, ne mano jėgoms.

Klausyk, žmogau, pasakiau, tingiu biškį laukti. Be to, einant tokio reikalo, gerai būtų persirengti ir vidujai. Eisim abu ir tu paimsi mane už rankos.

Kiemsargis net degtinę išlaistė: ką, tu durnas?

Daryk, ką sakau, dabar tu būsi jūreivis, o aš tavo kekšė. Ir mes susikibę už rankų tarsi įžengiam ne į tavo kambarį, o į pigų pensioną prie jūros.

Palauk, dar išgersiu, išpūtė akis Petras Pirmasis, taip mandrai lavono dar neatkasinėjau. Nu gerai, šefas, pavarom, gi niekas nemato.

Jis išgėrė, atsistojo, susikibom už rankų ir viens į kitą atsitrenkusių ledo ritulininkų žingsniu išėjome į kitą kambarį. Čia jis persirengs, o aš pusei minutės tapsiu *ja*, tai sena mano svajonė.

Mažame kambarėlyje buvo dar vienas kostiumas, pora religinių knygelių, kilimėlis, kėdė. Paveikslas su šventuoju, šulinio vandenį verčiančiu aliejumi Jeruzalės velykinėms lempoms. Dar viena lemputė, perdegusi. Lova. Čiužinys, laukiantis. Ji įsivaizdavo, kokią sceną galėtų suvaidinti. Surasti pensiono savininką ir paduoti jį į teismą, nupirkti jūreiviui naują kostiumą iš *Roos/Atkins* parduotuvės, ir marškinius, ir batus, ir dar duoti jam pinigų autobusui į Fresną. Bet jis atsiduso ir paleido jos ranką, o ji buvo taip užsigalvojusi, jog to nė nepajuto, lyg jis būtų žinojęs, kada geriausia pasileisti.*

---

* Pastraipa iš knygos: Thomas Pynchon, *Skelbiamas numeris 49*, vertė Gabrielė Gailiūtė, Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2005.

Buvau toks užsigalvojęs, kad nespėjau nė pastebėti, kaip jis persirengė kostiumu, tuo metu karštligiškai atkeitinėjau lytį į sau įprastesnę.

Nu ką, paklausė kiemsargiu atvirtęs jūreivis.

Man įdomūs žmonės, kurie išsitraukia kostiumus, pirktus prieš kelis dešimtmečius, nes tokius matau tik Claude'o Zidi filmuose. Balti, jo nuomone, marškiniai buvo panašūs į įkapes, o kaklaryšis tetiko arkliams pančioti, visa kita buvo puiku.

Taip ir pasakiau. Puiku, pasakiau, einam, pasakiau, daugiau nieko nepasakiau.

Atstūmėme lovą su laukiančiu čiužiniu, atkėlėme kiliminę dangą po ja. Kelios grindų lentos jau buvo išjudintos, atrodo, į tą lavoną Petras Pirmasis žvilgčioja neretai. Nesunkiai iškėlėme kelias lentas, kiemsargis delnais pražarstė po jomis buvusį voratinklių prikritusį smėlį ir pasakė: va, nu.

Nu va, atsakiau kuo rimčiausiu balsu ir jis vėl mane suprato.

Pražarstytame smėlyje absoliučiai nieko nepamačiau, jokio lavono, vien kažkokias sudžiūvusias išėdas, tačiau jei jis kuo ramiausiai gyvena su nematomais dalykais, nenuostabu, kad ir tas lavonas nematomas.

Sunku buvo daugiau ką nors komentuoti, – kadangi nieko nemačiau, nesupratau, ar ten jo žmona, ar jo šuo.

Paklūpėjome prie kapo duobės, vėl gražiai užžarstėme smėlį, sudėjome grindų lentas, užklojome kiliminę dangą, užstūmėme lovą. Petras Pirmasis tylėjo.

Einam dar išgersim, pagaliau sumurmėjo, retai čia būni.

Ne, man jau metas, nebegersiu. Beje, neseniai buvau užsukęs pas tavo kaimynus, va tuos, mostelėjau pirštu gretimo namo pusėn.

A, tuos. Bjaurūs žmonės. O ką ten veikei?

Beliko atsakyti, kad nešiau vogtus geltonuosius deimantus, kuriuos turėjau slapta padėti į šaldymo kamerą.

Nu jo, nušvito Petro Pirmojo akys, o tu, šefas, tuščiai laiko neleidi. Gerai jau, eik.

Tuščiai laiko neleidi, galvojau jau eidamas alėjos link, nesuprantu, kaip galima tuščiai leisti laiką.

Kaip mano laikas gali eiti tuščiai, jeigu aš tuo metu gyvenu?

TRISDEŠIMT PIRMAS SKYRIUS. LIUDIJIMAI

ELZĖ, KAIMYNĖ

Taip, žinoma, pažįstu, geras, kuklus žmogus. Tik kai iš ryto išeina į kiemą parūkyt, tai vis kitokiu chalatu. Ir kiekvienas vis mandresnis. Iš Japonijos jis jų prisiveža ar jau nežinau iš kur, gi daug važinėja. Šiaip geras kaimynas, visad padės, nusišypsos, gerą žodį pasakys. Nors matau, kad dažnai pavargęs, susibaigęs, bet jam tarsi niekas nerūpi. Nežinau, už kokius pinigus gyvena, gi niekur nedirba. Matau, kaip grįžta iš turgaus kokių bulvių nusipirkęs, dar silkę vieną kitą, kukliai valgo. Mes gi viską matom, langai tai į bendrą kiemą. Vieną dieną nunešiau jam lašinukų, dar nugarinės rūkytos buvau gavus iš kaimo, galvoju, tegu pavalgys. O jam ten kažkokia žydų šventė, sėdi žvakių prisidegęs, tą savo silkę pasidėjęs, klausosi kažkokių žydiškų simfonijų. Neėmė mano kiaulienos. Ir šitiek metų pragyvenom žydo kaimynystėj! Apsaugok, Viešpatie! Bet žmogus geras, nors ir žydas, negaliu skųstis.

Džiageris, namų vagis

A, šitas. A kame reikalas? Nu, matėmės kadais, susitikom naktį gatvėj ir užėjom pas mane išgert, nors jau ir taip abu buvom be plionkės. Ligi ryto pylėm, pripezėjo man visokio briedo, po to visai prisigėrė, išlipo pro langą ir iškart nukrito į sniegą, žiema buvo. A tai kame reikalas, klausiu? Paskui dar kartą mačiau, susitikom vėl gatvėj, pasikvietė mane, kad padėčiau knygas sunešiot į rūsį, tų knygų ten pas jį kaip malkų. Sunešiojau, sumokėjo, išėjau. Nu gerai, gerai, pavogiau aš iš jo *Zippo* žiebtuvėlį, parkerį auksine plunksna ir kažkokių simfonijų kompaktą. Kompakto niekas nenupirko, nors viršelis labai gražus. Gal pirktum? Nereikia? A? A tai kame reikalas?

Gajus Svetonijus Trankvilas, romėnų istorikas

Nepaisant, kad viskas taip palankiai klostėsi, būdamas pačiame žydėjime, nelauktai viską metė, nutarė pasitraukti iš viešojo gyvenimo kuo toliausiai pasišalindamas. Kyla abejonė: gal jis tam ryžosi bjaurėdamasis žmona, kurios neišdrįso nei apkaltinti, nei atstumti, nei juolab pakęsti; o gal dėl to, kad savo buvimu Romoje neužsitrauktų nemalonės. Galbūt pasitraukė, manydamas sustiprinti ar net išplėsti savo įtaką, jeigu kartais valstybei to prireiktų.*

* Citata iš knygos: Gajus Svetonijus Trankvilas, *Dvylikos cezarių gyvenimas*, vertė Janina Mažiulienė, Vilnius: Vyturys, 1998.

SANDRA, BUVUSI ŽMONA

Atleiskite, šiuo klausimu nekalbu. Po to, kai šis asmuo mane apkaltino iš jo pavogus pusantro tūkstančio knygų ir parkerį auksine plunksna, apie jį tyliu. Parkeris, beje, taip ir neatsirado, bet knygos buvo visos iki vienos sukrautos rūsyje. Sudie.

PLUTARCHAS, GRAIKŲ ISTORIKAS

Sykį Hipokratidas sutiko paauglį, kuris suglumo, nes su juo tuo metu ėjo jo globėjas. Hipokratidas, jį pamatęs, pasakė: „Vaikščioti reikia su tokiais žmonėmis, kad neraudonuotum, jei ką nors sutinki.“*

AUGUSTĖ, MĮSLINGA MERGINA

O taip, apie jį žinau labai daug, nors niekada nebuvome susitikę. Jis rašydavo man internetu. Dažnai ir išsamiai. Persiųsiu jums kai kuriuos šių laiškų, koks jūsų elektroninio pašto adresas?

ZDENĚKAS PLUHAŘAS, ČEKŲ RAŠYTOJAS,
SOCIALISTINIO REALIZMO ATSTOVAS

Nūnai šalia jo sėdi ta pati Sandra, nepasikeitusi vidumi, nors išvaizda jau... Pasistengsiu atsidėkoti jums... Paistalas.

* Citata iš Plutarcho knygos *Puotos*, versta autoriaus.

Galbūt ilgainiui sieloje neįsirėžia naujos raukšlelės, gal nebūtinai turi išpampti gyslos, tačiau moters siela gyvena pagal kitokį tvarkaraštį, ir tas vienintelis persilaužimo momentas negali nepalikti joje gilaus pėdsako. Siela kaip tasai šampanas, kuris ilgainiui pavirsta išsikvėpusiu, ir stiprumo, ir kvapo netekusiu šnypščiančiu vynu, net iššauti nebegalinčiu.*

JANOTOVAS, BUVĘS MIESTO MILICIJOS KAPITONAS, DABAR PENSININKAS

A čia pataikiau? Aš dabar perskambinau, bo anąsyk srazu pagalvojau, kad norit paklaust apie tą ruonį, visi mane yra apie tą ruonį klausę. Bet jums ten, vadinasi, reikėjo apie tokį žmogų, tai aš tą žmogų gal pažįstu. Mes tada su juo nuvažiavom į stroikes, reikėjo gyvent savaitę. Tai kiekvieną rytą, vadinasi, kokią apie šeštą, skambėdavo telefonas ir ten vis klausdavo: mašina išvažiavo? Iš kažkur ten, tipo, ta mašina turėjo išvažiuot. Tai tas žmogus vis atsakydavo: jūs ne čia pataikėt, kokia mašina, nieko nežinau ir taram param. O po trijų minučių vėl skambindavo. Tai aš tam žmogui ir sakau: klaus, ar išvažiavo, vadinasi, pasakyk: išvažiavo. Ir ramiai miegosim toliau. Ot ir suveikė. A apie šitą žmogų klausėt? Ne? Nu, tada...

* Citata iš knygos: Zdenekas Pluharžas, *Paskutinis sustojimas*, vertė Vanda Rudavičiūtė, Vilnius: Vaga, 1979.

TELMA, BARO PADAVĖJA

Žinau, kad skambinu pati sau, pati su savimi kalbuosi, tačiau jis paliko savo telefoną ant staliuko, prieš dingdamas, todėl skambinu iš jo telefono į savąjį. Žinau, kad pačiai sau nereikia nieko aiškinti, bet noriu nors minutę pakalbėti laikraščių antraščių frazėmis, nors tų frazių priebalsėmis, žinau, kad ant stalo padėti du telefonai, su kuriais kalbuosi, įdomūs tik Dodikui, kuris tuoj vėl uždės savo šlykščią muziką. Kalbuosi su savimi, ir nebe pirmą kartą. Pirmą kartą – telefonu. Jis dingo ir nuo to laiko tarsi ir aš lioviausi egzistavusi, nežinau kodėl. Ar aš apskritai kada nors egzistavau? Ta prasme, kuria egzistuojama. Turbūt klausiama paprasčiau: mašina išvažiavo? Atsakoma irgi paprastai: išvažiavo.

TRISDEŠIMT ANTRAS SKYRIUS

Vienoje iš leibgvardijos pulko palapinių prigulė pulko vado sekretorius ir užmigo. Šitaip 29 metų Abrahamas Cederholmas pramiegojo žygio pradžią. Kartu su juo buvo ir vyresnis jo brolis Hansas, to paties pulko kornetas. Tačiau kavalerija išjojo taip greit, kad Hansas nesuskubo įspėti miegančio brolio, ir taip tyliai ramiai, jog tas nė nepabudo.*

Kurį laiką pastovėjau šalia tos palapinės. Paskui ryžtingai įkišau galvą ir šūktelėjau: kelkis, Abrahamai Casperssonai Cederholmai von Schmalensee, tu mūšį pramiegojai!

Abrahamas Cederholmas pašoko lyg rapyra baksteltas, tada jo galva vėl šlumštelėjo į patalus kaip mortyros sviedinys.

Nėr čia ko drybsot, pasakiau draugiškai, tavo armija išjojo į pražūtį, o tu tikriausiai ramiai sapnavai keturias sidabrines paauksuotas taures, kurias tau padovanojo etmonas Mazepa.

O kur tos taurės? – vėl karštligiškai atsisėdo Abrahamas Cederholmas. – Pavogė?

---

* Pastraipa iš knygos: Peter Englund, *Poltava*, vertė Laima Bareišienė, Vilnius: Baltos lankos, 1997.

Ramiai, atsakiau pulko vado sekretoriui, yra tos taurės. Tai josi žūti ar ką kita veikti nusiteikęs?

Valgyt noriu, tyliai pasakė Abrahamas ir vėl atsigulė.

Jei nori, šyptelėjau, tai pakaks gulinėti, einam ir pasigaminsim.

O tamsta kas toks? – paklausė Abrahamas. – Tamsta iš Smolando kavalerijos? O gal virėjas?

Virėjas, virėjas, atsakiau lįsdamas iš leibgvardijos pulko palapinės, einam greičiau.

Nuo švedų armijos stovyklavietės iki alėjos visai netoli, reikia pereiti skverą, pristatytą visokių varinių generolų, pasukti į gretimo kvartalo gilumą, praeiti pro mano buvusio klasioko Edelveiso, visų vadinto Ediku, namus, o po to tik forsuoji hipsterių prišlapintą tarpuvartę, atidarai dekoratyvines vartų grotas ir štai tau alėja.

O kur mes einam? – paklausė Abrahamas.

O ką čia pasiėmei? – savo ruožtu perklausiau aš.

Ai, čia tos keturios taurės, numojo Abrahamas, gi negalima palikti stovyklavietėj, užeis Jonšiopingo pulko pėstininkai ir išsyk pavogs. Bet kur mes einam?

Iš pradžių ketinau jį nusivesti į kavinę, tačiau kavinėse šiuo metu pilna etmono Skoropadskio kazokų ir generolo majoro Volkonskio dragūnų, tad Abrahamui Cederholmui jiems pasirodyti nebūtų pravartu. Eisime ten, kur jau dusyk esu buvęs. Produktų ten yra, šį bei tą pasigaminsim, šeimininkai juk bus kur nors išėję, nes mums dabar taip reikia.

Ir, kaip jau įprasta, neilgas kelias pro nebeveikiantį restoraną, trisdešimt devyni laipteliai į viršų, užsklęstos durys išsamiai patrinta rankena, bosisto rankos rentgeno nuotrauka. Gumelės neprireikė. Visa tai liudijo du dalykus: jei neužkabino grandinėlės, šeimininkų tikrai nėra namie, o jei neužra-

kino durų, tik užtrenkė, vadinasi, jie neišvažiavo, tik išėjo, po kokios valandos grįš.

Apieškojome šaldytuvą ir spinteles, radome viską, ko reikia, tad aš pasiruošiau gaminti valgį.

Tu manęs klausei, ką sapnavau, mąsliai pasakė švedų karys, o sapnavau labai keistai, sapnavau daugybę garsių pasaulio mūšių, vykusių vienu metu ir vienoje vietoje. Papasakoti?

Turbūt todėl ir savo žygį pramiegojai, šyptelėjau, gerai, tu pasakok apie garsiausius pasaulio mūšius, o aš pasakosiu, ką čia gaminame ir kaip tai daroma.

Ir išsitraukiau pjaustymo lentelę, kuri, kaip visi žinome, virtuvėje yra didžiausia mikrobų priebėga, daugiau mikroorganizmų tik kelissyk naudotoje indų plovimo kempinėlėje.

Iš pradžių pasirodė Ramzio II armija, su pustrečio tūkstančio kovos vežimų traukianti prieš hetitus, pradėjo pasakojimą Abrahamas, karalius Muvatalis irgi turėjo nemažai kovos vežimų, tačiau šie buvo sunkesni ir ne tokie manevringi, be to, egiptiečių strėlės skriedavo net šimtą septyniasdešimt penkis metrus, tai daug. Taigi, keturi egiptiečių pulkai stojo į mūšį su hetitais prie Kadešo ir staiga jūroje pasirodė šeši šimtai trijerų, plukdančių Persijos kariuomenę. Man buvo keista, nes tai visai kitas mūšis.

Žinau, pasakiau, tai Maratono mūšis, o tu gali pasakodamas pjaustyti? Va tau gabalas jautienos, supjaustyk mažais kąsneliais. Čia *wagyu*, Kobės jautiena, geriausia pasauly, net neįsivaizduoju, iš kur jie jos gavo.

Taigi, persai išsilaipino, sutelkė savo kariuomenę ir ėmė pulti, pjaustydamas mėsą tęsė pasakojimą Abrahamas, tačiau Miltiado hoplitai greitai ją apsupo, ėmė triuškinti, o tuomet prasidėjo dar kitas mūšis, nežinia iš kur atsirado konsulo Ga-

jaus Flaminijaus kariuomenė, ją, savo ruožtu, apsupo Hanibalo kartaginiečiai ir užvirė...

Klausyk, ne taip pjaustai, pasakiau, smulkiau pjaustyk, žiūrėk, kaip aš pjaustau morkas ir papriką, jautienos gabaliukai turi būti tik vos vos didesni.

Tai va, pasakojo toliau Abrahamas, tarp pirštų pasukiojęs *wagyu* gabaliuką, tai va, o po to pamačiau Hanų karvedžio Cao Cao kariuomenę, atžygiavusią duoti į kaulus karo vadui Liu Bei. Jis ten užgrobė pastarojo laivus, tas tuos užgrobtus laivus išsyk padegė, o tada priešingame horizonte pasirodė Čandraguptos I kariuomenė su daugybe kovos dramblių, žygiuojanti užkariauti Magados.

Supjaustei? Tuomet kaičiam vandenį, trumpai apkepinam jautieną ant labai kaitrios ugnies, metam ją bei kai kurias daržoves į tą vandenį ir pusvalandį dar galim pasapnuoti balsu. Tiesa, pasakodamas dar gali kuo smulkiau supjaustyti šiuos svogūnus, prireiks.

Ir pjaustė ašarodamas svogūnus tasai miegantis švedas ir toliau pasakojo nesibaigiantį karo lauko sapną, koks ir tegalėjo prisisapnuoti kariui. Pasakojo apie Ninevijos mūšį, apie tai, kaip jo įkarštyje Bizantijos imperatorius Heraklėjas nukirto galvą persų karo vadui Razatui, po to išsyk vikingai užpuolė Lindisfarnę, pagrobė visas bažnyčios brangenybes, beveik tuo pačiu metu kitas Bizantijos imperatorius iššygiavo prieš seldžiukus į pragaištingą mūšį prie Manzikerto, o Mosulo emyras Imadas ad Dinas Zengis užėmė kryžiuočių valdomą Edesos grafystę.

Vėliau pasiekėme netgi tuos laikus, kai karai tapo itin dekoratyvūs ir imtos organizuoti netgi turtingųjų Europos miestelėnų išvykos stebėti tų operetiškai karnavalinių mūšių nuo iškilesnės, patrankų sviediniams nepasiekiamos kalvos.

Visos spalvos, kostiumai, dekoruotos vėliavos ir grakštūs judesiai į muzikos taktą puošė karą. Karas teikė estetinių įspūdžių, tapo meno kūriniu. Gal ir šiuolaikiniai žmonės galėtų numanyti, koks žiaurus grožis slypi būry, išrikiuotame mūšiui, – spalvingas, pilnas muzikos ir judąs, tarsi groteskiškas liaudies meno kūrinys.*

Man buvo keista, kad įmanoma šitiek visko susapnuoti, tačiau kartais sapnas trunka pusantros minutės, o jam smulkiai aprašyti prireikia šešių puslapių.

Aha, pasakiau, dabar pilame į viralą dvi stiklines smulkintų pomidorų, sumetame papriką ir eime apkepinsime tavo juvelyriškai supjaustytus svogūnus su prieskoniais ir trim šaukštais miltų.

Tą ir padarėme. Po to tik įpili į apkepintus svogūnus tris samčius viralo, gražiai paplaki ir supili atgal į puodą, kad viskas ten sutirštėtų. Dar penkios minutės ir sapno mūšiuose išbadėjęs Abrahamas Cederholmas gaus valgio.

Tu tik pažiūrėk, žvilgtelėjęs pro langą pasakiau, Petras Pirmasis eina į sandėliuką, norėčiau matyti jo veidą, kai iš ten išeis.

Petras Pirmasis? – net pašoko Abrahamas. – Tai juk su juo mes ir kariaujam, būtent prieš jį karalius Karolis XII ir generolas Adamas Ludwigas Lewenhauptas ką tik išvedė kariuomenę į žygį, kurį pramiegojau, tuoj aš jam...

Ramiau, kolega, mostelėjau ranka Abrahamui, čia ne tas Petras Pirmasis, visai ne tas, ramiai sėskis, tuoj pilu valgį.

Man norėjosi paklausti, kodėl švedas nesusapnavo Peloponeso karo, juk po jo Atėnų galybė jau niekad nebeatsigavo, lyg

---

* Pastraipa iš knygos: Peter Englund, *Poltava*, vertė Laima Bareišienė, Vilnius: Baltos lankos, 1997.

ir derėtų tokį karą susapnuoti, jau buvau beklausiantis, tačiau tuomet netikėtai išgirdau trakštelint durų spyną ir supratau grįžus šeimininkus.

Na štai, tik pradėk valgyti ir išsyk pilna troba liaudies atstovų. Ramiai išėmiau dar du dubenėlius, įpyliau ir jiems, turbūt irgi bus išalkę.

Čia dabar kas? – kuo nuoširdžiausiai nustebo šeimininkai. – Kas jūs tokie ir ką veikiat mūsų virtuvėj?

Durys buvo neužrakintos, tai užėjom, pasakiau, susipažinkit, čia leibgvardijos pulko vado sekretorius Abrahamas Cederholmas, jis pramiegojo mūšio pradžią.

Šeimininkai kukliai linktelėjo, sunerimęs Abrahamas atsistojo, išsyk atsisėdo, paskui vėl atsistojo.

Mes jums atnešėme keturias paauksuotas taures, pasakiau šeimininkams.

Tokiais atvejais būtina ką nors panašaus pasakyti, taip interesantų dėmesys nukreipiamas palankesne linkme.

Dvi, gailiai supūkštė Abrahamas, karštligiškai grūsdamas kitas dvi kuo giliau į veršenikės dugną, mes jiems atnešėme *dvi* taures.

Šeimininkams tai padarė įspūdį, nuščiuvę ir susižavėję jie suskato apžiūrinėti taures, o mane apniko keista būsena, kai mintys staiga nei iš šio, nei iš to iškeliauja labai toli ir pradeda strigti sąmonės interferencijos kamšaluose, o artimiausia aplinka beveik pranyksta.

Atleiskite, gerbiamasis, jums kiek? _ _ _ _ _

Tiesą sakant, dažnai užsigalvoju net vidury pokalbio, pamiršdamas ne tik pagrindinę jo temą, bet ir pašnekovus, tai nėra labai patogu, daug kas dėl šios ypatybės laiko mane arogantišku Češyro katinu, tačiau taip man jau būna, taip veikia

mano vidiniai dantračiai, tarsi būčiau koksai bokšto laikrodis, kuriam nuolat ateina metas mušti valandas.

Ei, aš jūsų klausiu, tai jums du ar keturis?_ _ _ _ _

Tos periodiškai besikartojančios būsenos turi neabejotinų pranašumų, jos leidžia keliauti laiku ir erdve, pačioje neįdomaus pokalbio arba nebepakeliamos tapusios kasdienybės gūdumoje vienu blakstienos mostu atsidurti ten, kur_ _ _ _ _

Klausykit, už jūsų gi ir kiti žmonės laukia, negaišinkit laiko, tai jums du ar keturis?

Grįžau į realybę, apsidairiau. Nustebau. Labai.

Pasirodo, stoviu vienoje alėjos parduotuvių ganėtinai netrumpoje eilėje ir kaip tik dabar man atėjo laikas kažką pirkti. Ką?

O kur Abrahamas Casperssonas Cederholmas von Schmalensee? – paklausiau itin liaunu balsu.

Kiek kiek čia jūsų? – pardavėja išsyk pakėlė į mane nuo kasdienių debilų pavargusį žvilgsnį. – Matau tik vieną, tai paskutinį kartą klausiu – du jums ar keturis?

Pasakiau, kad du. Kai nežinai, ką perki, geriau imti du, nes keturių gali būti per daug.

Juk nusipirksi keturis, parsineši namo ir išsyk pasirodys, kad per daug. Tai kas tada? Kur tada dėsi?

Geriau jau tegu duoda du.

TRISDEŠIMT TREČIAS SKYRIUS. LAIŠKAI AUGUSTEI

Kaip ir žadėjau, siunčiu mūsų susirašinėjimo ištraukas. Čia tik jo rašymai ir vien jų fragmentai. Fragmentai kartais pasako daugiau už visumą.

Birželio 12, 23.03

Keistas man šis mėnulis, Auguste, nežinau, ar jį matai ir ar matai tą patį. Atrodo, kad žmonės per gyvenimą žengia kiekvienas nešinas savu mėnuliu, sava saule ir sava žeme. Atrodo, kad daugeliui tai per sunki našta. Norėčiau saujoje neštis tik akmenį, tačiau akmuo iš manęs yra atimtas. O kartu ir aš – atimtas iš jo.

Birželio 13, 02.08

Žinai, norėjau rašyti, o rašyti gali tiktai tuščia galva, pilnoje galvoje apstu demonų. Pažiūrėjau patį kvailiausią filmą, kokį tik radau, tokie yra puikios galvų tuštinimo mašinos. Galva, ar tai, ką maniausi ja esant, ištuštėjo. Norėjau rašyti, bet tas mėnulis, *silenziosa luna*... Jis skirtas vilkolakiams, šiuo metu man norisi gerti svetimą kraują iš perkąstos Mary Pickford miego arterijos. Gal jau užteks kasdien gerti savąjį. Miegą.

Birželio 24, 13.17

Mano mergina man penkiašimtąjį kartą pasakė išeinanti. Ir išėjo. Taip sužinojau, kad turiu merginą. O tu nuostaba, o tu džiaugsme, aš turiu merginą!

Liepos 3, 18.32

Migla, neįprasta vasarai, neperžvelgiama, lyg vokai, nuleisti ant akių tinklainių, lyg vokai, kuriuos atsiuntė paštas, o tu jų neatplėšei. Kiekvieno mūsų akių vokai turi adresus, kaip ir paštu atsiųstieji, o šiandien atrodo, kad pasaulis šiais adresais nieko neišsiuntė. Reikia reanimuoti pasaulį, turiu rašyti, jau einu, atsiųsiu tau ištraukas. Jei neatsiųsiu, skaityk mane, parašytą kitų autorių.

Liepos 5, 22.30

Miela (galiu taip kreiptis?), toks gražus vakaras, o man norisi tapti gimtadienio torto žvakute, kurią užpūs kokia džiugi septynmetė žydra sukniuke. Ne tiek tapti, kiek įsivaizduoti tapus. Tačiau net to neįsivaizduoju, fantazija sudilo kaip Vudstoko džinsai. Susan Sontag yra rašiusi maždaug taip: erdvė egzistuoja tam, kad visi dalykai neįvyktų vienoj vietoj, o laikas egzistuoja tam, kad visi dalykai neįvyktų vienu metu. Tad atrodo, kad laikas ir erdvė nėra man joks rodiklis, manyje vyksta viskas ir vienu metu. Arba niekas ir niekada. Ir blogiausia, kad šie procesai tęstiniai, serijiniai, paveldėti iš Čingischano, nes, kaip sako mokslininkai, visi turim po labai mažą, bet, visgi, dalį Čingischano genų, o, kaip sako irgi mokslininkai, visi turim ir dinozaurų genų, tik jau po labai mikroskopinę dalį. Tad aš esu kažkas tarp mongolų imperatoriaus ir *Tyrannosaurus rex*, miela Auguste, Susan Sontag irgi tarp jų, tai šiek tiek guodžia.

Liepos 14, 11.30

Vėl ta Prancūzijos nepriklausomybės diena, vėl tas de Gaulle'is iš senos kronikos, vėl ta kulka smilkiny ir nesąmoningas noras būti nušautam. Tai labai paprasta: tik čikšt ir nelieka. Pistoleto kulka jau ten ir kada ji pralauš kaukolės skliautą – jai vienai žinoma. Tai kulka, o ne visi mūsų perskaityti, pamatyti ar patirti dalykai. Tik akimirksnis ir vertybių skalė išsiderina, pasislenka per penkias pozicijas. Daugybė tokių draugų, kurių širdys ant tos pavojingos ribos, už kurios jau nebeplaks. Pažiūri į gėles, kurių kažkas vakar priskynė, parašai eilėraštį, lyg tai darytum paskutinį kartą, paglostai stalo įrankius, ilgai tyli. Taip, mes stiprūs ir geriausias to įrodymas – kad ligi šiandienos išgyvenom. O išgyventi su kulka smilkiny yra daug.

Liepos 19, 05.22

Ką tik susapnavau štai ką. Perku kioske spaudą. Staiga pastebiu, kad kioskas per gerą sprindį pakilęs nuo žemės, o po juo pilna monetų. Pasilenkęs renku monetas, o čia ir dar visa ko: sidabrinis dramblys, paauksuotas Klimto bareljefas, marmurinė pjaustymo lentelė. Kraunuosi viską į krepšį, netelpa tik Klimtas, nes krepšyje iš kažkur jau atsiradęs kiek įskilęs vitražas.

Einu alėja su pilnu krepšiu sidabrinių dramblių, girdžiu, kaip už nugaros žmonės kuždasi apie mane. Staiga ramiu bei tvirtu žingsniu pasiveja mergina ir pradeda eiti šalia. Žvilgteliu į ją, ji į mane ir jos akys iš tų, kur persmeigia kiaurai. Nepaprasto grožio ir aiškiai ne mūsų gymio, apie trisdešimties, ilgas baltas paltas, nežemiškas žvilgsnis ir nepamirštama šypsena, viskas lyg nutapyta Vrubelio. Einam abu ir tylim, tik susižvalgom ir susišypsom. Mano vardas Anna, po kiek laiko sako ji,

pabrėždama dvigubą *n*. Prisistatau, toliau einame tylėdami, karštligiškai galvoju, kur man dabar ją dėti. Ties posūkiu į kitą gatvę pastebiu atskubantį pažįstamą literatūrologą, jis džiugiai čiumpa man už rankos, puola klausinėti, kaip gyvenu, ką rašau ir t. t. Anna nelėtina žingsnio, eina vis atsisukdama per petį. Galiausiai puolu vytis, bet Annos niekur nėr, kaip atsirado, taip ir dingo. Apieškau aplinkines gatveles, kavines – nėra. O jau buvau sugalvojęs eiti su ja į skverą ir paskaityti Keatso poezijos.

Nubudus, jos padarytas įspūdis išliko dar ilgai, tik vėliau supratau sapnavęs šalia einantį savo angelą sargą. Jis mane pasivijo, palydėjo, paskui pasuko už kampo ir dingo. Jei dingo mano angelas sargas, ar tai ženklas, kad dingau ir aš? Ir tas į orą pakilęs kioskas, ta nuo žemės atitrūkusi realybė, tie sidabriniai drambliai... Nebeisiu miego, baisu man.

LIEPOS 21, 02.03

Juoda naktis. Juodžiausia. Tik užsimerk ir joks žvaigždžių lietus akių nebežeis. Šiaip žvaigždės tik ir taikosi prikibirkščiuoti į akis, kaip į lauke paliktas pelenines.

Na, tebūnie. Bet kodėl esu asfaltas, kai turėčiau būti sparnai?

LIEPOS 21, 12.12

Tavo laiškai. Iš tiesų – tik atsakymai į manuosius, nes savarankiškai tu neegzistuoji.

Noriu paaiškinti, kodėl šio to prašiau. Prašiau motyvuotai, ištisai žiūriu į geometrines figūras ir mokausi geometrijos formulių, dabar man kasdien iš ryto reikia jas kartotis, kitaip rašant pridarysiu antieuklidinių klaidų, o klaida yra atsitiktinai susimuliuota kančia.

Kančios blaivina ir kartu svaigina, patirk jas, tuomet taps aišku, kodėl pašautas elnias lekia per tankmes, laužo sau kojas ir skroblų šakas, turbūt tam, kad išdrėkstų iš savęs šūvio švilpesį, kad kūne liktų tik keli gramai apdegusio metalo. Nors tau artimesnis įvaizdis – žmogus su skyle pilve, pro kurią pučia vėjas. Man ne, nes trūksta bėgimo, nesistengiu pasislėpti ir dingti. Kiekvienas, veikiausiai, turi aiškiai užbrėžtas kentėjimo ribas, net elnias.

Mano susidomėjimo objektas šiandien yra akimirka, sunki kaip vanduo.

O tu rašai man tik apie teatrus – gyvenimo teatro išraiškas – tai tik pridengia, slepia, tai antieuklidiška. Aišku, baisu išsiduoti – dar pamatys tavo staugiančią sielą – gal dar pamatę pastums, o ne apkabins. Man tereikia kad ir vieno vandens lašo, iš kurio išskaityčiau baimes ir aistras, o tą lašą atpažinsiu, jo neįmanoma suvaidinti, ir tai bus ats...

Bet kodėl visa tai rašau tau, neegzistuojančiai? Kita vertus – kam gi daugiau.

Liepos 24, 11.36

Gyvenimas sugalvotas taip, kad kuo smarkiau neštų gyvenančius, išskyrus tuos, kurie nori būti ne nešami, o patys jį nešti. Ir čia vandens mūša į visą kūno ir sielos perimetrą vis stiprėja. Bet man tai nesvarbu, niekas nepakeis mano violončelių obojais.

Išbandymą realybe mes neabejotinai atlaikytume, realybė pasirodytų dar gražesnė už virtualybę, nes ir mes gražesni už mus atitinkančias idėjas.

O jei sakytum, kad tai neįmanoma, tiesiog nubrauk priešdėlius nuo visų tave supančių žodžių ir viskas taps įmanoma.

Liepos 29, 08.04

Kas čia per laiškelis, gerbiamoji? Įtariate, kad vėl nemiegojau?

Apie ką jūs čia, madam? Ar tik nebus jūsų žinios neatitinkančios manųjų faktų? Tiesa, manieji faktai neretai patys savęs neatitinka.

Liepos 29, 10.43

Ką? Neberašysi? Išnyksi? Neįvykai? Lik. O tai, kas neįvyko, kartais būva svarbiau už tai, kas įvyko.

Jei negali – nelik. Pasirinkimai ir į juos atvedančios aplinkybės yra individualūs, kaip pirštų atspaudai, akių rainelės arba basų kojų pėdsakai nespėjusiame sustingti cemente.

Dabar skaitau Pasternaką, angliškai, kitom kalbom ištiestos rankos atstumu nebuvo. Jis rašo taip: *I don't like people who have never fallen or stumbled. Their virtue is lifeless and it isn't of much value. Life hasn't revealed its beauty to them.*

Būtent, kad.

Liepos 29, 12.10

Kur tu? Neatrašai.

Liepos 29, 14.03

Kur tu? Žinau, kad tavęs nėra ir niekad nebuvo, kad tu tik mano adresatė, žinau, bet tu nebeatsakai. Kodėl?

Liepos 29, 23.14

Ha, parašei, kad viskas baigta.

Baigėsi? Baigiasi tik tai, kas laikina, niekad nereikia graužtis dėl laikinų dalykų. Kas amžina – nuolat prasideda, kiek-

vieną sekundę. Ir – niekada nieko nereikia bijoti, bijoti galima nebent savęs. Nebijau atsisveikinimo, susikūriau tave gražią, o visas grožis yra baisus. Jei tai tikras grožis.

Parašei, kad mūsų laikas baigėsi. Laikas labai reliatyvi sąvoka. Tam tikra prasme mes ir kuriam laiką, savaime jis neegzistuoja.

Tad ir man tenka palikti viltį dar nors kelias sekundes išlikti realybėje, su kuria manęs niekas nebesieja. *Lasciate speranza.*

Išeinu, mieloji. Kol kas nežinau kur, bet sugalvosiu, įsivaizduosiu, susapnuosiu.

Kai ką nors įsivaizduoji, sugalvoji ar susapnuoji, ten visada būna kas tavęs lauktų.

Daugybė nuo laukimo išsekusių žmonių, rankose gniaužančių pilkas, suzmekusias, priprakaituotas beretes.

Arba tu.

TRISDEŠIMT KETVIRTAS SKYRIUS

– Labas, čia vėl aš. Perskaičiau tuos laiškus.

– Labas, pažinau. Neabejoju, kad perskaitei.

– Na, kaip čia tau pasakius... Žinai, Auguste...

– Telma, visų pirma tu man pasakyk, kodėl tuo taip domiesi. Suprantu, kad turėjote bendrų reikalų su tuo žmogum, nors man šiek tiek aišku ir dar kai kas.

– Turėjome, nedaug. Tas tavo „aišku ir dar kai kas" man šiuo metu nerūpi. O ką laiškuose reiškia „tu neegzistuoji"? Jūs realiai buvote susitikę?

– Ne. Ir negalėjome. O jūs?

– Buvome, ne kartą, nors vargu ar tai galima pavadinti susitikimais. Daugių daugiausia ką pasiekėm, tai bučiavomės, o po to jis dingo.

– Kuo puikiausiai suprantu.

– Jis ateidavo, kalbėdavomės. Viskas tarsi pasikeisdavo tuo metu, net spalvos, pojūčiai, laikas tarsi sustodavo.

– Ir šitą suprantu.

– Na, tu jį gal geriau pažįsti, gi tokie laiškai... Kai jis dingo, radau ant baro staliuko paliktą jo telefoną. Išnagrinėjau, kas ten.

Nuotraukos nė vienos, nors kamera aštuonių megapikselių. Paskui pradėjau skambinėti įvestais numeriais. Visokių ten buvo, net prancūzų aristokratų ir graikų istorikų, kurie seniai mirę. Įdomiausia, kad visi atsiliepė, prisistatė, atsakė į klausimus.

– A, dabar suprantu, kaip mane radai. Oi, atleisk, man kitas skambutis, turiu atsiliepti, atskambinsiu.

– Telma, atskambinau. Viskas gerai?

– Na, taip. O tu kada nors su juo kalbėjaisi?

– Ne, bet kartą su kažkuo ilgai tylėjau telefonu. Įtariu, kad su juo. Tiesą sakant, aš ligi šiol su juo tyliu telefonu, tik tiek, kad nebeskambina.

– Jis dingo. Iš visų savo barselonų, makmerdo stočių ir dar nežinia ko – grįždavo. Dabar nebe. Man labai neramu. Nesu jį įsimylėjusi, bet man neramu, nesuprantu kodėl.

– Aš žinau kodėl.

– Ir kodėl?

– Chachacha, tau reikia vienintelio atsakymo ir tada viskas išsispręs, ar ne? O kaip jo pamokos, tas nuolatinis zyzimas, kad reikia ne žinoti, o įsivaizduoti? Ir ką čia įsivaizduotum, susigalvotum, susvaigtum?

– Nežinau... Gal jis mane šiek tiek mylėjo... Bet kodėl taip staiga dingo?

– Todėl, kad mes neegzistuojam, chachacha.

– Čia kuria prasme?

– Telma, gi skaitei tuos laiškus, gi matei, kad tai toks ne visai šio pasaulio žmogus, o mes irgi ne šio pasaulio, nes mūsų nėra.

– Gal galėtum kuo paprasčiau paaiškinti? Mes juk šnekamės telefonu, tai kaip mūsų nėra?

– O kai tu šnekėjaisi telefonu su graikų istorikais, jie buvo realūs? Kokio operatoriaus klientai? Tad ir įsivaizduokime, kad...

– Kad mes sugalvotos? Susapnuotos? Susikurtos?

– Įsivaizduokime, kad. Kitaip nebūtų taip įdomu. Telma, atsiprašau, man vėl skambina, turiu atsiliepti, tuoj pat atskambinsiu.

– Atskambinau išsyk. Tai tęsiam temą, tiksliau – žaidžiam temą.

– Gerai, pažaiskim taip. Įsivaizduokim, kad jis mus sugalvojo ir egzistuojame tiktai jo vaizduotėje, realybėje mūsų nėra. Bet jei jis dingo, o mes viena su kita kalbamės telefonu, ar tai reiškia, kad jis mus tebegalvoja? Tebekuria? Jei jis liausis mus kūręs, mes išnyksim?

– O ar išnykome jam dingus? Ne, išnyko jis. Tai geras ženklas, mums palankus.

– Tu nori pasakyti, kad ne jis mus, o mes jį susikūrėme???

– Gerai, pažaiskim kitaip. Įsivaizduok, kad jis lėlininkas, o mes jo marionetės. Jis mus pasidirba ir tampo už virvelių savuose spektakliuose. Bet tam, kad pasidirbtų, pirma, turime būti jam būtinos, o antra, jau egzistuoti kaip idėja. Vadinasi, mūsų idėja jau buvo prieš mums atsirandant, o kaip skaitei jo laiškuose, mes gražesnės už mus atitinkančias idėjas. Todėl mes būtinos jam, jis būtinas mums, nors ar mes egzistuojam iš tiesų... Na, koks jau čia skirtumas.

– Bet aš gi su juo bendravau, tau jis laiškus rašė, mes negalėjom jo susikurti iki tokio lygio... Oi, jaučiu, tau vėl kažkas skambina. Atsiliepk, atskambink, pradedu tavęs nekęsti.

– Telma, aš irgi tavęs nekenčiu ir dėl to vis labiau myliu, todėl ir atskambinau. Aš nesakau nei kad jis mus susikūrė, nei kad mes jį, aš tik sakau: įsivaizduokim, kad. Galbūt. Jeigu. Shakespeare'o nematė niekas, o Hamleto tėvo šmėklą – visi. Tai kas čia realesnis?

– Na, žinai... Jeigu jis dingo dėl to, kad jo nebeliko mūsų vaizduotėje, tai...

– Taip paprastai šitie dalykai nevyksta, pagalvotos mintys niekur nedingsta, tam tikra prasme sykį pagalvotą mintį mes galvosim amžinai, ji mumyse kažkur bus. Tai net norėtųsi, kad būtume ne realios, o pagalvotos, chachacha.

– Tau čia viskas chachacha, o aš mažai ką suprantu. Tai mes kada nors išnyksim ar ne, aš jau čia visai patogiai įsikūriau, tavo palyginimas su Hamleto tėvo šmėkla manęs neįtikina. Jei jis mus tik galvoja, tai jei nebegalvos – išnyksim? O jis dingo dėl to, kad liovėmės jį galvojusios? Atsiprašau, kad vėl to paties klausiu, jis turbūt mane sugalvojo labai kvailą.

– Leisk tau pacituoti neurologijos klasiką, nuobodu, bet pravartu. Taigi: „Mūsų smegenyse yra neuronų sandūros (sinapsės), atskirtos tuščios erdvės, vadinamos sinapsiniu plyšiu. Kai mums kyla kokia nors mintis, viena sinapsė perduoda cheminę medžiagą kitai sinapsei per sinapsinį plyšį, taip sukurdama tiltą, kuriuo gali keliauti elektros signalas, kartu su savo krūviu pernešantis informaciją, apie kurią mes galvojame.“ Toliau čia visoks blablabla, tačiau esmė ta, kad kai mąstome, tie sinapsiniai plyšiai užpildomi, ir jeigu tu netgi sėdi savo bare ar ką tu ten veiki, bet kažkas apie tave galvoja, iš tiesų tu užpildai to slaptojo lėlininko sinapsinį plyšį, o tai neatšaukiama.

– Įdomu, Auguste, bet aš per kvaila tam suprasti, aš esu sinapsinis plyšys be jokio įdaro.

– Na, geram lėlininkui reikalingos pačios įvairiausios marionetės, kaip ir kiekvienai marionetei reikia gero lėlininko. Taip mes vieni kitus ir susikuriame, vieni be kitų būtume ne sparnai, o asfaltas. Būtent taip žmogus ima vergauti žmogui, idėja idėjai, o sapnas sapnui, bet tai abipusė vergovė.

– Pavargau. Nežinau, su kuo dabar kalbuosi, tai kas, kad su tavim, tarkim, aš sutinku vergauti lėlininkui, bet kodėl viena marionetė turi klūpoti prieš kitą marionetę? O aš gi jau prieš tave klūpau.

– Tu klūpai prieš veidrodį, Telma. Bet matau, kad pavargai, eik į darbą, pailsėsi. Nebesusiskambinsim daugiau, pati žinai.

– Žinau, Auguste, einu. Ačiū tau. Beje, kas tau mūsų pokalbio metu nuolat skambinėjo?

– Spėk.

TRISDEŠIMT PENKTAS SKYRIUS

Alėja klaidina, ji pilna atsitiktinių svetimų gyvenimų skeveldrų, kiekvienas čia ateina nešinas savais skivytais, o kai kurie labai stengiasi, kad jie būtų pastebėti ir komentuojami, kaip komentuojamos dienos naujienos – dar vienas beverčių skeveldrų porūšis. Žinoma, praeiviams aš irgi atsitiktinė skiautė, išplėšta iš vien man žinomų kontekstų, tačiau man nuo to nei šilta, nei šalta, pabūsiu šio globalaus skiautinio dalimi ir eisiu kur nors kitur. Kitur bus, žinoma, tas pats, tik kitom formom.

Alėjoje daug merginų, merginos man patinka, jos visada ant potencialaus pavojaus ribos, o tai labai traukia. Tegu jos rengiasi kaip nori, kalba paikystes, piešiasi antakius, svajoja apie kokį raumeningą debilą, man patinka visos. Išskyrus, žinoma... Na, tiek to, vis įsivaizduoju, kad pasikviečiau jas visas į namus, jos jau ėmė murkti ir nusirenginėti, o aš sėdau rašyti. Kai pakėliau akis, nė vienos nebebuvo, ir gerai, šiek tiek parašiau. Įsivaizduoju, kad.

Niekur jau nevyksiu, į jokias savo vaizduotės šalis, jau prisivažinėjau, padariau viską, ką man reikėjo, net dalyvavau ke-

liuose nebūtinuose įvykiuose, o nebūtini įvykiai gražūs sava labai kuklia ir korektiška laikysena, jie niekada nepuls paslapčia iš už kampo, šaukdami: dalyvauk! Kur dalyvauti, kur ne, šiuo atveju sprendžiu pats.

Tad ir ėjau, nužvelgdamas sutiktas merginas, kai kurios man mirktelėdavo ir to užteko iliuzinei trijų sekundžių laimei, jei merginos man mirksi, nors ir ta dešiniąja, nesimetriškai nupiešta akimi, vadinasi, gyvenimas praėjo ne veltui.

Ir staiga užgeso visos šviesos.

Žibintai, vitrinos, viskas, tik beveik sutemęs dangus dar siuntė žemyn savąją sudrumstų pelkių spalvos šviesą, šviesos užuominą.

Buvo keista, kad praeiviai tarsi nepastebi to, eina kaip ėję, čiauška savus vienskiemenius sakinius, atrodė, kad tamsai jie nepavaldūs, atrodė, kad šis dalinis aklumas užklupo mane vieną ir dabar tamsai bus lemta sugerti sutiktų merginų šypsenas, man jau prarastas, bent jau šiam vakarui.

Kur man eiti? Žinojau, kad netoliese Miesto sodas, ten galėsiu kiek pabūti, neatsitrenkdamas į praeivius, pasėdėsiu medžių apsupty, kol šviesos vėl įsižiebs, tad visiškai apgraibom nuslinkau į Miesto sodą. Pakeliui prisiminiau Borgesą ir Joyce'ą, gyvenusius apčiuopom, tai man padėjo, nes iliuzijos dažniausiai padeda.

Iš tolo pamačiau jį sėdint po medžiu, beveik nejudant, nemačiau jo veido, tik pastebėjau, kad drabužiai sutrinti į skutus nuo daugybės klajonių, pasibaigdavusių nežinia kur. Buvo keista, kad Muzikinio teatro fasado šviesos jam toli už nugaros plieskia visu intensyvumu, kai visur kitur – tamsa. Tačiau ta foninė šviesa metė dar tirštesnį šešėlį jam ant veido arba to, kas šešėlio tirščiuose turėjęs būti veidas.

Atsisėdau priešais. Tai juk pavargėlis, tokių daug, gal jam reikalinga pagalba?

Matau, ramiai pasakiau, tu pavargai ir tau veikiausiai reikia pinigų. Tačiau paskutinius du eurus atidaviau Takeshiui Kitano, todėl galiu su tavimi tiesiog pabūti.

Jis neatsakė nieko, bet abipus šlaunų laikytas plaštakas susidėjo sau ant kelių ir tai buvo ženklas, kad jis mane girdi. Gal net mato, nes Muzikinio teatro iliuminacija plieskė tiesiai man į veidą.

Aš žinau, pasakiau, tu gėrei, gėrei daugybę metų. Aš irgi gėriau daugybę metų, dabar jau beveik nebe. Tačiau viską žinau, kai kuriems atrodo, kad girtuoklystė yra silpnumas, o tai geležinė valia, siekis išlikti ir iš to kylantis tam tikras buitinis heroizmas. Kiek kartų iš ryto atsibusta nežinia kur, skilinėjančiais vidaus organais, kiek kartų beveik keliais šliaužta į artimiausią parduotuvę, tikintis, kad duos skolon. Duodavo. Atsigaudavau. Ligi kitos dienos. Ir ta periodiška reanimacija atrodė esanti begalinė. Tau taip, be abejo, yra nutikę, ir daugybę kartų, dvidešimt keturi kadrai per sekundę.

Šešėlis tylėjo.

Žinai, pasakiau, aš neturiu pinigų, tačiau galiu papasakoti istoriją apie dzeno meistrą, gyvenusį atokioje kalnų papėdėje. Sykį pas jį apsilankė vagis, apžiūrėjo, kad namelyje nėra ką vogti, ir nuliūdo. Neliūdėk, pasakė dzeno meistras, tu nukeliavai ilgą kelią, tačiau neradai, ką iš manęs pasiimti. Tu pavargai kelyje. Imk mano drabužius, daugiau aš nieko neturiu. Vagis paėmė siūlomus drabužius ir iškeliavo atgal. Nuogas likęs dzeno meistras jam pavymui šypsojosi. Nori, neįžiūrimas žmogau, paliksiu tau savo drabužius, tavieji jau susidėvėjo, grįšiu nuogas, dar nežinau, kur grįšiu, tačiau dabar tamsu ir

niekas mano nuogumo nepastebės, kaip ir aš nepastebėsiu, kur grįžau.

Šešėlis kiek susigūžė, iš to supratau, kad jis bijo.

Tu bijai, pasakiau, tu bijai žmonių, tu bijai visko, gal todėl alėjoje ir šviesa užgeso. Nebijok pačios baimės, žmonės bijo keisčiausių dalykų, net sagų ir savos bambos, tačiau visos baimės turi priežastis, be to, jos yra paveldimos, ką įtikinamai įrodė Kerry Resslerio ir Briano Diazo eksperimentai su pelėmis. Nepasakosiu tau, kaip jie ten eksperimentavo, tačiau faktas vienas: jei tavo proprosenelis būtų buvęs van Goghas, bijotum peilių, o kadangi dabar bijaisi tiesiog šviesos, tavo proproseneliai veikiausiai buvo impresionistai.

Tuomet iš Muzikinio teatro netikėtai išėjo linksmas žmogus ir pasuko link mūsų. Išsyk pažinau, kad tai mano pažįstamas tenoras, ko toks linksmas – sunku suprasti.

Oi, nepatikėsi, šiandien vaidinome „Muzikos garsus“, pasakė tenoras, nekreipdamas dėmesio į šešėlyje skendintį pavargėlį, tarsi jo nematytų.

Na, tikiu, jie vaidino „Muzikos garsus“, šventai tikiu.

Tai va, toliau šaipėsi tenoras, solistas, dainavęs von Trappą, spektaklio finale prisigėrė ir man teko jį trumpam pakeisti.

Ir ką? – paklausiau. – Mokėjai partijas?

Mokėjau, tačiau man teko persirengti juo, išeiti į sceną ir pasakyti vieną frazę: aš ne vokietis, aš austras. Išsyk po to solistas nežinia kaip atsigavo ir spektaklis baigėsi jau su juo. Nori pamatyti, ką jis gėrė? Va, prašom. *Everclear grain, 190 proof., 95 %*. Tokiu visą miestą galima padegti, nenuostabu, kad tiek daug liko. Palieku tau.

O kas čia? – nustebęs paklausiau.

Čia šiaudinė žirafa, nežinau, kodėl ją pasiėmiau iš teatro.

Palieku tau ir ją, smaginkis, o man šiandien ir taip smagu, nes aš ne vokietis, aš austras.

Ir nuėjo sau švilpiniuodamas, taip ir nepamatęs, kad sėdžiu ne vienas.

Čia buvo mano draugas, pasakiau šešėliui, jo bijoti nereikia, jis austras.

Šešėlinis žmogus vis labiau smego į savo skarmalus, nesakydamas nė žodžio, tamsa tirštėjo, darėsi neperregima, pagalvojau, kad paliksiu tam žmogui savo drabužius ir kur nors eisiu. Gal net namo. Rankoje laikiau butelį spirito, šiaudinė metro aukščio žirafa stovėjo šalia. Ogi tai puiki galimybė pamatyti, kas sėdi prieš mane, pagalvojau.

Gausiai apšlakščiau žirafą spiritu, supyliau visą butelį, ir padegiau. Užsidegė išsyk, labai skalsia, ryškia liepsna, viskas aplinkui nušvito. Visų pirma nužvelgiau medžio, po kuriuo sėdėjome, šakas. O, šeivamedis, pagalvojau, net nežinojau, kad jie čia auga. Po to žvilgsnis nusileido žemyn, reikėjo pažiūrėti, kas, galų gale, šis žmogus ir ar jam mano drabužiai nebus per maži. Kurį laiką nustebęs žvelgiau į žmogų, negalėdamas patikėti savo akimis.

Tai buvo grafas Pti. Sunykęs, įkritusiais skruostais, atrodančiais lyg duobės jo pajuodusiame, nesveikame veide, praradusios spalvą akys žvelgė kažkur į tolį, nieko nebematydamos. Apskritai veidas buvo panašus į portretą Edesos mandilione, tik pastarojo prakilnų šventumą čia atstojo nuovargis, klasta ir įtūžis.

Pirmajam nustebimui nuslūgus, galvoje ėmė formuotis asociacijų grandinė, nežinau, kodėl būtent tokia. Šeivamedis. *Holunder – Holder – Hölderlin*. Hölderlinas yra rašęs apie šeivamedį ir apie tai, kokia esybė mėgdavusi sėdėti po šiuo me-

džiu, be to, apie tai pasakoja ir viduramžių vokiečių sakmės. Išsyk prisiminiau ankstyvą Alfredo Döblino romaną *Jagende Rosse*, dedikuotą tam pačiam dėl merginos išprotėjusiam Hölderlinui, ten jis rašo taip: *Sie heben die Beinchen, sie tanzen in der Seele. In der Tiefe der Seele liegen sie gebannt, Kobolde, Fratzen, Teufel, Unholde...*

Tuomet grafas Pti visai netikėtai, nors ir sunkokai atsistojo, susikryžiavo rankas ant krūtinės ir ėmė žiūrėti į mane, šypsodamasis. Iš jo akių sklido baugi melsva šviesa, veikiausiai tai bebaigianti degti žirafa jose atsispindėjo, tuomet išsyk supratau, ką turėjo galvoje Maria Casarès, sakydama: nežinome, ar jūsų nepasiims konkurentai. Štai jis, tas konkurentas. Bet aš su juo neisiu.

Būk ramus, tarė nežinia iš kur atsiradęs K., jei reikės – aš eisiu, juk aš – tai tu. Bet gal pakaks jam palikti savo drabužius? Na, tu eik, aš truputį su juo pabūsiu, atrodo, kad baigiant degti žirafai jis čia irgi ima suanglėti. Pažiūrėsiu, kaip anglėja, o tu eik.

Maria Casarès mums davė vieną dieną, pasakiau, diena jau baigiasi, tuoj mirsim.

Jau vieną kartą mirėm, jei pameni, nusišypsojo K., niekas nemiršta antrą kartą. Ramiai sau eik. Veikiausiai nebepasimatysim arba aš būsiu įgavęs kitas formas. Jei neatpažinsi – tavo reikalas. Iki.

Ir išėjau, lėtu, beveik iškilmingu žingsniu.

Alėjoje lėtai, labai lėtai ėmė žiebtis žibintai, tad kelią mačiau vis aiškiau.

TRISDEŠIMT ŠEŠTAS SKYRIUS

Žavėdamasis.*

Geriau neapibūdinsi. Būtent žavėdamasis ėjau žibintų vėl nušviestomis miesto gatvelėmis ir viskas jose man patiko – priščiuvę namai, kurie, kaip neseniai galvojau, išliko tik vaikystės prisiminimuose, o juk vos pakeli akis – jie visi čia, žvelgia į mane bevyzdžiais langais, it graikų skulptūros, reti praeiviai, atrodo, nepastebimai šypsosi, krepšiuose nešdamiesi kokias nors atitrūkusias komodų rankenas ar perdegusius lygintuvus, amteli zigzagais prabėgantis šuo, viskuo eidamas žavėjausi, tačiau labiausiai tuo, kad nebereiks keliauti nei į rojų, nei į pragarą, nes esu atsidūręs Dantės įvardintoje tarpstotėje, kad grafas Pti galiausiai nebeatgaunamai suanglėjo, o K. kurį laiką išsivers ir be manęs.

Akiai pakako vaizdo, plaučiams oro, minčiai tuščios erdvės, kurioje ji galėjo kiek pailsėti, žvaliai žengiau žavėdamasis atsivėrusiomis galimybėmis, jomis niekad niekaip nepasinau-

* Ištrauka iš knygos: James Joyce, *Ulisas. Pirma knyga*, vertė Jeronimas Brazaitis, Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2003.

dosiu, tačiau tai buvo likimo proskyna, pro kurią prasimušę saulės spinduliai trumpam nušviečia keleivio taką, ėjau mintyse kažką niūniuodamas, kol staiga išvydau kelis dramblotus šešėlius, besigūžiančius aplinkiniuose kampuose, užkaboriuose, tarpuvartėse, tie šešėliai pradėjo artintis link manęs, tirštėti, spiesti mane į ratą, kol galiausiai sumečiau, kad nebeištrūksiu.

Giedrą nuotaiką pakeitė paniškas siaubas. Nors žinau, kad niekada nieko nereikia bijoti, šešėliams ši taisyklė vargu ar taikytina. O kas, jeigu... Jeigu... Kas?

Niekada nekenkia laiku pabėgti, jei tik tam atsiranda akivaizdžių prielaidų. Paskubomis įbėgau į pirmą pasitaikiusį didingą pilko smiltainio pastatą su puslankiu išdėstytomis kolonomis, tai pasirodė esanti filharmonija. Įdomu, kas čia šiandien koncertuoja, gal drąsesni *rubato* sugebės išvogti šešėliais virtusius demonus iš mano liguistos vaizduotės.

Visur tuščia, nė vienos rūbininkės, nė vieno pavėlavusio žiūrovo, tiktai kasininkė, tūnanti už pusiau užtrauktos užuolaidos, tačiau visur dega šviesos ir švariai nuplauti laiptai kyla iki tarpinės aikštelės, kurioje išsišakoja į kairę ir į dešinę. Šis pastatas nepritaikytas filharmonijai, akustika šiaip sau, o vietos aiškiai per mažai. Net patalpų muzikantams pagailėta. Kadaise turkų simfoninis orkestras laukė koncerto pradžios susigrūdęs ant tų laiptų, o pasikultūrinti atėję žiūrovai per ankštais, trumpam iš kandžių nasrų išplėštais kostiumais stačiakampėmis akimis beveik prisikišę spoksojo tiesiai į žavių Turkijos smuikininkių iškirptes. Kai kurie jų čia apskritai ateina norėdami nors iliuziškai patenkinti savo nesugebamą nei realizuoti, nei sublimuoti seksualumą, vėlyvojoje paauglystėje ir aš to ateidavau. Prisimenu kažkokio Kubos orkestro violončelininkę,

liepsningą mulatę, griežusią ryškiai raudona violončele ir maigiusią tą instrumentą nuogomis šokoladinėmis šlaunimis pabrėžtinai geidulingai, gal jai ten buvo kokia ovuliacija ar kas, šiaip ar taip, Haydno pirmojo koncerto beveik niekas iš apsalusių publikos vyrų neįstengė klausytis. Kažkada čia netgi esu vedęs vieną poezijos ir muzikos vakarą, kai atėjau į persirengimo kambarį, radau ten cigaretes įsikandusius muzikantus su frakais, tačiau be kelnių, dar nebuvo spėję užsimauti, atrodė labai kinematografiškai. O dabar štai – visur tuščia.

Ėjau tuščiu koridoriumi, neužuosdamas nė menkiausio vakarinių kvepalų dvelktelėjimo, nerasdamas nė vienos pamestos programėlės, atitrūkusios auskaro falangos, į fotelį atremto riestauodegio skėčio, nerasdamas, neužuosdamas ir nematydamas nieko. Bijojau praverti kurias nors iš daugybės koridoriaus durų, juk jei už jų pilna žmonių – visi į mane akimirksniu atsisuks.

Po to ėmiau dirsčioti pro raktų skylutes, vujaristo žiūroną. Tuščia, visur tuščia, tačiau ne, štai mažoji salė, ten kažkas skambina Schumanno *Blumenstück*. Pasilenkiau prie rakto skylutės, pianistę pažinau išsyk, atrodo, koncertas jau baigėsi.

Savo keistu spyruoklišku judesiu pianistė pasigręžė į salę ir nusilenkė. Regis, skaičiavo akimis klausytojus ir negalėjo nepastebėti, jog belikę vos aštuoni ar devyni žmonės. Berta Trepa išdidžiai išėjo pro kairiąsias duris, o kasininkė atitraukė užuolaidą ir pradėjo prekiauti karamelėmis.*

Paskubom perbėgau koridoriumi, nusileidau dešiniaisiais laiptais, vėl pakilau kairiaisiais ir pamačiau Bertą Trepa nu-

* Pastraipa iš knygos: Julio Cortázar, *Žaidžiame klases*, vertė Valdas V. Petrauskas, Vilnius: Alma littera, 2006.

tolstant koridoriumi. Leidausi įkandin, šaukdamas vardu, man atrodė, jog būtent ji yra mano išsigelbėjimas, ji iš tos knygos, kurią kadaise skaitėme visi, alėjoje veikė lauko kavinė, kurioje rinkdavosi menininkai, hipsteriai ir valkatos, visi buvo skaitę tą knygą, sykį vienas poetas ėmė klausinėti mano nuomonės apie Bertą Trepa, o aš knygą buvau ką tik pradėjęs skaityti, pianistė ten dar nebuvo spėjusi atsirasti, tad pasijutau labai nejaukiai, dabar ji čia, aš lekiu koridoriumi, šaukdamas ją vardu, o ji, nespartindama žingsnio, net neatsisukdama, dingsta už durų koridoriaus gale. Pribėgu vos gaudydamas kvapą, trumpai pastoviu priešais duris, tada staigiu mostu atidarau. Nedidelė salikė, skirta baleto trenažui, priešais mane veidrodinė siena. Salikė visiškai tuščia, tik aš pats atsispindžiu veidrodyje. Sutrikęs, pasimetęs, susinarpliojęs pats savyje. Nesuprantu, kur dingo Berta Trepa, gal ji pranyko dėl to, jog kadaise buvau nespėjęs apie ją perskaityti?

Labai nusivylęs uždarau duris ir einu kur akys veda, praradęs bet kokią orientaciją, apgraibom, sunkiai, tarsi laivas, dugnu velkantis inkarą. Koridorių šviesos ima gesti, vėl darosi baugu, slenku, pirštais braukdamas sienas, kol prieinu didžiosios salės duris ir pasilenkiu prie rakto skylutės. Salėje tiršta prieblanda, tačiau sugebu įžiūrėti scenoje esantį kamerinį orkestrą ir išsyk nejaukiai nustembu pradėjęs atpažinti muzikantus. Veikiausiai tai tik iliuzija, veikiausiai prieblanda iškraipo žmonių kontūrus ir veidų bruožus, tačiau juk aš juos matau! Visus! Dodekaedrą, Telmą ir Luizą, Petrą Pirmąjį, Toshiro Mifunę ir Takeshį Kitano, grupę *Metallica*, keturis aklųjų susipažinimų ekspertus, net savo buvusį klasioką Edelveisą, ir tą matau, man baisu dėl to, kad jie pakėlę strykus, instrumentus, rankas, ištiesę pirštus viršum klavišų, bet negroja! Jie sustingę,

įaugę į prieblandos drumzles, tamsa juos pasiglemš nespėjusius sugroti nė natos.

Bėgu kuo toliau nuo didžiosios salės, jaučiu iš ten atsklindant neaiškaus pavojaus miazmas, ropščiuosi į viršų siaurais apmusijusiais laipteliais, kol galiausiai atsiduriu nedidelėje įstiklintoje rotondoje, iš kurios atsiveria kuo puikiausia senamiesčio panorama.

Įsižiūriu į naktyje blykčiojančias šio miesto tolumas, kadaise ten šitiek kartų vaikščiota, patirta tai, ko neįmanoma patirti skaitant, atrasta tai, ką atsitiko atrasti, prarasta tai, kas ir turėjo išnykti.

Staiga pastebiu esąs rotondoje ne vienas, ant cementinių grindų gūžiasi vargana žmogysta, krumpliais parėmusi veik permatoma oda aptrauktą savo kaukolę, pagalvoju, kad tai vėl grafas Pti, bet juk ne, jis suanglėjo Miesto sode ir K. tebesaugo jo pelenus, tad priklaupiu šalia į neviltį puolusio žmogaus ir bandau klausti, kas jis esąs.

Aš smuikininkas, po ilgos ir nejaukios pauzės atsako žmogus, aš pamečiau natas.

Tai juk nieko baisaus, bandau guosti, tikrai nieko baisaus, neseniai čia vienas toksai lemtingą mūšį pramiegojo ir ką – nieko, ramiai sau gyvena toliau.

Aš pamečiau natas, vėl drebančiu balsu sako smuikininkas, tryliktąjį kaprisą sugrojau, o keturioliktojo pamečiau natas, atmintinai nemoku, man būtina jas rasti, nes sugroti tryliktąjį, o nesugroti keturioliktojo reiškia ardyti visatos harmoniją, man būtina rasti tas natas, jau visur apieškojau, niekur nėra.

Noriu pasakyti, kad girdėjau jo atliekamą tryliktąjį kaprisą, kad eisiu su juo paieškoti tų natų, kad nerimas, liūdesys bei neviltis visatos harmoniją ardo dar labiau, tačiau staiga ant mūsų

su siaubingu trenksmu pasipila plytgaliai, nuolaužos, stiklai, tai į rotondą tvojo iš kažkur atskriejęs masyvus statybinio griovimo svarmuo, kaip filmo *Prova d'orchestra* finale, bandau kūnu uždengti visatos harmoniją suardžiusį smuikininką, pats saugodamasis visur žyrančių stambių stiklo šukių, ir pro visą nuolaužų krušą bei žlegesį netikėtai išgirstu iš kažkurių miesto tolumų atsklindančią ramiu moterišku balsu dainuojamą lopšinę:

Iz di goldene pave gefloygn, gefloygn.
Un di nakht hot geefnet di goldene oygn,
Likhtiker mayner, shlof ayn.

Di nakht hot geefnet di goldene oygn,
Bin ikh fidl gevorn un du der boygn,
Umruiker mayner, shlof ayn...

TRISDEŠIMT SEPTINTAS SKYRIUS

– Labas rytas. Užmigai savo krėsle ar vėl visą naktį rašei?

Pramerkiau vieną akį, po to, labai sunkiai, visas likusias. Ji neįkyriai vaikščiojo po kambarį, dairydamasi, tarsi pirmąsyk jį matytų, lyg tas kambarys būtų muziejus, pilnas nuo žvilgsnio galinčių subyrėti neįkainojamų eksponatų, bet ji visąlaik taip elgiasi. Vilkėjo savo juodą jukatą, buvo dar apsimiegojusi ir susitaršiusi, o tokia būna pati gražiausia, iš jos aprangos supratau, kad dabar, veikiausiai, vasara. Ak, tiesa, gegužė.

Ji dažnai taip ateina iš ryto, pati nusprendusi, kad jau rytas ir reikia ateiti, ištaria porą paprastų sakinių, nuo kurių nubundu, jei tik nebūnu visą naktį dirbęs arba gėręs, tuo metu balsą šiek tiek paplonina, tačiau išlaikydama saiką. Pažinojau moterų, kurių balsai analogiškais atvejais tapdavę tokie, it jos mėgintų įgarsinti animacinių filmų paukščius, tembras būdavęs skirtingas, tačiau visas diapazonas – nuo kanarėlės iki gulbės giesmininkės.

– Labas rytas, Estera, – atsakiau, – ketinau dar slapta pažiovauti, o čia ėmei ir užėjai.

Mano balsas subiro į kambario erdvę, lyg džiovinti žirniai

į alavo dubenį, sužvango ausyse nuo savo paties balso, matyt, per anksti ėmiausi vaidinti žvalų.

– Matau, vėl žiūrėjai senus filmus. Nesirašė?

– Rašėsi. Ne, nesirašė. Na, dar nežinau.

– Matau, klauseisi muzikos, – Estera paglostė vinilo viršelį.

– Na, taip. Kadaise, kad išgirstų mirusiųjų balsus, žmonės ieškodavo mediumo, sėsdavo ratu, atlikinėdavo ritualus, o dabar tam pakanka užsidėti mėgstamą vinilą.

– Atnešiu pusryčius, – pasakė Estera, – o tu tuo tarpu gali toliau skaityti Joyce'o laiškus. Matau gi, guli atversti ant komodos.

Turbūt geriausiai tai matoma iš šalies, nes autochtono akiai viskas įprasta, tapę permatoma, nebepastebima, o štai užeina svetimšalė ir še tau – Joyce'o laiškai. Nesvarbu, kad jie ten guli jau pusę metų, atversti ties vis tuo pačiu šimtas dvidešimt antruoju puslapiu, ji pastebėjo tik šiandien, kaip ir aš tik šiandien pastebėjau, kad jos žilų plaukų jau gerokai padaugėjo.

Pas mane viskas visur išmėtyta, todėl užėję žmonės išsyk imasi ieškoti loginių paaiškinimų šiai netvarkai, spręsti apie mano veiklos pobūdį pagal mano daiktus, net pagal tai, kiek atokiai jie guli nuo įsivaizduojamos mano darbo vietos. Jei ten išardytas ir išbyrėjęs kaligrafijos rinkinys, kadaise draugės parvežtas iš Venecijos, vadinasi, kažkam rašiau sveikinimų atvirukus, nors aš jį tik atplėšiau ir viskas išsimėtė, rinkti man pasirodė beprasmiška. Jei po sekreteru mėtosi daug suglamžytų popieriaus lapų, aš turbūt ilgai kankinausi prie naujo teksto, man tarsi bus pavykę, nes ant sekretero yra ir nesuglamžytų. Tas privataus seklio kompleksas veikiausiai būdingas visiems smalsiems žmonėms, man, be abejo, irgi.

Tačiau tai, kad mano daiktai taip drastiškai išmėtyti, jokiu būdu nereiškia kvietimo išsyk juos sudėstyti į savo pačių su-

sigalvotų sistemų stalčius. Jei jie išmėtyti, jie dar tebėra ore, erdvėje, kai ateis tam skirtas laikas, daiktai nukris kiekvienas į savo vietą ir nuo tos akimirkos daugiau jų niekad neberasiu.

– Na, štai arbata, – įeidama tarė Estera, – tavo įprastoji, su medumi, citrina ir dviem lauro lapais. Ir sumuštiniai, skrudintos jautienos ir kiaušinių vis tiek šįryt nevalgysi.

– Žinai, aš šiąnakt, visgi, kai ką parašiau. Tą savo pjesę. Tiksliau, dvi pjeses.

– Žinau. Taip ir atrodai, lyg būtum parašęs. Galiu nors vieną paskaityti, kol valgysi?

– Aš juk nesakiau, kad užrašiau. Sakiau – parašiau, teliko užrašyti, bet tik vieną.

– O kur kita?

– Prisimeni, kaip mes gaminame *gefilte fish*? Kad galėtume iškimšti karpį, turime jį išskrosti ir atskirti mėsą nuo kaulų ir vidurių. Kaulai ir viduriai – tai irgi karpis, tam tikra prasme jis ilgai su tuo gyveno, tik mums reikia kitos jo dalies. Taip ir aš, visų pirma turėjau parašyti kitą pjesę, atsikratyti ja, ir dabar jau galiu rašyti tai, ko noriu.

– O apie ką pjesė, kuria atsikratei?

– Apie mane patį. Kaip kadaise pagal pažinčių skelbimą nuėjau susipažinti su mergina, tačiau išėjau visai su kita.

Estera juokiasi, irgi neįkyriai, nepabrėžtinai, nenorėdama manęs įskaudinti.

– Juk žinau, su Sandra, kuri galiausiai pavogė iš tavęs pusantro tūkstančio knygų ir dingo. Kelis kartus pasakojai.

– Na, vardus aš pakeičiau, veiksmą irgi, – šypteliu valgydamas, – bet tiek to, *basta*.

Estera atsisėda ant sofos, toliau gražiai šypsosi, bando pataisyti nuslinkusią pagalvėlę ir viskas pamažu ima atrodyti lyg

ant podiumo, kur demonstruojami dar nebaigti siūti drabužiai, grimo daug, kluptelti nevalia ir viskas pasimirš išsyk po pasirodymo.

Norisi tris kartus šauti į orą ir riktelti: ne taip, stop! Vietoj to ramiai sau valgau, šypsausi, tačiau į galvą lenda situaciją subalansuoti turintys dalykai, tarkim, Joyce'o laiškai Norai: *my dirty little fuckbird*. Ten jis rašo, kad pasiilgo jos perdimo, kad tas perdimas jį žavi ir įkvepia. Taip, čia rimta, santykiai tikrai patvarūs. Išsyk prisimenu Mario Vargaso Llosos romaną *Travesuras de la niña mala*, ten pagrindinė herojė eina visiems per rankas, kol pakliūva pas tokį japoną. Japonas ją primaitina tablečių, skatinančių perdimą (japonai yra visokių tablečių sugalvoję), tuomet ji nuoga keturiom ropoja persdama po kambarį, o japonas sėdi fotely ir tuo labai džiaugiasi. Trumpai, gal tris sekundes, įsivaizduoju, kaip nuoga Estera persdama ropoja po kambarį, pražarstydama suglamžytus mano rankraščius, bet išsyk nuveju tą viziją, tegu geriau sėdi ir šypsosi, nors vidujai jaučiu, kad toks veiksmas ir jai patiktų, vien dėl to, kad tai būtų *kitaip*.

– Labai skanu, – pilna burna sakau Esterai, – ko čia užtepei?

– Cha, gi kaip visada savaitgaliais, *pâté en terrine au safran*, pašteto su šafranu.

– A, na taip, kas galėjo abejoti.

Kad išsklaidyčiau stojusią gūdumą, mintyse jai dar leidžiu nuogai ir perdžiančiai paropoti po kilimą ir toliau valgau. Skanu. Kiek valgau, tiek skanu.

– Ką ketini veikti? – klausia Estera. – Aš gal eisiu į turgų, silkės nupirksiu, sūrių, daržovių. Tu gal norėsi rašyti?

– Ne, mieloji, eisiu su tavim, tik truputį palauk, man galva lyg nesava.

Ir ji išsyk akies krašteliu dirst į kampą šalia sekretero. Ne-

suprantu tų instinktyvių moterų judesių, kaip intelektas jų ligi šiol nesugadino?

– Tu išgėrei penkis butelius vyno? Gi vyno tu negeri, tu geri tekilą.

– Na, teko, – trūkteliu pečiais, – nes Maria Casarės sakė, kad aš vyno kopija.

– Supratau, – beveik unisonu trūkteli pečiais nė kiek nenustebusi Estera.

Ji visada viską supranta ir tai viena gražiausių iliuzijų.

– Ir toli keliavai vyną kopijuodamas?

– Buvau kai kur, ten, kur kadaise esame kartu buvę. Klausyk, eisime pas Chaimą į gimtadienį? Aš sugalvojau dovaną, mačiau gražią Limožo porceliano vazelę, tai gal iš turgaus užsuksim į antikvariatą, kaip tik turiu pinigų, man viena redakcija pervedė.

– Oi, tai tikrai užsukim, tu baik valgyti, o aš einu persirengt.

Man baigt valgyt, o ji eis persirengt, supratau. Bet kažkodėl neskuba eiti.

– Matau, tu čia ir knygų iš lentynų prisitraukęs, – kažkaip svajingai sako, – o aš vieną jų užvakar skaičiau ir norėjau tau pacituoti.

– Tai cituok.

Estera ima knygą nuo stalo ir akimirksniu susiranda reikiamą vietą.

– „Kitų parašytos knygos padeda geriau suprasti, kaip mąstome *mes* patys ir kokios *mūsų pačių* mintys ir idėjos, – nors jų link nukreipti mus gali ir kiti.“*

---

* Citata iš knygos: Alain de Botton, *Kaip Proustas gali pakeisti jūsų gyvenimą*, vertė Rasa Balčikonytė, Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2016.

– Estera, – man jau trūksta kantrybė, – šis mano mėgstamas autorius čia parašė visišką banalybę. Tam tikra prasme banalybė žymi tiesą, kaip plūdurai laivų kelius, tačiau čia pamirštama visa tai, kas po plūduru. Kaip mąstome *mes patys*, padeda suprasti bet kas, net vadinamasis gyvenimas, literatūros išskirtinumas čia tik toks, kad ją galima cituoti.

– Gerai, – stojasi eiti mergina, – neįsivažiuok. Einu persirengsiu, tu irgi pasiruošk.

– Taip, – spygteliu su perdėtu entuziazmu, – džinsai, marškiniai, turgus, sūriai, silkė, daržovės, Limožo porcelianas. Taip mąstome *mes patys*.

Estera eina link durų, tačiau nepriėjusi atsisuka.

– O apie ką tavo antroji pjesė?

– Man sunku tai paaiškinti. Apie viską. Apie nieką. Kai užrašysiu – paskaitysi.

Estera šypteli ir išeina. Persirengs, pasiruoš, miestas mūsų laukia, saldžioji kasdienybė vėl klusniai atsigulė prie kojų.

Na kaipgi aš tau pasakysiu, mieloji, kad ta pjesė apie mus. Aš taip viską supinkliosiu, taip sumėtysiu pėdas ir suregsiu sakinius, kad tu nieko neatpažinsi ir su niekuo negalėsi tapatintis. Kaip aš tau pasakysiu, kad tai pjesė apie du be galo vienišus žmones, gyvenančius kartu. Jie labai myli vienas kitą ir labai vienas kito neapkenčia. Neapykanta yra kita meilės pusė, ji atsiranda tada, kai itin vienišas ir tos vienatvės išlaisvintas žmogus pasijunta esąs priklausomas. Juk žinau, kad ir tu jauti tą neapykantą, jos požymiai kartais iškiša dantis, taip pat žinau, kad mūsų abiejų *última tristeza* niekada neleis nusiraminti, susiliejant vienam su kitu kaip Camille Claudel skulptūrose. Mes nuolat kovosime vienas su kitu, tačiau tiktai kiekvienas savyje, išorėje to niekas, nei tu, nei aš, nematysime. Pikčiausias

priešas yra žmogus, bandantis atimti mūsų vienatvę ir mūsų liūdesį. Tačiau tai tas priešas, be kurio mes negalime, tai mūsų mylimas priešas. Štai apie tai ta pjesė, mieloji.

Serge'as Gainsbourg'as apie tai pasakė dviem žodžiais: *Ela-eudanla Téïtéïa.*

Kaip nori, taip suprask.

TRISDEŠIMT AŠTUNTAS SKYRIUS

Reikia rengtis, eisime į turgų.

Nusimesti chalatą, per metų metus suformuotą pagal mano kūną, apsivilkti kažką, su kuo į turgų einama, kitaip daržovės išsigąs.

Štai dabar sėsiu rašyti, parašysiu, kad ėjome su Estera į turgų, paskui pirkome Chaimui vazelę, o vakare žiūrėjome kokį nors *film noir*. Ir atrodys, kad taip iš tiesų buvo, kad mes ne vienas kito vizija.

Ant stalo prakąstas obuolys, jau žinau, kas prakando.

Kairiajame kambario kampe kinišku šilku aptraukta širma, ją Estera neseniai nupirko, sakė, nebrangiai.

Nebuvau jos atitraukęs, žinau, kas už jos.

Kartais žinai net nežinodamas, sufleruoja tie patys vidiniai mechanizmai, kurie padeda pajusti, kad štai šis, ligi tol tau nieko nereiškęs žmogus dabar lems viską. Nes tu jį labai talentingai susigalvojai.

Todėl žinau, kas už širmos.

Ten kitas obuolys, įriedėjęs iš vieno paralelinių kambarių pro ant to kambario sienos nupieštas duris. Žinau, kad bet

kada atitrauksiu širmą, pasiimsiu obuolį ir pro nupieštas duris išeisiu į paralelinius kambarius.

Jie čia pat, tereikia atitraukti širmą.

Tą obuolį, žinoma, po kiek laiko parsinešiu, padėsiu ant stalo, bet jis ir vėl bus prakąstas

Lauke nuo stogo atitrūko lašas.

Jau seniai, prieš keletą metų, jau keletą metų stebiu, kaip jis krinta. Jis kris ilgai.

Labai ilgai.

Lygiai tiek laiko, kiek man prireiks galų gale suprasti, kad.

Navakas, Kęstutis
Na282 Vyno kopija : romanas / Kęstutis Navakas. – Vilnius : Tyto alba, 2016. – 198, [2] p.
ISBN 978-609-466-179-2

„Vyno kopija“ – pirmasis Kęstučio Navako, žinomo poeto, eseisto, literatūros kritiko, vertėjo, Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureato, romanas. Rašytojas išsiskiria grakščiu, elegantišku stiliumi, intelektualiu humoru. Knygoje su švelnia ironija mirusio herojaus akimis į gyvenimą žvelgiama netikėtais rakursais, bendraujama su įvairiausiais seniai mirusiais žinomais kūrėjais ir net jų personažais. Netikėti, svaigūs, fantasmagoriški herojaus nuotykiai susidėlioja į spalvingą, užburiančią, daugiasluoksnę mozaiką.

UDK 821.172-31

KĘSTUTIS NAVAKAS
Vyno kopija

Romanas

Viršelio dailininkė *Asta Puikienė*

Tiražas 2 000 egz.
SL 1686. 2016 07 21. 5,98 apsk. l. l.
Išleido „Tyto alba“, Kęstučio g. 4, LT-08117 Vilnius, tel. 249 7598, info@tytoalba.lt
Spausdino UAB BALTO print, Utenos g. 41A, LT-08217 Vilnius

KĘSTUTIS NAVAKAS – žinomas poetas, eseistas, literatūros kritikas, vertėjas. Už savo kūrybą yra pelnęs daugybę puikių įvertinimų, 2007 m. apdovanotas Nacionaline kultūros ir meno premija.
„Vyno kopija" – pirmasis rašytojo romanas.

Romano pasakotoją apibūdinčiau knygos žodžiais: „Žlugę žmonės man gražūs." Klajojantis – vienu metu dabar ir atmintyje – po miesto alėją, nereprezentacines kavines, Muzikinį teatrą, užkaborines erdves ir kambario kosmosą stebėtojas įrodo, kad valkatavimas ir prasigėrimas gyvenimą gali paversti svaiginančiu meno faktu, jei bandoma numalšinti, bet nenugalima fantazija įspūdžius fermentuoja teisingai. Vynas neturi kopijų, tik nuodijančius falsifikatus, jų pavyzdžių pilnos knygotekos. Kęstutis Navakas falsifikato pagaminti nepajėgus. Taigi, svaiginkitės, kol pajusite „nežinia ko alsavimą į mentis". Tik po mažą gurkšnį, dideliu galite užspringti. Nes šioje knygoje net degtukai ant stalo kadaise yra šlamėję mišku.

GIEDRA RADVILAVIČIŪTĖ, *rašytoja*

Tekstinės realybės šlovinimas, sunkiasvoris frazių barokas, sodrus minties minimalizmas, pasaulio literatūros montažas, kinematografas, skambus žodžių šlamėjimas, gyvenimo spektakliai, jausmų špagos ir skiautiniai, įvairiausio masto fantazijos bei (nusi)svaigimai – štai kas gyvena šiame ne-romane, kuris yra tikriausia kopijų kopija, o jo autorius jau yra gyvasis tekstas. Jame gyvenimas sulig kiekvienu žodžiu susigalvojamas, kuriamas ir tą pačią žodinę akimirką plagijuojamas, mat kiekvienam puslapiui, jo veikėjams ir autoriui galioja tokia „made of literature", lygiai kaip ir...

JŪRATĖ ČERŠKUTĖ, *literatūrologė*

Knygos herojus miršta, nesusigaudo, kur jis, bet stebi savo laidotuves pro skylutę širmoje, atsipalaiduoja ir džiaugiasi pomirtiniais nuotykiais, linksmina skaitytojus netikėtais virażais. Navakas kuria koliažą iš rastų daiktų, sutiktų žmonių, muzikos (žinoma, vinilų), tapybos, literatūros (kaipgi be jos) ir rašytojų, filmų (kaipgi be jų) ir aktorių, filosofijos ir filosofų. Veidaknygės sekėjai atpažins pakabintus, ne, ne makaronus (o gal?), bet visokius internetinius kuriozus, šmaikščius juokelius iš K tikrovės. Linksmo skanavimo!

VIOLETA KELERTIENĖ, *literatūrologė*

ISBN 978-609-466-179-2

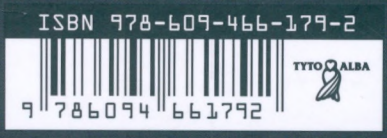

Pirkite internetu
www.tytoalba.lt